

bONUM PUBLICUM



06

„ERŐS, AKTÍV, CSELEK-
VŐKÉPES ÁLLAMRA VAN
SZÜKSÉG”

Interjú Lázár János Miniszter-
elnökséget vezető miniszterrel

15

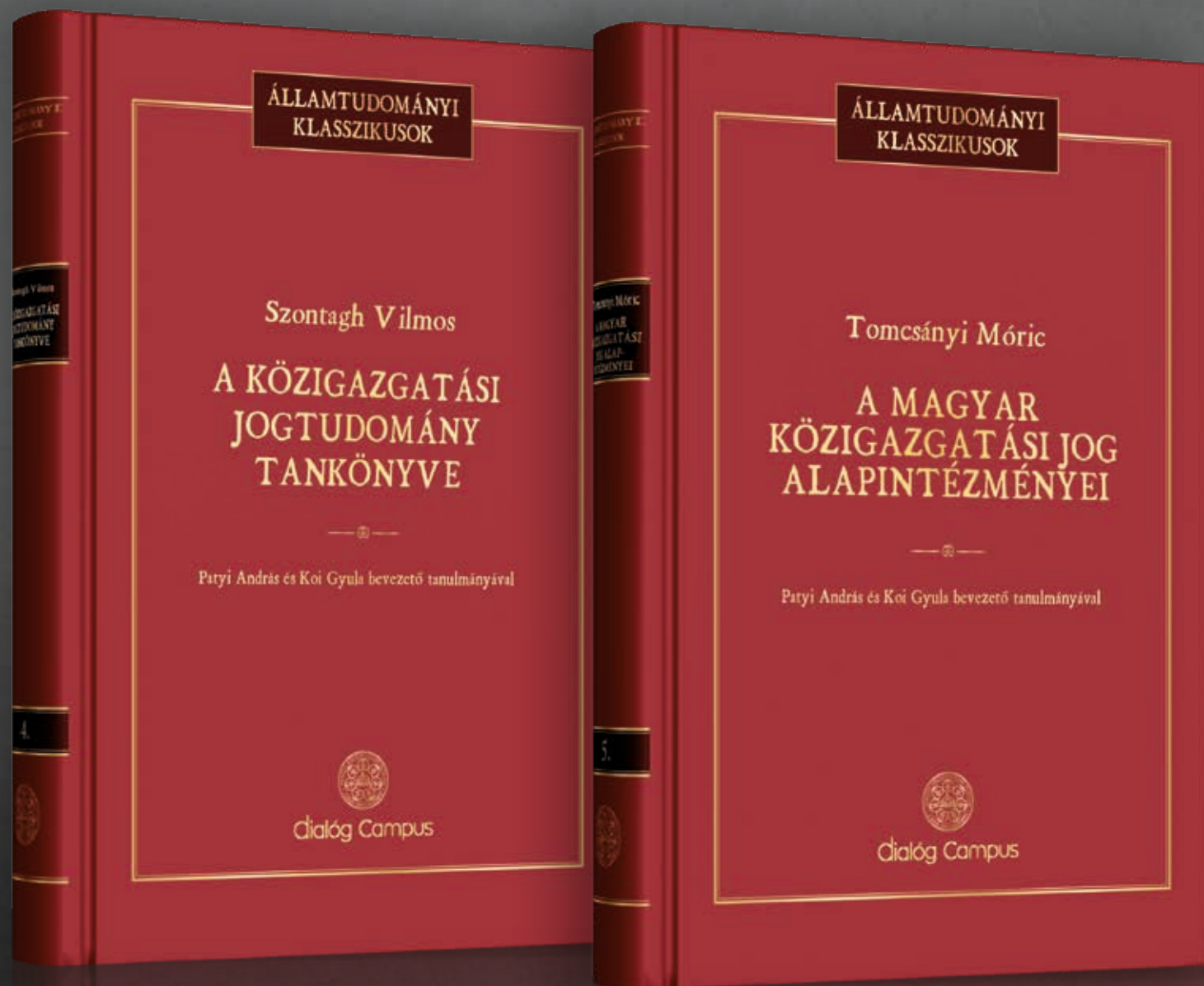
NYÍLT NAP AZ NKE-N
Képes beszámoló a Nemzeti
Közzszolgálati Egyetem nyílt
napjáról

52

A FLOW NYOMÁBAN CSÍK-
SZENTMIHÁLYI MIHÁLYAL
Riport korunk egyik legna-
gyobb és legtöbbet idézett
pszichológusával

ÁLLAMTUDOMÁNYI KLASSZIKUSOK

Államtudományi nagyjaink életművei előtt tisztelgünk a könyvsorozat két újabb reprint kötetével.



A Debreceni Egyetemi Nyomda 1948-as kiadása alapján.

Az 1926-os szerzői kiadás alapján.

Sorozatszerkesztők: Prof. Dr. Patyi András, Prof. Dr. Trócsányi László

A KÖTETEK MEGJELENÉSÉT AZ IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM TÁMOGATTA.

bonum • publicum

1



Dr. Jungbert Béla, a Jeruzsálemi Szent Sír Lovagrend magyarországi helytartója három teljes diplomáciai ciklust töltött a Szentföldön: Izraelben mint tanácsos, Palesztinában és Jordániában pedig nagykövethént. Tapasztalatai és ismeretei alapján számolt be lapunknak az izraeli és palesztinai keresztények helyzetéről, az őket érő megpróbáltatásokról és kihívásokról, múltjukról, jelenükről és lehetséges jövőjükéről.



„Erős, aktív, cselekvőképes államra van szükség” – interjú László Kőrösi Miniszterelnökséget vezető miniszterrel



Nyílt nap az NKE-n



20 év után újra pilótaképzés az NKE-n



A flow nyomában Csíkszentmihályi Mihálllyal

TARTALOM 2017. DECEMBER

- | | | | | | |
|----|--|----|--|----|---|
| 02 | MOZAIK | 26 | HAGYOMÁNYOK ÉS INNOVÁCIÓ – 150 ÉVE ALAKULT MEG A MAGYAR KIRÁLYI PENZÜGYÖRSÉG | 52 | A FLOW NYOMÁBAN CSÍKSZENTMIHÁLYI MIHÁLLYAL |
| 06 | „ERŐS, AKTÍV, CSELEKVŐKÉPES ÁLLAMRA VAN SZÜKSÉG” – INTERJÚ LÁSZLÓ KŐRÖSI MINISZTERELNÖKSÉGET VEZETŐ MINISZTERREL | 29 | 20 ÉV UTÁN ÚJRA PILÓTAKÉPZÉS AZ NKE-N | 55 | LÁTÁSSÉRÜLT. HALLGATÓ. |
| 10 | ÚJ MEGVILÁGÍTÁSBAN A ZRÍNYI-SZABLYA | 33 | DÉL-AMERIKA A 21. SZÁZADBAN | 58 | AZ NKE AZ ORSZÁGHÁZBAN |
| 12 | ÖNKORMÁNYZATISÁG NAPJAINKBAN | 35 | A CSAPADÉKVÍZ HATÉKONYABB HASZNOSÍTÁSÁRA VAN SZÜKSÉG | 62 | KÖZPOLITIKAI KLUB NÉVEN INDÍTOTT MŰHELYSOROZATOT A MAGYAR ZOLTÁN SZAKKOLLÉGIUM |
| 15 | NYÍLT NAP AZ NKE-N | 38 | ÁLLAM ÉS KÖZIGAZGATÁS: STRATÉGIÁKTÓL A VALÓSÁGIG | 64 | A NATO-CSATLAKOZÁSRÓL: NEMCSAK EGYSZERI JOGI AKTUS, HANEM HOSSZÚ FOLYAMAT IS EGYBEN |
| 18 | ELISMERÉSEK, CÍMEK ÉS DOKTORAVATÁS A TUDOMÁNY ÜNNEPÉN | 41 | FÉL ÉVSZÁZADOS OKTATÓI TEVÉKENYSÉG | 68 | AJÁNLÓ |
| 20 | „A BÜNÖZÉS MA MÁR NEM UGYANAZ, MINT AMI ÖTVEN ÉVE VOLT” | 45 | A SZENTFÖLDI KERESZTÉNYEK ÉLET FELTÉTELEI A TÉRSG STABILITÁSÁN MÚLNAK | | |
| 22 | FONTOS A KÖZÖSSÉGI RÉSZVÉTEL A KÖZIGAZGATÁSI FEJLESZTÉSEKBEN IS | 50 | NAGY A LEMARADÁSUNK A PÉNZÜGYI KULTÚRA TERÉN | | |

Górcső alatt a versenyképesség

„A sikert nem GDP-ben mérjük” – hívta fel a figyelmet Prof. Dr. Csath Magdolna a Nemzeti Közszerológati Egyetemen megrendezett workshopon, ahol a versenyképesség különböző dimenzióit, mérési lehetőségeit mutatták be a szakemberek. A Ludovika Kiemelt Kutatóműhely rendezvényén Dr. Kaiser Tamás kifejtette, hogy az egyetemen folyó Jó Állam-kutatások szerves részét képezi a versenyképesség kérdése. Az Államkutatási és Fejlesztési Intézet tudományos igazgatója kiemelte, hogy a globalizáció már nemcsak gazdasági, hanem a legtöbb társadalmi alrendszeren keresztül összekapcsolja a világot. Szerinte a versenyképességet különféle aspektusokból érdemes vizsgálni, a globális környezeti

áttekintés mellett egyre inkább előtérbe kerül a lokális versenyképesség témaköre. „A mi feladatunk, hogy bizonyos tabukat ledöntsünk” – mondta Csath Magdolna, a kutatóműhely vezetője. Az NKE magántanára szerint a versenyképesség mérése egyben nagy felelősség is, hiszen a negyedik ipari forradalom küszöbén állunk. „A versenyképesség a kreatív munkaerőben van” – fogalmazott. Elmondta, hogy kutatásuk során a versenyképesség kérdését a

nemzeti szinttől kívánják átvilágítani egészen a hazai régiók szintjéig. A workshopon a kutatócsoport tagjai is előadást tartottak.



Államelméleti konferenciát tartanak az NKE-n

Az államelmélet alapkérdéseiről tartottak kétnapos tudományos konferenciát az NKE Ménési úti campusán, ahol mintegy negyven előadást hallgathattak meg az érdeklődők. Köszöntő beszédében Prof. Dr. Cs. Kiss Lajos

megjegyezte: a rendezvény a folyamatban lévő államelméleti alapkutatás első mérföldkövének elérését jelenti. „A kutatás kiindulópontjául szolgáló államelméleti helyzetkép kialakulása során megfogalmaztuk azokat a kérdéseket,

amelyek megválaszolása az államelméleti és a kapcsolódó részelméletek megértése és kidolgozása szempontjából termékeny problémafelvetésekhez, az államelméleti diskurzus eredményes folytatásához vezethetnek” – mondta. Az Államkutatási és Fejlesztési Intézet kutatóprofesszora kiemelte: a konferencia feladata, hogy olyan problémákat vessen fel, amelyek kérdésessé teszik a tárgyról, jelen esetben az államelméletéről és az államról való aktuális tudásunkat, ezáltal folyamatos önellenőrzésre és vitára kényszerítenek. A rendezvényen az általános államelmélet témakörében öt, az államtanok-részelméletek-alkalmazások témájában kilenc és a politikafilozófia-jogfilozófia-politikaelmélet témáját körüljárva pedig öt előadás hangzott el. Hasonlóan termékeny volt a konferencia az alkotmányelmélet-közigazgatás-tudomány, a nemzetközi kapcsolatok politika- és jogelmélete, valamint az eszmetörténet-elmélettörténet témakörben is.



Finnország a Ludovika Nagyköveti Fórumon

Finnország és Magyarország – egy 200 éves szerelmi történet, amely az EU-n belül is folytatódik címmel tartott előadást november 20-án Őex. Petri Tuomi-Nikula, Finnország állandó és meghatalmazott budapesti nagykövete a Nemzeti



Közszerológati Egyetemen. A diplomata a kétoldalú finn-magyar kapcsolatokat mutatta be, egészen az 1800-as évek elejéig visszamenőleg. Kiemelte, hogy a finn-magyar rokonság – és egyben barátság – nem csupán a nagyszerű kapcsolatokról szól, hanem fontos eleme annak is, hogy a két különleges nép el tudja magát helyezni a többi ország között, az eredetét meg tudja határozni. A nagykövet térképekkel és színes illusztrációkkal gazdagított előadásában lineáris idősíkon haladva igyekezett minden olyan eseményt bemutatni, amely a kétoldalú kapcsolatok tekintetében fontos volt a történelem folyamán. Finnországról szólva elmondta, hogy bár a modern finn állam csupán száz éve független, a történetük több ezer évre nyúlik vissza. Jelenleg azonban mégis inkább az oktatás nagyszerűségéről, az innovációról és a sportbeli sikerekről ismertek a finnek. Ahogy a nagykövet fogalmazott: „A finnek minden olyan sportban jók, amelyhez bukósikak szükségesek! Legyen szó az autósport bármelyik válfajáról, vagy akár a jégkorongról is!”

A monetáris unió jövőjéről tanácskoztak

A Gazdasági és Monetáris Unió (GMU) elmélyítéséről, azon belül pedig az euró jövőjéről tartottak tudományos konferenciát a Nemzeti Közszerológati Egyetemen A modern állam gazdasági szerepének legújabb dimenziói elnevezésű Ludovika Kiemelt Kutatóműhely szervezésében. A téma aktualitását az Európai Bizottság javaslatcsomagja csak erősíti, amely a 2020 utáni uniós költségvetés kereteit is tartalmazza. A rendezvényt megnyitó beszédében Prof. Dr. Patyi András elmondta, hogy az európai integráció új lehetőséget nyitott meg az európai nemzetek, így a rendszerváltást követően Magyarország számára is. „A GMU létrehozása számos tekintetben sikertörténet, de nem mindenki tekinti annak, hiszen a gazdasági világválság következményei a monetáris unió hiányosságaira is rámutatnak” – fogalmazott az NKE rektora, aki szerint új szakpolitikai eszközökre és intézményi változtatásokra van szükség. Prof. Dr. Palánkai Tibor Széchenyi-díjas magyar közgazdász szerint az Európai Unió fordulóponthoz érkezett és újra kell gondolni a jövőjét. A Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja úgy véli, hogy „az európai integrációs öltönyt, így az eurót is alapvetően az alapító hat országra szabták”, és a felzárkózó régiók, így Közép-Európa sem tud ezeknek a követelményeknek könnyen megfelelni. A Gazdasági

Monetáris Unió jelenlegi rendszere nem nevezhető fenntarthatónak Prof. Dr. Halmai Péter akadémikus szerint. A kutatóműhely vezetője szerint nagy kérdés, hogy milyen utat választ most Európa: a felelősség vagy a szolidaritás kap-e nagyobb hangsúlyt, tehát visszatér-e az EU a maastrichti szerződés szigorú rendszeréhez, vagy az eddiginél rugalmasabb szabályokkal találnak majd kockázatmegosztási lehetőségeket.



Workshop az EU és Kína közötti együttműködésről

Az Európai Unió és Kína közötti együttműködésről tartott konferenciát a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar november 17-én. „Mind az európai, mind a kínai tanulmányok rendkívül fontosak a kar életében” – mondta köszöntőjében Dr. Koller Boglárka. A NETK dékánja hozzátette, Kína fontosságát a már működő Kínai Közigazgatás-, Gazdaság- és Társadalomkutató Központ, valamint az évente egyre növekvő számú kínaiul tanuló hallgató jelzi, míg az Európai Unió fontosságát nem más, mint hogy a kar három tanszéke is foglalkozik az unió különböző aspektusaival. Dr. Jeremy Garlick, a prágai egyetem nemzetközileg is elismert Kína-kutatója vitaindító előadásában elmondta, hogy ha csak a gazdasági kapcsolatokat nézzük, akkor a



felszínen az EU és Kína kapcsolata egy igazi szerelmi történetnek tűnhet. A két partner nem tud létezni egymás nélkül, ugyanakkor jelentős kiegyensúlyozatlanság jellemzi a gazdasági kapcsolatokat az import és az export különbségei miatt. Elmondta, hogy öt fontos tényező hátráltatja Európát és Kínát abban, hogy a gazdasági kapcsolataikat szorosabbra fűzzék. Ilyen a nagy földrajzi távolság, egymás meg nem értése, a kölcsönös bizalmatlanság, valamint a politikai és a befektetésekkel kapcsolatos bizonytalanság. Jeremy Garlick úgy véli, hogy ezeken csak egymás nagyobb tiszteletével és oktatással lehet javítani. Minél többet tud a két kultúra egymásról, annál gördülékenyebbek lesznek a kapcsolatok, és ezért is fontos a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Karon végzett oktatói munka.

Fókuszban a rendőri jövő kutatás

A rendőri jövő kutatás aktuális kérdései – várható tendenciák címmel rendeztek nemzetközi tudományos-szakmai konferenciát az NKE-n november 14-én. Az előadók a technológiai fejlődés mellett a világban zajló társadalmi folyamatok hatásaival is kiemelten foglalkoztak. Dr. Janza Frigyes ny. r. vezérőrnagy, az NKE Fenntartói Testületének tagja köszöntő beszédében a tízéves időszakra prognosztizáló brit rendészeti stratégiáról elmondta, hogy az a rendőrség és közösség közötti szoros együttműködést tekinti a legfontosabb feladatnak. A legitim erőszak a rendvédelmi szervek sajátja, de a biztonság garantálása

nemcsak e szervek feladata, tehát a közösséggel, a társadalommal való együttműködésre ezért is hangsúlyt kell fektetni – mondta Janza Frigyes. Mint fogalmazott, az új nyilvánosság, az internet kiváló eszköz a kapcsolat-teremtésre, az ebben rejlő lehetőségeket a rendőrségnek is ki kell használnia. Prof. Dr. Simai Mihály, az MTA rendes tagja, a Magyar ENSZ Társaság elnöke azt mondta, a történelemben nagyon ritka, hogy olyan jelentős változások, mint amilyeneket napjainkban élünk át, ilyen rövid idő alatt menjenek végbe. A professzor szerint a 20. század utolsó harmadában kezdődött, és még 30-50 évig

tartó globális transzformációk egybeesnek: ezek a demográfiai polarizáció, az új hatalmi és gazdasági növekedés, valamint az átmenet a tudásalapú gazdaságba és társadalomba. A rendőri jövő kutatás aktuális kérdéseiről szólva Dr. habil. Boda József ny. nb. vezérőrnagy, a Rendészettudományi Kar dékánja a rendőrök előtt álló kihívásokat vette sorra. Mint mondta, az információs társadalom térnyerése generációs különbséget szül a rendőrök között, új módszerekre és időtálló alapképzési ismeretekre van szükség, valamint megjelent az új típusú bűnözés, erre válaszul új típusú bűnüldözés kell.

100 éve volt a caporettói áttörés

„Ez egy olyan háború volt, amilyenre korábban nem volt példa: akkora méretű hadseregek ütköztek meg olyan fegyverekkel, amelyekhez hasonlóak korábban nem voltak” – mondta Prof. Dr. Csikány Tamás ezredes az első világháborús caporettói áttörés évfordulóján tartott konferencián az NKE-n. A Nagy Háború borzalmai új helyzet elé állították a katonai vezetőket, meg kellett reformálniuk a haderőt. „A saját bőrömmön tapasztaltam meg, hogy micsoda emberfeletti teljesítmény kellett ahhoz, hogy a katonák eljussanak a kijelölt állásokba, mozgassák a haditechnikai eszközöket” – mondta Prof. Dr. Padányi József mk. vezérőrnagy, az NKE tudományos rektorhelyettese az Isonzó-völgyben átélt élményeiről. Kiemelte, hogy érdemes ellátogatni a vidékre, és személyesen átérezni a történelmi mélységét, hiszen itt magyar katonák harcoltak, éltek és haltak meg az első világháborúban. A rektorhelyettes felhívta a figyelmet, hogy a KÖFOP-program céljaival párhuzamosan olyan témák bemutatását is a hallgatók és a tudóstársadalom elé

kívánják vinni, amelyekről eddig nem tudtak őszintén beszélni. Így kérte a kutatókat, tárják fel az igazságot. Németh Balázs, az NKE egyetemi tanársegédje nemrég fejezett be egy nyolcéves kutatási projektet, amelynek keretében történelmi fegyverek célballisztikáját vizsgálta. „Ez eddig hiányzott a világ hadtörténetéből” – mondta. A magyar csapatok Caporettónál Mannlicher M95 ismétlőpuskát használtak, amely megbízhatóságban világelső volt a korban. „600 lépés távolságból pontosan eltalálta az ellenséges katonát.”



A NAV vezetői az NKE-n

Az állami adó- és vámhatóság központi és területi szerveinek vezetői látogattak el november 16-án az egyetemre. Dr. Sors László, Dr. Szeleczi Zsuzsanna helyettes államtitkárok, szakfőigazgatók, a bűnügyi főigazgató, a Központi Irányítás más vezető beosztású munkatársai és a területi szervek vezetői különösen a Rendészettudományi Kar (RTK) tevékenységét érintő aktualításokról tájékozódtak. Prof. Dr. Patyi András rektor az egyetem tevékenységét, fejlődését bemutató előadásában hangsúlyozta: lényegesnek tartja, hogy a NAV által végzett kormányzati közigazgatási tevékenység a fontosságának megfelelő értékelést

kapjon, hiszen az adóhatóság a közbevételek beszedéséért felelős. Mint mondta, a társadalomban nagyon kevesen vannak azok, akik úgy gondolják, nem

kell közterheket fizetni. Patyi András áttekintést adott az adó- és vámigazgatási felsőoktatás évtizedeiről, és szólt a fejlesztés lehetőségeiről, a tervekről is, többek között az ez évtől indult adóigazgatási szakirányról, illetve az adó- és vámszakmai terület tananyagát felölelő tervezett mesterképzésről. A NAV vezetői Dr. habil. Boda József ny. nb. vezérőrnagy, az RTK dékánjának vezetésével megtekintették a Rendészettudományi Kar új campusát, ahol az egyetem hallgatói már új, a kor követelményeinek megfelelő tantermekben és speciális objektumban készülhetnek leendő hivatásukra.



„Erős, aktív, cselekvőképes államra van szükség”

SZÖVEG: HORVÁTH ORSOLYA
FOTÓ: BOTÁR GERGELY, SZILÁGYI DÉNES

„Sikeres ország nem létezik hatékony, jól szervezett közigazgatás nélkül, ami csak szakképzett és elkötelezett közszolgákra épülhet, ezért hosszú távon – politikai kurzusoktól függetlenül – szüksége van az országnak a Nemzeti Közszolgálati Egyetemre” – mondta Lázár János. A Miniszterelnökséget vezető miniszter lapunknak adott interjújában beszélt a közigazgatási reform eredményeiről, az NKE-t ért kritikákról, valamint arról is, hogy milyen a jó közszolga.

○ 2014 óta Ön felügyeli a közigazgatás átalakítását, megújításának folytatását. Ennek részeként az elmúlt négy évben számos intézkedést hozott a kormány. Melyeket tekint ezek közül a legfontosabbnak, és hogyan látja, milyen eredményeket hoztak a változások?

Lázár János: 2010-ben a magyar társadalom kétharmados felhatalmazást, ezzel politikai erőt és stabilitást biztosított ahhoz, hogy lezárjuk a rendszerváltozás folyamatát. A választópolgárok kiemelkedő bizalma ugyanennyire komoly felelősséget is jelent, azaz ennek a kormánynak kötelessége leszámolni az előző rendszer terhes örökségével. Az Országgyűlés megalakította az új Alaptörvényt, amely a közigazgatás működéséhez is új kereteket biztosított, a kormányzás hatékonyabbá tételéhez azonban önmagában nem elegendő a jogi újraszabályozás, a valódi változáshoz az egész intézményrendszernek is át kell alakulnia, ami a rendszerváltást követően átfogó jelleggel még nem sikerült.

Három célt fogalmaztunk meg: legyen egyszerűbb, olcsóbb és gyorsabb az államigazgatás. Magyarország csak úgy lehet versenyképes, ha az állam is azzá teszi magát, a versenyképesség és a felesleges bürokrácia pedig fordított arányban állnak egymással. Abban vagyunk érdekelték tehát, hogy folyamatosan csökkentjük a magyar közigazgatásban még mindig erőteljesen jelen lévő, a magyar embereket és a vállalkozásokat feleslegesen terhelő bürokráciát.

Mindezek érdekében újragondoltuk és átszabtuk a kormányzati és államigazgatási szervezetrendszer, és egy minden eddiginél hatékonyabb és átláthatóbb, a problémamegoldásra fókuszáló rendszert alakítottunk ki. Fontos hangsúlyozni, hogy korábban ilyen szétválasztás nem létezett, keveredtek a funkciók. Három dimenziót határoztunk meg, jól érzékelhetően elkülönítve egymástól. A legfelső a központi közigazgatás,

a minisztériumok szintje, ahol a stratégiaalkotás, a politikai és a szakmai koordináció, a jogszabályalkotás és a nyomon követés feladatai vannak. Ezt követi a kormányhivatalok szintje, a végrehajtás, valamint az ellenőrzés és a felügyelet terepe, amely alapesetben a hatósági másodfoknak is megfelel. A piramis alján a területi közigazgatás áll, a járási hivatalok rendszere. Természetesen ebben a modellben a vertikum a feladatok és az eljárásjog mentén, nem értékalapon húzódik, azaz a járási hivatalok legalább annyira fontos részei a közigazgatásnak, mint a minisztériumok, hiszen a területi közigazgatás az állam és az ügyfelek elsődleges találkozási pontja. A sikeres közigazgatásnak számomra a sikeres ügyintézés az alapvető mértékegysége: ha egy állampolgár vagy egy vállalkozás képviselője belép egy járási hivatalba, akkor a magyar államnak egyszerű, gyors, olcsó és professzionális színvonalú ügyintéztést kell garantálnia neki az ország bármely pontján.

A kormányzati struktúra átalakításához szükségessé vált az is, hogy racionalizáljuk a bizonytalan és átláthatatlan, folyamatosan változó és a rendelkezésre álló erőforrásokkal pazarlóan bánó intézményrendszert. 2016-ban ezért került sor a minisztériumi háttérintézmények rendszerének átalakítására, aminek keretében a 2010-ben meglévő 76 háttérintézményből 2017-re 44 intézmény szűnt meg. A reform keretében a háttérintézmények tervezési-stratégiai feladatai a minisztériumokhoz, a végrehajtási feladatok pedig a kormányhivatalokhoz kerültek.

○ Ön szerint milyen kompetenciákkal és képességekkel kell rendelkeznie egy közszolgálatban dolgozó szakembernek? Milyen a jó közszolga?

L. J. A jó közszolga fogalma kapcsán gróf Teleki Pál miniszterelnök szavai jutnak eszembe, aki szerint: „A vezetés nem parancs, hanem megértés, tanítás, kötelességtudat.” Ezek olyan kompetenciák, amelyek nélkül a közigazgatásban nem lehet boldogulni.



Az állampolgároknak egy erős, cselekvőképes, aktív államra van szükségük, ehhez pedig motivált, versenyképes tudással rendelkező, képzett, megbecsült és fiatalodó humánállomány kell a közigazgatásban.

○ Ha az állam számos elvárást fogalmaz meg a közszolgákkal szemben, akkor ehhez megfelelő előmeneteli rendszert és ennek részeként jó fizetést is kell biztosítani számukra. Ezen a téren hol tartunk most?

L. J. A kormánynak természetesen nemcsak elvárásai, hanem kötelezettségei is vannak a köztisztviselők felé. 2016. július 1-jétől elindítottuk a közszolgálati dolgozók életpályamodell-jét, amivel kiszámíthatóságot, anyagi, erkölcsi megbecsülést szeretnénk nyújtani a tisztviselők számára. Elvárjuk ugyanakkor, hogy szolgálatói szemmel, valóban a köz és az ügyfelek érdekében végezzék a munkájukat. Első lépésként a járási hivatalokban dolgozók számára alakítottunk ki új sávos illetményrendszert. Az életpályamodell második üteme 2017. január 1-jén indult, ekkortól a megyei kormányhivatalokban foglalkoztatottak kaptak 10–35 százalékos béremelést, ami egyes esetekben akár ennél magasabb mértékű is lehet.

○ A közigazgatás átalakításának részeként újjá kellett szervezni a közszolgálatban dolgozók képzését. Ezen felül egy új továbbképzési rendszert is bevezettek. Mindkét területen kiemelt feladata van a Nemzeti Közzolgálati Egyetemnek. Mint az intézményt fenntartó miniszterek egyike, hogyan látja, az NKE mennyire tudta megvalósítani azokat a célokat, amelyek a 2012-es indulásakor megfogalmazódtak?

L. J. 2010-ben döntöttünk az egyetem megalapításáról, mivel úgy láttuk, hogy a közigazgatás számára szükség van egységes szakemberképzésre. A szétszórt képzéseket egységesítettük, átlátható és logikus rendszerbe foglaltuk. Célunk, hogy olyan művelt, felkészült, felelősségtudatos szakembereket képezzünk, akik képesek nyomon követni nemcsak az államigazgatásban történt változásokat, hanem a piaci folyamatokat is, akik gyorsabban és hatékonyabban képesek alkalmazkodni a változásokhoz, azaz a modern kor kihívásainak megfelelő, versenyképes tudással rendelkeznek.

A Nemzeti Közzolgálati Egyetem legfontosabb két feladata az utánpótlás képzése és a már dolgozó tisztviselők folyamatos fejlesztése. A jövőben elvárjuk, hogy az állami vezetők részesüljenek államtudományi képzésben,

de szükség van minden állami alkalmazott továbbképzésére is, amelyre az NKE adja meg a lehetőséget.

Az egyetem az elmúlt években jelentős fejlődésen ment keresztül. Új karok alakultak, új képzések indultak, jó példa erre a hetven év után újraindított önálló államtudományi doktori képzés. Az elmúlt öt év tapasztalatai alapján azt mondhatjuk, hogy jó úton járunk, de vannak még teendők. Szeretnénk például, ha megszűnne a jogi szemlélet „monopóliuma” a közigazgatásban, és nagyobb hangsúlyt kapna a társadalmi és gazdasági szemléletmód.

○ Külön Államreform Bizottságot hozott létre a kormány, amely az állami bürokrácia csökkentését tűzte ki célul. Lát-szanak-e már olyan eredmények, amelyeket az állampolgárok közvetlenül is érzékelhetnek a mindennapokban? Van olyan cél, amit szeretett volna ezen a téren megvalósítani, de ebben a ciklusban nem történt meg?

L. J. Az eddigi intézkedések és eredmények alapján elmondhatjuk, hogy jelentős sikereket értünk már el, fontos azonban, hogy nemcsak egyszeri, eseti, hanem folyamatos, hatékony és rendszerszintű bürokráciacsökkentést végezzünk a közigazgatásban.

Az egyik legfontosabb előrelépés, hogy az ügyintézési határidők jelentős mértékben csökkentek. Ma az ügyek 60-70 százalékát nyolc napon belül képes a magyar állam kezelni. A közigazgatási bürokráciacsökkentés keretében 2016 első felében 108 törvényt és kapcsolódó rendeletet módosítottunk. Az egyszerűsített bejelentés intézményét 25 esetben vezettük be, ami sokkal nagyobb bizalmat jelent az ügyfél irányába. További

113 törvényt módosítottunk 2016 második felében, 73 törvény vonatkozásában deregulációt hajtottunk végre. Még soha nem volt olyan, hogy egy kormány valóban olcsóbbá tegye az ügyek intézését, ahogyan az is újdonság, hogy a szakemberekkel való egyeztetés mellett 2015-ben és 2016-ban széles körű lakossági konzultációt kezdtünk a különböző intézkedésekről. Összesen mintegy ötszázezer állampolgár és vállalkozó mondta el a véleményét arról, mi az, amit olcsóbbá kellene tennünk. Az állami rezsicsökkentés első ütemében, 2016. január 1-jétől 20 hatósági eljárási díjat szüntettünk meg. Ingyenessé vált többek között a személyi igazolvány, a lakcímkártya, az első jogosítvány vagy a diákigazolvány kiállítása, a hatósági erkölcsi bizonyítvány kiadása

és a felsőoktatási felvételi is.

Az állami rezsicsökkentés második üteme 2017. március 16-án lépett életbe. Ekkor újabb 20 hatósági eljárás vált díjtalanná, többek közt a 65 év feletti állampolgárok útlevelének, az anyakönyvi kivonatnak, vagy a CSOK-hoz szükséges OEP-igazolásnak a kiállítása. Mindezzel több mint tízmilliárd forintot hagytunk ott az ügyeiket intéző állampolgároknál, ami azt jelenti, hogy ennyi díjat és illetéket nem kellett befizetniük a magyar állam számára. 2018. január 1-jétől újabb intézkedéseket vezetünk be.

○ Ön áprilisban azt mondta egyetemünkön tartott előadásában: a kormány célja, hogy az NKE a legjobb felsőoktatási intézmény legyen Magyarországon. Eközben az NKE-t már alakulásakor és azóta is érik olyan kritikák, hogy az állam úgymond kivételez vele. Hogyan tartja lehetségesnek e cél elérését a kritikák tükrében?

L. J. A kormány célja változatlan: a legjobb szakemberekre van szükségünk, akik az ország közigazgatását modern, 21. századi megoldásokkal tudják segíteni. A legjobb szakembereket pedig a legjobb egyetem tudja képezni. A kormány ezért alapította meg, ez az NKE küldetése.

A sikeres szakemberképzés kulcsa a gyakorlatorientált megközelítésben rejlik. Arra biztatom az egyetem vezetőit, hogy minél több, mindennapi gyakorlattal rendelkező, közigazgatásban jártas szakembert – legyen az felsővezető vagy a közszolgálat bármely szintjén tevékenykedő szakember – hívjanak az egyetemre vendégoktatónak, vendég előadónak. Vezető kollégáimat pedig arra biztatom, jöjjenek el és adják át a tapasztalataikat, hiszen csak így lehet valódi gyakorlati képzést biztosítani a hallgatóknak. Személyesen is igyekszem példát mutatni ebben a kérdésben.

Az egyetem sikerének másik fontos „alapfeltétele” a tudományos életben való aktív részvétel. Olyan kiemelkedő hazai és nemzetközi tudományos műhelyek létrehozására és működtetésére van szükség, amelyek lépést tartanak a nemzetközi élmezőnnyel és irányt mutatnak a hazai szakembereknek. Nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy egy fiatal egyetemről van szó. Ahhoz, hogy a teljesítménye objektíven mérhető legyen, elfogadottsága növekedjen, időre van szükség. Hetven év után van újra – igaz, megújult formában – államtudományi képzés Magyarországon. Azok, akik az NKE kivételezett helyzetére hivatkoznak, valójában a saját pozícióikat féltik, és egyben irigyek arra a szellemi örökségre, amelyet a Ludovika Akadémia jelent.



Látják, hogy minőségi munka folyik, amelynek a gyümölcse hamarosan beérik.

○ Ezen a rendezvényen a hallgatók arra is kíváncsiak voltak, hogy mi lesz az intézmény sorsa, ha a következő választásokat nem a jelenlegi kormánypártok nyerik. Hogyan látja ezt most, kevesebb mint fél évvel a választások előtt?

L. J. Hiszek benne, hogy az elmúlt két kormányzati ciklus-

ban nyújtott teljesítményünk megfelelő alapot jelent arra, hogy ismét elnyerjük a választópolgárok bizalmát. Amennyiben 2018 tavaszát követően folytathatjuk a megkezdett munkát, nyugodt szívvel jelenthetem ki: a kormányzat részéről biztosított az egyetem jövője. Az ország eredményes működése és működtetése érdekében szükség van egy ilyen korszerű tudást biztosító egyetemre. Sikeres ország nem létezik hatékony, jól szervezett közigazgatás nélkül, ami csak szakképzett és elkötelezett közszolgákra épülhet, ezért hosszú távon – politikai kurzusoktól függetlenül – szüksége van az országnak a Nemzeti Közzolgálati Egyetemre. Az NKE hosszú távú fennmaradásának és sikerességének a kulcsa tehát nem a politika, hanem a minőség. Amennyiben az egyetem folyamatosan képes magas színvonalú képzést biztosítani, és értékes tudományos munkával járul hozzá a magyar közigazgatás fejlesztéséhez, akkor politikai akarattól függetlenül sarokköve marad a hazai felsőoktatásnak.

○ Most kezdődik a felvételi időszak. Milyen tanácsot adna egy fiatalnak, miért válassza az NKE-t?

L. J. A Nemzeti Közzolgálati Egyetem nagyszerű perspektívát kínál a hazájukért tenni akaró fiataloknak. Stabil, megbízható, kiszámítható életpálya vár arra, aki elvégzi az egyetemet.

○ Ebben a félévben Ön is tart órát az egyetemen. Hogyan érzí magát ebben a „szerepben”? Mi az a legfontosabb tapasztalás, tudás, amit a kormányzás terén át tud, vagy át szeretne adni a fiataloknak?

L. J. Egy remek generációt volt szerencsém megismerni, a fiatalok nem féltek kérdezni, és világos képük volt arról, mit szeretnének elérni a jövőben. Ez mindvégig inspirált, segített az órák alatt és az órákra való felkészülésben. Nem szokványos környezet ez egy politikus számára, amiből rengeteget lehet tanulni, ezért javaslom a minisztertársaimnak, valamint államtitkárok kollégáimnak is, hogy próbálják ki. Remélem, a diákok számára sikerült olyan tudást, tapasztalatot vagy gondolkodásmódot átadnom, amelyet a tankönyvekből nem sajátíthatnak el. ●

Új megvilágításban a Zrínyi-szablya

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

Zrínyi Miklós szellemisége áthatja a magyar katonai felsőoktatást, példakép a ma felnövő honvéd-generáció számára is. A szigetvári hős szablyájának kutatásáról és az újonnan feltárt érdekességekről tartott előadást Prof. Dr. Padányi József mk. vezérőrnagy a Ludovika Szabadegyetemen.

Padányi József előadását egy pontosítással kezdte, ugyanis a magyar történetírás két híres Zrínyi Miklóst is jegyez: a szigetvári hőst, valamint a dédunokát, a hadvezért és költőt. A szablya az előbbi tulajdona, a „szigetvári” IV. Zrínyi Miklósé. 2016-ban emlékévvvel tisztelgett az ország a hadvezér előtt az 1566-os szigetvári ostrom 450. jubileuma alkalmából. *„Minden magyar tiszteletét fejezzük ki az emlékévvvel. Emlékezünk Zrínyi Miklós várkapitányra, a szigetvári hősök példaértékű helytállására, hazaszeretetükre. Az emlékévvvel nemzetünk kifejezi azt a megbecsülést, amelyet hősei iránt érez”* – mondta. Zrínyi Miklós 1566-ban a szigetvári kitörés során vesztette életét. *„Őrökre beírta a Zrínyiek nevét a magyar történelembe.”* Zrínyi Miklós személyét számos nemzet érzi magáénak. A család birtokai a horvát-bosnyák határ közelében terültek el. Manapság gyakran felteszik azt a „történelmietlen”, ám jogos kérdést, hogy Zrínyi vajon magyar volt-e. Az 1500-as években másképp közelítették meg a nemzethez tartozást. A kornak megfelelően a környék népei egyaránt beszéltek magyarul, horvátul, németül és törökül. Szigetváron rengeteg elhunyt katonának volt szlávul hangzó családneve. *„Amikor elmentek meghalni a hazáért, senki nem kérdezte, hogy honnan jössz, hanem azt kérdezték, hogy hová mész”* – hívta fel a figyelmet Padányi József.

Zrínyi Miklós hagyatékáról először tirolai II. Ferdinánd főherceg leltárában találunk adatokat 1595-ből, ennek részét képezte egy díszes katonai sisak, egy mente, valamint a szablya. Részletes tudományos leírást Szendrei János készített 1886-ban, amely egy évszázadon át meghatározta a hazai hadtörténeti gondolkodást. A történelem során a szablya visszaszerzésére több kísérletet tett a magyar fél, azonban mind kudarcba fulladt. A hagyaték ma is Bécsben található.

Az NKE rektorhelyettese ismertette, hogy a szablya sorsa kiemelten fontos számára, valamilyen formában történő

hazahozataláról a mai napig nem tett le. Kutatócsoportot állítottak fel annak érdekében, hogy a közel száz évvel ezelőtti vizsgálat után újra elővegyék a Zrínyi-szablya kérdéskörét, hiszen Szendrei János elméleteivel kapcsolatban kétségek merültek fel. A kutatások több érdekességet is feltártak. A Zrínyi-szablya jelenleg a Habsburg-gyűjtemény részét képezi, azonban nincs kiállítva, csupán egy leltári tárgy. Padányi József kifejtette, hogy egy magyar típusú szablyáról van szó, amely valószínűleg török eredetű lehet, és Zrínyi alakíthatta át a magyar jellegzetességek szerint. A szablya tömege 1,15 kg, a penge hossza pedig 83 cm, szélessége 3,8 cm. A tok fából készült, bőrborítással, valamint díszes szíjazzattal. Szendrei a famarkolaton található két filigránt bűjtatólyuknak gondolta, azonban a kutatócsoport rávilágított, hogy ez csak díszítésként szolgált.

„A markolat kupakja egy gyönyörű, vésett, a Zrínyi család címerét tartalmazó ezüst foglalatban elhelyezett fém névjegy.” A vésetben láthatjuk a csáktornyai tornyot, várfalat, valamint egy ebből előbúvó sárkányt. Emellett tartalmaz még öt betűt: N-C-P-P-Z, azaz Nicolaus Comes Perpetuus de Zrinio. *„Miklós gróf Zríny örökös ura”* – fordított a rektorhelyettes. Szendrei azonban a karcolatok tanulmányozásánál újabb hibát véthetett, az 1567-es számot vélte felfedezni. Ebből következtetett arra, hogy a szablyát valószínűleg a gróf 1566-os halála után készítették.

Ez azonban nem így történt: Padányi József csapata a részletes kutatása során felismerte, hogy a véset az 1563-as évszámot rejti. Így új megvilágításba került a szablya története. Valószínűsíthető, hogy díszessége okán díszszablyaként szolgált, a pengéje ma is kitűnő állapotban van.

Miért készítettet magának Zrínyi Miklós egy drága aranyozott szablyát? A kutatócsoport itt fedezte fel a hiányzó láncszemet: 1563-ban koronázták meg I. Miksa Habsburg uralkodót, amikor hősünk vezette a magyar bandériumot, és személyesen ő vitte

az országalmát a király elé. *„Azt gondoljuk, hogy ez a díszszablya egy nagyon tudatosan készítettet és az eseményhez kötött eszköz.”* Miért adta át ezt a díszszablyát a család a gróf halála után a Habsburgoknak? Hogy emlékeztessék az uralkodót: az elhunyt hős ezt viselte a koronázáson, és később a vérét áldozta a hazáért.

A kutatások jövőjével kapcsolatban a rektorhelyettes kifejtette, hogy a szablya történetét és a tudományos felfedezéseket szeretnék minél szélesebb körben terjeszteni. Fel fogják venni a kapcsolatot a horvát kollégákkal, hogy megvitathassák a vizsgálatok eredményeit. A következő állomás még tervezés alatt áll, azonban Padányi József elárult egy titkot a szabadegyetemistáknak: célja, hogy a szablya után a gróf sisakját is megvizsgálhassák.

„A Zrínyi-szablya egy rendkívül fontos jelképet hordoz számunkra” – összegezte előadását. Az NKE jogelőd intézményei, valamint a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar campusa a szigetvári hős nevét viseli. 2017 novemberétől pedig az eredeti szablya hivatalos másolata előtt tehetik le esküjüket az NKE újonnan avatott doktorai. ●



ZRÍNYI MIKLÓS – A SZIGETVÁRI HŐS

IV. Zrínyi Miklós, horvátul Nikola Šubić Zrinski 1508-ban született a mai Horvátország területén található Zrinben. Nemesi család sarja, felmenői a horvát arisztokráciához tartoztak. A család folyamatosan emelkedett fel a társadalmi ranglétrán. Nagypapja a Hunyadiak idején az egyik legbefolyásosabb nemesnek számított a térségben. A Zrínyiek 1524-ben a Habsburgok szolgálatába álltak. 1527-től egyre gyakrabban tűnik fel Zrínyi Miklós a horvátországi katonai hadműveletekben, majd Bécs török elleni védelmében is kitüntette magát. A gróf életét áthatotta a törökellenesség, folyamatosan hadat viselt ellenük, az 1540-es évekre rettegték a nevét az oszmán csapatok. 1542-ben I. Ferdinánd Habsburg uralkodó horvát-szlavón bánná nevezte ki. 1543-ban feleségül vette Frangepán Katalint, akitől öt fiú- és nyolc lánygyermek született. Zrínyi Miklós birtokai kedvező házasságával, valamint politikai és katonai sikereivel folyamatosan

gyarapodtak. A család székhelyét áthelyezte a muraközi Csáktornyára, amely így gyakorlatilag az országgrész egyik meghatározó központjává vált. 1552-ben egyre nagyobb török offenzívát kellett visszatartania a déli területeken, az oszmán csapatok folyamatosan törtek előre. 1557-ben lemondott a báni tisztségről, a Magyar Királyság tárnokmesterének nevezték ki. Birtokait a török előretörés ellen egyre északabbra helyezte.



A horvát felmenőkkel rendelkező gróf így egyre inkább magyar arisztokratává is vált. 1561-től Szigetvár várkapitánya, majd a dunántúli kerület főkapitánya lett. Amikor Szulejmán új hadjáratot indított, és Bécs ellen vonult csapataival 1566-ban, Zrínyivel találta magát szemben. A szigetvári hősök a becslések szerint 2500-an voltak, míg a szultáni erők közel 50 ezer főt számláltak. A török csapatok körbevették a várat, azonban Zrínyi tartotta magát. A gróf végül felismerte, hogy a keresztény erőktől nem kap segítséget, embereivel a várban rekedt. Zrínyi Miklós nem adta meg magát: kinyitotta a várkaput, majd a megmaradt pár száz fő várvédővel kitörték a várból, és hősi halált haltak. A sors fintora, hogy ebben a pillanatban már Szulejmán is halott volt, így a szigetvári ostrom során mindkét hadvezér életét vesztette. A gróf emlékét dédunokája, a költő és hadvezér Zrínyi Miklós dolgozta fel a *Szigeti veszedelem* című verses eposzban.

Önkormányzatiság napjainkban

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

„Egy önkormányzati konferencia mindig különleges: itt olyan emberek gyűlnek össze, akik nemcsak érdeklődnek az önkormányzatiság iránt, értenek hozzá, vagy abban dolgoznak, hanem hisznek is benne” – mondta Prof. Dr. Kis Norbert, az Államtudományi és Közigazgatási Kar dékánja.

„Ez nemcsak szakmai, hanem hitbeli közösség is. A közös hit, miszerint a helyi önkormányzás fontos” – mondta Kis Norbert a harmadjára megszervezett Önkormányzatiság napjainkban című rendezvényen. „Őrülök, hogy a konferencia lehetőséget ad arra, hogy a Nemzeti Köszolgálati Egyetemen másfél éve megalakult Önkormányzati Kutatóintézet bemutatkozhasson” – tette hozzá. Rávilágított, hogy napjainkban nem feltétlenül a helyi önkormányzatoknak áll a zászló. Az OECD kimutatta, hogy korunk trendje a feladatok, források és hatáskörök átcsoportosítása az önkormányzatoktól a központi kormányzat irányába. Ez két állam esetében kiugróan magas: Írországban és Magyarországon. „Az a korszellem vagy korhangulat, ahol egy erős állami, kormányzásközpontú paradigma érvényesül, ott nehéz a helyi önkormányzatoknak megtartani a pozícióikat, forrásaikat és feladataikat.” Az adott kormányzatok azt vélik hatékonynak, ha a központi vagy területi kormányzás végzi el a feladatokat. Azonban a dékán véleménye szerint a konferencián részt vevő önkormányzati szakemberek mind hisznek abban, hogy a mindenkori kormányzatok megtalálják a kellő egyensúlyt a források elosztása, koncentráció-dekoncentráció, valamint centralizáció-decentralizáció tekintetében, továbbá megfelelő megoldást találnak a jövő információs kihívásaira. „Hiszünk abban, hogy a helyi közösségek életének igazgatása és szervezése egy ősi, hagyományos létforma. Ez a tradíció előbb volt, mint a központi kormányzás.”

Dr. Bekényi József, a Belügyminisztérium Önkormányzati Módszertani Főosztályának vezetője görcső alá vette

az önkormányzati feladatrendszer kialakulását és változását a rendszerváltozástól egészen napjainkig. A 90-es években a fékek és ellensúlyok rendszerének felértékelődésében nagy szerepet vállaltak a helyi közösségek. Az évek során számos anomáliával kellett szembenéznie a rendszernek, amelyet a 2011-es Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény igyekszik újradefiniálni és szabályozni. Azonban ezzel nem zárultak le a kodifikációs folyamatok: a jövőben fontos még megoldani a hatáskör-telepítés lezárását, valamint az ágazati szabályozások finomítását, hogy a helyi önkormányzatok különböző képességeik tekintetében tudják szolgálni a lakosságot. A Jegyzők Országos Szövetségének elnöke, Tóth János rámutatott, hogy 1990-ben a településeknek a saját lábukra kellett állniuk és felnőniük a feladatokhoz. A kezdeti időszakban sok „gyermekbetegség” jelent meg, ennek legjobb példája az önkormányzatok eladósodása. Kiemelte, hogy a településeket újra kellett pozicionálni, amelynek keretében a közösség is fejlődhet. A jövőt az önfenntartó települések koncepciójában látja, amely nemcsak a lakosságot látja el erőforrásokkal, hanem szociális szempontból is öngondoskodásra nevel.

„Mi az önkormányzat feladata? Szerintem az, hogy a település megmaradjon, létezzen és élhető legyen” – fejtette ki Dr. Gyergyák Ferenc, a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségének főtitkára. „Erősíteni kell a települések önfenntartó képességét, fel kell tárnunk a különböző lehetőségeit és hasznosítani kell az erőforrásait” – tette hozzá. Ehhez elengedhetetlen a szerepek újrarendelése, a feladatrendszer és a finanszírozás aktualizálása,

valamint a közigazgatási szereplők kölcsönös támogatása demokratikus kormányzás mellett. Az NKE ÁKK mesteroktatója kitért a vonatkozó jogforrásokra is, bemutatta a jelenlegi településszervezet struktúráját és urbanisztikai adatait. A falusi közfeladatok ellátásáról tartott előadást Szabó Gellért, a Magyar Faluszövetség elnöke. Szentkirály polgármestere felhívta a figyelmet, hogy a községi igazgatás helyzete nem túl rózsás napjainkban, számos kihívással kell megküzdeniük. A forráselosztási rendszer inkább a nagyvárosokat támogatja. A közigazgatás megreformálásával a községi önkormányzatok személyi állománya a feladatok tekintetében aránytalanul csökkent, a helyi közigazgatási szakembereknek így multifunkcionális ügyintézővé kellett válniuk. Kifejtette, hogy a falvak elnéptelenedése nem olyan mértékű, mint ahogy azt a közbeszéd tartja, a kisvárosokat sokkal inkább érinti ez a probléma. A falvak tekintetében végül kiemelte, hogy nem szabad csak egy „skanzen skatulyába” szorítani az apróbb községeket: „Mi egy egész nemzetben gondolkodva akarunk olyan értékeket megtartani, amelyekre mindannyiunknak szüksége van” – mondta. A gyakorlati szakemberek után a délutáni szekcióban a kutatókra került a sor. Dr. Kovács Róbert tájékoztatót tartott az NKE Önkormányzati Kutatóintézet (ÖKI) tudományos



tevékenységéről: „Ez egyfajta programiroda, amely keretet ad az önkormányzati kutatásoknak.” Kiemelte, hogy céljuk egy olyan kutatóműhely létrehozása, amely egyrésztől ernyőszervezetet biztosít az önkormányzatiságra irányuló kutatások számára, másrészt kiépíti, rendszerezi és összeköti a szakértői hálózatot. A programban ötvenkét szakember, valamint negyven közreműködő adminisztrációs munkatárs és fiatal hallgató vesz részt.

Kovács Róbert továbbá ismertette az NKE ÖKI keretében megvalósuló alprogramokat. A nemzetközi alprogram kutatási célja, hogy a legfontosabb intézmények, mint például az Európa Tanács, az EU, az OECD vagy a V4 releváns anyagait összegyűjtse, és magyar nyelven publikálja a szakma számára. A modernizációs alprogram egy általános értékelést ad a magyar önkormányzatok rendszeréről, valamint a legutóbbi reformok nyomán bekövetkező gyakorlati tapasztalatokról. Ezekből fogalmaz meg ajánlásokat a jövőbeli fejlesztések tekintetében. A szabályozási alprogram a vonatkozó jogtechnikai megközelítéseket egészíti ki a társadalompolitikai célok megvalósulásának szempontjaival. A kutatás továbbá kitér az önkormányzati jogalkotás valamennyi releváns területére és kapcsolódására. A szervezet- és működéshatékonyasági alprogram célja a településmarketing online kommunikációjának segítése, továbbá a segítségnyújtás a vonatkozó stratégia kialakításában. Emellett az alprogram kitér a szervezetfejlesztési lehetőségekre is. A feladatrendszerek és közszolgáltatások alprogram az okos városok koncepciójának kutatásával, valamint az önként vállalt önkormányzati feladattípusok vizsgálatával foglalkozik, együttműködésben az ELTE ÁJK Közigazgatási Jogi Tanszékével. A jövőorientált önkormányzat alprogram a helyi önkormányzatok mikrokörnyezeti minőségére, valamint a helyi esélyek javítására fókuszál. Kutatásait a helyi jólét erőforrásai modul és az önkormányzati „jó gyakorlatok” modul keretében valósítja meg. Az erőforrás-gazdálkodási alprogram a helyi önkormányzatok humán- és pénzügyi erőforrásait vizsgálja, áttekintve a dolgozók helyzetének elemzését a közszolgálati személyzetpolitikában, továbbá az önkormányzati költségvetési gazdálkodás aktuális kérdéseit. A történeti visszatekintő alprogram a Belügyminisztériummal, valamint a BM Demokratikus Helyi Közigazgatás Fejlesztéséért Alapítvánnyal karöltve készít átfogó tanulmányt a hazai önkormányzatiság kialakulásáról, valamint 25 éves fejlődéséről.

Prof. Dr. Tózsai István, az NKE ÁKK intézetvezetője ismertette az önkormányzati továbbképzési rendszerek gyakorlatát és jövőbeli tervezetét. Az első átfogó vonatkozó továbbképzés az ÁROP-források segítségével valósulhatott meg, amely a konvergenciaregiókban lévő önkormányzatokra fókuszált. Ennek keretében létrejött egy kilencezer fős e-learning képzés a fenntartható önkormányzatok témájában, valamint

az önkormányzati tanácsadó szakirányú továbbképzés háromszáz fővel. Emellett megvalósult a Helyi Közösségi Akadémia, ahol különböző tréningeken fejleszthették magukat a szakemberek. KÖFOP-forrásból továbbfejlesztették az önkormányzati tanácsadó szak képzési struktúráját. A program keretében létrejött egy új, önszervező önkormányzat e-learning kurzus is. Az intézetvezető kifejtette, hogy a kezdeti „hívószavuk” a képzések pozicionálása során a „smartness – sustainable – inclusivness” volt. Az NKE regionális konferenciákat is megvalósított a győri, a miskolci, a debreceni, a szegedi és a pécsi egyetem partnerségi közreműködésével. Kutatásokkal fejleszteni kívánják a tananyagot is: a kar Jó Önkormányzat kiemelt kutatóműhelye jelenleg tervezés alatt áll, itt a Jó Állam-kutatásokhoz hasonló indikátorrendszert szeretnének kidolgozni a helyi igazgatási szintre, továbbá a bemutatott NKE ÖKI eredményeivel szeretnék biztosítani a képzések tudásanyagát. Dr. habil. Budai Balázs, az ÁKK intézetvezetője és a Belügyminisztérium Önkormányzati Koordinációs Irodájának kutatásvezetője, valamint a konferencia levezető elnöke bemutatta a BM aktuális kutatását és érdekes eredményeit a szakmai plénumnak. *„Miért kutat a Belügyminisztérium?”* – tette fel a kérdést. Egyrészt azért, mert egy nagyobb uniós forrást sikerült elnyernie közszolgálat-fejlesztésre, továbbá számos nemzetközi szakmai intézmény negatív adatokat állapított meg hazánk közigazgatásával kapcsolatban, amelyet a BM szeretett volna feltárni. Fő területe a stratégiatervezés, valamint a kommunikáció lakosság és intézmény, valamint intézmény és intézmény között. Egy olyan eszközcsoportot kívánnak kidolgozni, amely az önkormányzatoknak és a központi közigazgatásnak is egyaránt hasznos. A kutatás célja az információgazdálkodási képesség javítása. Ennek feltárására készítettek egy online lakossági, valamint szervezeti felmérést, esettanulmányokkal és strukturált mélyinterjúkkal csatornáztak be gyakorlati tapasztalatokat, nemzetközi szakirodalmi kutatásokat végeztek, valamint statisztikai adatokat rendszereztek és strukturáltak. *„Ebből a kutatási adathalmazból alakult ki egy tudásbázis, amelynek komoly eredményeit már most látjuk”* – emelte ki. Az intézetvezető ismertette, hogy az így összegyűjtött adatok biztos kutatói munkát fognak biztosítani az elkövetkezendő évekre a szakma számára. Olyan érdekességekre derült fényt, mint hogy az önkormányzatok közel 10%-a még mindig nem rendelkezik honlappal, viszont 39%-a jelen van a közösségi platformokon, amelyeket szinte alternatív weboldalként használnak. A lakosság többsége, 45,5%-a még mindig személyesen, 15,25%-a pedig telefonon szereti intézni az ügyeit. Elektronikus kommunikáció tekintetében már 5%-os használati aránnyal jelenik meg a Facebook, míg a weboldalokról a lakosság 14%-a tájékozódik. *„Van hova fejlődni annak ellenére, hogy az elektronikus közigazgatás lassan két évtizedes követelményrendszert támaszt az*

önkormányzatok felé” – mondta Budai Balázs. A Z és az alfa generációs ügyfelek már aktívan használják az online felületeket, míg az idősebb korosztály kevésbé jelenik meg a virtuális térben. Az elégedettséget tekintve az állampolgárok egy 5-ös skálán 3,81 pontot adtak az önkormányzatoknak. Abban az esetben volt magas az ügyfél elégedettsége, amennyiben széleskörűen ellátta információval a közigazgatás. Végül az önkormányzati szakemberek számára kiemelte: *„Ez egy olyan kutatás, amely az elmúlt két évtizedben nagyságrendjét és mélységét tekintve még nem volt. Bízom abban, hogy az eredményeit Önök is tudják hasznosítani, ezáltal egy jobb önkormányzati rendszert tudnak teremteni.”* Az előadások után kötött és kötetlen formában alakultak ki tudományos és gyakorlati viták. A részt vevő szakemberek, érdekvédelmi szövetségek, valamint jegyzők és polgármesterek folytattak eszmecserét a helyi önkormányzati rendszer kihívásairól, jó gyakorlatairól és fejlesztési lehetőségeiről. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem oktatói és kutatói kiemelték, hogy nyitottak az együttműködésre és az észrevételek felhasználásra, amelyek célja a konferencia résztvevőinek küldetése és egyben az NKE jelmondata: a haza szolgálata. ●



Nyílt nap az NKE-n

SZÖVEG: **DR. SUBA LÁSZLÓ**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

Nemcsak az 500 fős előadóban, hanem kivetítőn több nagy teremben is figyelemmel kísérhette az NKE központi tájékoztatóját a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) nyílt napjára érkezett több száz leendő hallgató és hozzátartozóik.



Az NKE ebben a tanévben három nyílt napot rendez, az első kettő november 24–25-én zajlott le, és a két nap során közel kétezer látogattak el a Ludovika Campusra. Az érdeklődők elsőként *Prof. Dr. Patyi András* rektortól hallhattak az egyetemről, aki elmondta, hogy az NKE-t – eltérően a többi magyarországi egyetemtől – négy minisztériumi delegáltból álló fenntartói testület irányítja, de a többi egyetemre vonatkozó minőségi és teljesítményre vonatkozó követelmények az NKE-re is érvényesek, és az egyetem azoknak meg is felel. Mint a rektor fogalmazott, az innen kikerülő végzett hallgatók a végrehajtó hatalom valamelyik szervéhez, vagyis a közigazgatás, a kormányzás és a hon- és a rendvédelem területére kerülnek. Az egyetem mindhárom területtel foglalkozik, ezek közül rendészettudománnyal és hadtudománnyal az országban egyedülként. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a közszolgálatba, pl. a rendőrséghez nem kerülhet senki másfajta felsőfokú végzettséggel, de a más egyetemeken szerzett tudás nem közvetlenül képesít és készít fel ezekre az állásokra – mondta Patyi András.

A rektor bemutatta az egyetemi karokat és karközi intézeteket, a képzés rendszerét, és kiemelte a négy doktori iskolát, valamint az Államtudományi és Közigazgatási Karon indult államtudományi osztatlan mesterképzést, amely doktori cím megszerzésével jár. Hangsúlyozta továbbá, hogy az egyetemen magas szintű kutatómunka folyik, amely elsősorban államközeli. Ez azt jelenti, hogy az állam jelenségeivel és működésével, azok vizsgálatával foglalkoznak ezek a kutatások. Az NKE-n sokat kell tanulni, ez önmagában sem könnyű feladat – fogalmazott Patyi András. Hozzátette, hogy itt nem csupán egyetem-szerű mintákkal lehet találkozni: az egyenruhás hallgatók számára ehhez még alapkiképzés is társul, amelyet néhányan nem vagy nehezen tudnak teljesíteni.

A karokat a dékánok mutatták be, elsőként *Prof. Dr. Kis Norbert*, aki az Államtudományi és Közigazgatási Kar (ÁKK) képzéseit úgy jellemezte, hogy azok karrierképzések. Az ezekre való jelentkezéshez szükséges attitűdöket és kompetenciákat



sorolva többek között azt mondta, hogy olyan fiataloknak érdemes az ÁKK-ra jelentkezni, akik szívesen tevékenykednek a közösségért, továbbá másokat nem legyőzni, hanem inkább meggyőzni szeretnek.

Dr. habil. Boda József ny. nb. vezérőrnagy, a Rendészettudományi Kar (RTK) dékánja azt emelte ki a rendvédelmi szakemberek tevékenységéből, hogy ők sokszor oda mennek, ahonnan mindenki más menekül. A dékán elmondta, hogy a kar több helyszínen is bemutatkozik, ahol a rendvédelmi szervek szakembereitől is lehet felvilágosítást kérni.

Dr. Pohl Árpád ezredes, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar (HHK) dékánja Zrínyi Miklóst idézve azt mondta: „csak a fegyver nyújt biztos védelmet, de azt ésszel kell használni”. Mint fogalmazott, a HHK az utóbbiért – az észért – felelős. A dékán elmondta, hogy a katonai pálya kiszámítható, és a katonai szakmákban mindenki megtalálja a számítását. Mint fogalmazott, a honvédség a következő években folyamatosan megújul, és ez vonzó lehet a fiatal tisztek számára.

A Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar (NETK) dékánja, *Dr. habil. Koller Boglárka* a kar jelmondatával jellemezte tevékenységüket: Nyitott szemmel a világra. Mint mondta, igen

sokféle szemszögből kutatják és oktatják a nemzetközi folyamatokat: az oktatók között vannak jogászok, közgazdászok, politológusok, történészek.

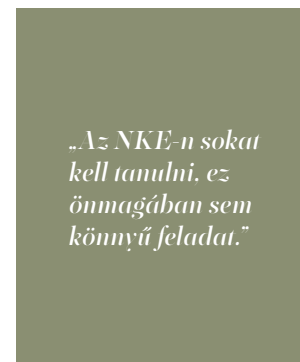
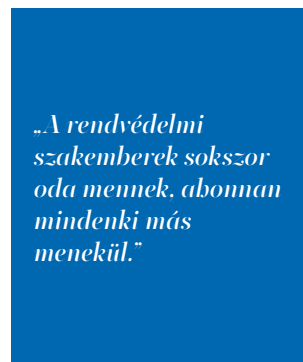
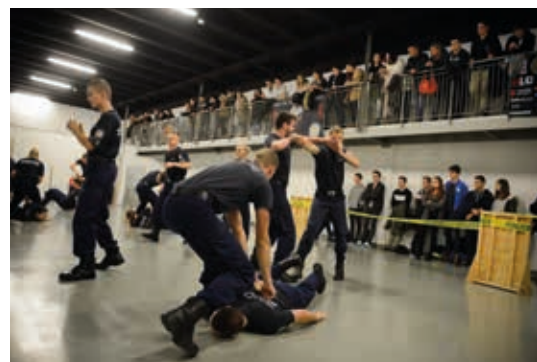
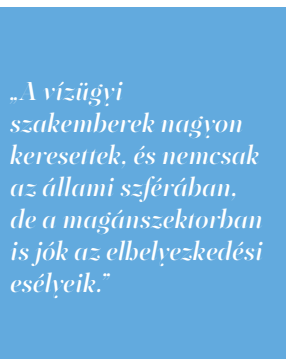
Dr. Bíró Tibor dékán a Víz tudományi Karról (VTK) szólva hangsúlyozta, hogy valamennyi képzésük Baján folyik. A dékán elmondta, hogy a vízügyi szakemberek nagyon keresettek, és nemcsak az állami szférában, de a magánszektorban is jók az elhelyezkedési esélyeik.

A megnyitó után több helyszínen folytatódott a nyílt nap eseményei, ahol a karok külön is lehetőséget kaptak a bemutatkozásra. A képzések tájékoztatói mellett sok színes program várta az érdeklődőket: többek között volt intézkedéstaktikai bemutató, be lehetett ülni repülőgép-szimulátorba, volt erasmusos hallgatók beszámolóival képet kaphattak a résztvevők a mobilitási programokról, valamint érdekes pódiumbeszéléseken lehetett információt kapni az államtudományi mesterképzésről.

Januárban a központi egyetemi nyílt nap mellett 24-én a Víz tudományi Kar várja leendő hallgatóit, 26-án pedig a Zrínyi Miklós Laktanya és Egyetemi Campus nyitja meg kapuit a fiatalok előtt, ahol a HHK és a Katasztrófavédelmi Intézet képzéseiről lehet részletesebb tájékoztatást kapni. ●



„Csak a fegyver nyújt biztos védelmet, de azt ésszel kell használni.”



Elismerések, címek és doktoravatás a tudomány ünnepén

SZÖVEG: SZÖÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Ünnepi szenátusi ülést tartott a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából a Nemzeti Közszerológati Egyetem. A Széchenyi Díszteremben rendezett eseményen összesen huszonöten kaptak egyetemi elismeréseket és címeket, valamint tizenhárom PhD-doktort is avattak.

Az ünnepség kezdetén az egyetemi doktoravatási jelképek sorába fogadták a Zrínyi-szablya nemrégiben elkészült, hiteles másolatát. Prof. Dr. Padányi József vezérőrnagy, tudományos rektorhelyettes felidézte azt a kutatómunkát, amely a Bécsi Szépművészeti Múzeumban évszázadok óta őrzött eredeti szablya kapcsán folyt és számos új tudományos eredményt hozott. Ennek a folyamatnak a részeként készült el hét hónapos munkával a szablya egyetlen ismert hiteles másolata, amely minden részletében az eredetét idézi. „A szablya megtestesíti az NKE hitvallását is, amely szerint a köz szolgáltata mindennél előbbre való” – hangsúlyozta Padányi József.

Az ünnepi szenátusi ülésen a testület elnöke, Prof. Dr. Patyi András emlékeztetett arra, hogy száz évvel ezelőtt, ezen a napon (november 7-én) Oroszországban egy vértelen államcsíny történt, amelynek során „a tudomány nevében, de annak eszméjét megcsúfolva hajtottak végre egy világrendszer-építő kísérletet”. Az intézmény rektora elmondta, hogy a képzés, a kutatás és a tananyagfejlesztés nagyon szorosan összefüggnek az NKE

életében is. Felidézte a Nobel-díjas magyar tudós, Szent-Györgyi Albert gondolatait, aki szerint „tudományos kutatómunkánkkal hazafias kötelességünket is teljesítjük, mert hiszen éppen a tudomány, a kultúra az az egyetlen terep, amelyen a versenyt a nagy nemzetekkel egy kis nemzet is felveheti, megcsillogtatván nevét az emberi történelemben”.

Patyi András hozzátette, hogy azon nemzetek közé tartozunk, akikből a népesség arányában magas százalékban kerültek ki Nobel-díjasok. A rektor szerint azonban bármennyire is hangsúlyozza a tudomány hazafias voltát Szent-Györgyi, az nem a nemzetről szól. „Nem a nemzet képezi a tudomány tárgyát, hanem az a tudományos igazságok kereséséről szól, valmiről, amiről még más nem látta be, hogy igaz, vagy annak cáfolatáról, amelyről más azt állította, hogy igaz” – fogalmazott Patyi András. Szerinte az igazság pusztá keresése nem teljesíti be a tudomány misszióját, küldetését, és a tudomány nem is ér véget az igazságok kimondásával. Elhangzott, hogy maga a tudomány is egy összetett, nehezen átlátható világrendszerré vált, miközben

annak művelői és felhasználói is egy önálló rendszert alkotnak. A tudományra az áltudományosság mellett a felesleges, önma-ga körül forgó elméletek gyártása jelenti a legnagyobb veszélyt Patyi András szerint. A rektor úgy látja, hogy a tudomány egyik alapvető feladata a fogalomalkotás, azok korrekciója és gyakorlati alkalmazásuk kipróbálása. Arra a kérdésre, hogy mikor válik hitelessé egy tudományos felismerés, Beck Mihály szavait idézte: „A tudomány senkinek nem tulajdona, így természetesen senkinek nincs joga megállapítani, mi a hivatalos és mi nem az! A tudományban a felismerések és felfedezések értékét a független ellenőrzés, a bizonyítás és a tudományos ismeretek rendszeré-be való beilleszkedés szabja meg”. Patyi András elmondta, hogy olyan új doktorokat avat az NKE, akik a bizonyítás, a független ellenőrzés és a tudományos ismeretek rendszerébe való beilleszkedés terén bizonyították mind képességeiket, mind annak a munkának az elvégzését, amelyet az ország és az egyetem erre vonatkozó szabályai előírnak.

A köszöntőt követően elismerések és címek átadására került sor. Az NKE rektorának döntése alapján tiszteletbeli doktori címet vehetett át Prof. Dr. Szendrő Péter, az Országos Tudományos Diákköri Tanács elnöke. Az NKE Gyűrűje elismerésben ketten részesültek: Prof. Dr. Csíkszentmihályi Mihály Széchenyi-díjas pszichológus és Dr. Orosz Zoltán altábornagy, a vezérkar főnök-helyettese, az intézmény magántanára. A Nemzeti Közszerológati Egyetem Aranyérme elismerést Prof. Dr. Munk Sándor ezredes, az Egyetemi Habilitációs Bizottság elnöke és Dr. Orosz Ágnes, az Állam-tudományi és Közigazgatási Kar könyvtárának igazgatója érdemelte ki idén. Az ünnepi szenátusi ülésen Egyetemért Emlékérem elismerést kapott Dr. Bokodi Márta Etelka ny. r. alezredes, Gyurián Katalin gazdasági osztályvezető, Huszár János altábornagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnok-ság parancsnoka, Dr. Kiss Rita nemzetközi referens, Kun Szabó István vezérőrnagy, mentor-oktató, Lantos Mihály r. őrnagy, az RTK gyakorlati oktatója, Prof. Dr. Szenes Zoltán ny. vezérezredes, egyetemi tanár és Takács Szabolcs Ferenc, a Miniszterelnökség európai uniós ügyekért felelős

államtitkára. A rendezvényen magántanári címet vehetett át Dr. Svéd László ny. o. altábornagy, a Hadtudományi Doktori Iskola témahirdetője és oktatója. Címzetes egyetemi docensi kitüntetésben négyen részesültek: Dr. Kádár Krisztián, az NKE óraadó oktatója és szakértője, Kisgergely István, az ÁSZ felügyeleti vezetője, Dr. Pogácsás Imre dandártábornok és Dr. Váradi József Gyula, a Víz-tudományi Kar oktatója. Az ünnepségen mestertanári címben részesült Téglási József alezredes, egyetemi adjunktus, míg a Visiting Scholar of the National University of Public Service címet Dr. Ladislav Caba-da politológus, habilitált egyetemi docens, a prágai Metropolitan University tudományos rektor-helyettese érdemelte ki. Rectori Kitüntető Oklevélben öten részesültek: Fazakas Hajnalka Margit tudományszervezési ügyintéző, Nád János test-nevelő tanár, Tódor Mónika titkársági szakreferens, Varjasy Gábor, az Apertus Nonprofit Kft. oktatás-informatikai üzletág vezetője és Volenszky Hajnalka titkársági referens. Az ünnepségen az Egyetemi Doktori Tanács döntése értelmében tizenhárom PhD-doktor avatására került sor. Öket Padányi József, a tudományos fokozatokat odaítélő Egyetemi Doktori Tanács elnöke mutatta be. Ezt követően került sor ünnepélyes fogadalomtételükre, majd doktorrá avatásukra. Az avatottak nevében Domokos László, az Állami Számvevő-szék elnöke elmondta, hogy a hozzáadott érték teremtése vezette a doktoranduszokat a tudományos munkájuk során. „A tudomány lényege olyan újszerű eredmények elérése, amelyek a társadalmunkat szolgálják, jobbá teszik a körülöttünk lévő világot, és a jó kormányzást erősítik” – fogalmazott. Az ünnepi szenátusi ülést követő fogadáson Padányi József mondott pohárköszöntőt. Felidézte, hogy milyen eredmények születtek a doktori képzésben az NKE alapítása óta eltelt években. Amíg az induláskor két, ma már négy doktori iskola működik az intézményben, és mintegy száznegyvenen szereztek itt doktori címet. „De nem a szám a fontos, hanem a minőség, és nagy öröm, hogy ezek a kollégák ma is művelik a tudományágot, segítve ezzel a jó állam eszméjét és növelve az NKE presztízsét is” – hangsúlyozta Padányi József. ●



„A bűnözés ma már nem ugyanaz, mint ami ötven éve volt”

SZÖVEG: DR. SUBA LÁSZLÓ
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A modern kori bűnözésről, bűnmegelőzésről, valamint a terrorizmus elleni védekezésről rendeztek tudományos és szakmai konferenciát november elején a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. A rendezvény valamennyi előadója hangsúlyozta, hogy a bűnözés elleni harc új megközelítést és új eszközöket követel a bűnüldözőktől.

A konferencia védnöke, Dr. habil. Boda József ny. nb. vezérőrnagy, a Rendészettudományi Kar (RTK) dékánja nevében Dr. habil. Hautzinger Zoltán oktatási dékánhelyettes köszöntötte a résztvevőket. A magyar tudomány ünnepének idei mottójára, az emberközpontú tudományra utalva Dr. Udvardy György pécsi megyéspüspököt idézve azt mondta: *„minden tudományos tevékenységnek, kutatásnak, legyen az orvostudomány, filozófia, neveléstudomány vagy rendvédelem, szüksége van egy antropológiai alapvetésre; egy meggyőződésre, bizonyosságra arról, hogy mit gondol az emberről.”* A konferencia levezető elnöke, Prof. Dr. Blaskó Béla r. vezérőrnagy, egyetemi tanár elsőként a konferenciát szervező Bűnügyi Tudományok Intézete vezetőjének, Dr. habil. Barabás Andrea Tünde egyetemi docensnek adott szót, aki úgy fogalmazott, hogy a média által bemutatott, újnak tűnő borzalmas bűnök valójában hosszú ideje léteznek, csupán olyan új körülmények közepette látjuk ezeket, mint az információs robbanás, az online tér, a tömegpusztító fegyverek elérhetőbbé válása, a média növekvő szerepe. *„A bűnözés ma már nem ugyanaz, mint ami ötven éve volt”* – mondta az intézetvezető, aki a lehetséges válaszok közül kiemelte a lakosság felvilágosításának, a média megfelelő „használatának” szükségességét. A terrorizmus jogalkotási és jogalkalmazási kérdéseiről szólva Dr. habil. Polt Péter legfőbb ügyész, tanszékvezető egyetemi docens azt mondta, hogy 2001. szeptember 11-e óta új kérdésekre új válaszokat kell adnunk, de egyelőre az előbbiek vannak többségben, ezért fontos, hogy a megfelelő kérdéseket tegyük fel. A terrorizmus új arcot öltött, minőségi változáson ment át: már nem igényli több személy összehangolt együttműködését, nincs szüksége lőfegyverre sem. Az ellene való fellépéshez interdiszciplináris megközelítés szükséges, ugyanakkor elengedhetetlen a nemzetközi együttműködés – fogalmazott a legfőbb ügyész. Polt Péter szolt az Európai Unió hatpontos cselekvési tervéről is, amelynek általános célja a nyilvános terek védelme,

ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a nemzetközi összefogás mellett maguknak a tagállamoknak is képesnek kell lenniük önmaguk védelmére. A bűnözés ábrázolásának torzulásairól beszélt Dr. Németh Zsolt PhD egyetemi docens. Mint mondta, Magyarországon jobb a közbiztonság, mint például Németországban – a németek mégis kevésbé félnek attól, hogy bűncselekmény áldozatává válnak. A bűnözéstől való félelem tehát nem a közbiztonság valós helyzetét képezi le, hanem jelzi többek között a rendőrségbe vetett bizalom mértékét is. A torzítás, amelyben a rendőrség és a tömegtájékoztató is részt vesz, annak sugalmazása, hogy a bűnözés elsősorban erőszakos cselekményeket jelent, a bűnözők rossz emberek, és a bűnözésért a rendőrség a felelős. Németh Zsolt szerint a rendőrség magára is veszi ezt a felelősséget, amikor azt mondja, hogy biztonságot garantál a polgároknak. *„Ugyanakkor John Lee kriminológus szerint a bűnözés egy természetes, szabályozandó jelenség, amit kezelhető mértékűre kell leszorítani”* – mondta a docens. Végül kifejtette, hogy a rendőrségnek a bűnözéstől való félelem csökkentése érdekében le kellene vonnia, és a bűnmegelőzés céljából az állampolgárokkal meg kellene osztania a bűncselekmények tanulságait. Mint Németh Zsolt fogalmazott, a körzeti megbízottak állandó, folyamatos jelenléte körzetük lakosai között a bűnözéstől való félelem oldásának egyik hatékony módja lehetne. Prof. Dr. Fantoly Zsanett tanszékvezető egyetemi tanár a műszeres vallomás-ellenőrzés új eszközéről, az agyi ujjnyomatról (brain fingerprinting) tartott előadást. Kiemelte, hogy ez a terrorcselekmények megelőzésének egyik új eszköze, az Egyesült Államokban már alkalmazzák, s remélhetőleg néhány éven belül Magyarországon is használható lesz. A módszer alapja, hogy az emberi agy elraktározza az emléképeket, közülük a fokozott stresszel járókat mélyebben. A vizsgálat során a monitoron felmutatott képre vagy szóra „válaszoló” agyhullámokat mérik, amiből következtetéseket

lehet levonni arra nézve, hogy az érintett információ tárolva van-e a vizsgált személy agyában vagy sem. A terrorcselekmény büntetőjogi fogalmának dogmatikai kérdéseit feszegette Dr. Madai Sándor PhD egyetemi docens, a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara Büntetőjogi Tanszékének vezetője, majd Dr. Búki János nb. ezredes, a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ szolgálatvezetője a terrorizmus megelőzésének új feladatairól beszélt. A modern kori terrorizmus okozta kihívásokról szólva Dr. Kasznár Attila nb. őrnagy, egyetemi adjunktus, az NKE Nemzetbiztonsági Intézete Terrorelhárítási Tanszékének vezetője azt mondta: nem a terroristák célja, hanem az elkövetési mód és az eszközrendszer változik. Új törekvés a terroristák részéről a lehető legnagyobb rombolás és az, hogy cselekményük a lehető legtöbb áldozatot követelje. Ezért – hangsúlyozta Kasznár Attila – egyre fontosabbá válik a biztonság tudatos gondolkodás. A tömeg elleni terrortámadások tapasztalatairól és megelőzésük lehetőségeiről beszélt Less Ferenc r. alezredes, a rendőrség Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Központjának vezetője, majd Dr. Budaházi Árpád PhD r. őrnagy, adjunktus a poligráf alkalmazásának gyakorlati kérdéseiről tartott előadást. Mint mondta, e módszert nem csupán a modern kori bűnüldözésben, hanem a humán kockázatelemzésben is használják.



A közösségi rendőr szerepváltozásairól adott nemzetközi kitekintést Dr. Berei Róbert r. őrnagy, tanár, hangsúlyozva, hogy a polgárokkal rendszeresen közvetlenül kommunikáló közösségi rendőr hatékonyan jelezheti illetékes munkatársainak egyes személyek radikalizálódását. A rendőrség hatékonyságmérésének indikátorairól szólva Dr. Vári Vince PhD r. őrnagy, tanársegéd azt emelte ki, hogy a rendőrség megítélését alapvetően mennyiségi alapon határozzák meg külföldön is. Ugyanakkor, mint fogalmazott, a kutatások szerint az indikátorok között rendkívül fontos például az eljárás igazságossága, a látható rendőri jelenlét, az emberséges rendőrségi eljárás. Konform felhasználók a cybertérben című előadásában Kiss Tibor r. őrnagy, tanársegéd arról beszélt, hogy mennyire befolyásolja tetteinket az online színtér anonimitása. A kábítószer-kriminalitás legújabb jelenségeiről szólva Dr. Sivadó Máté PhD r. őrnagy, tanársegéd azt mondta, hogy az értéktőzsdéken jelen lévő pénz mintegy öt százaléka a nemzetközi kutatások szerint kábítószer-kereskedelemből származik. A tanársegéd kiemelte, hogy az új, egyre olcsóbb pszichoaktív szerek megjelenése a fogyasztók körében egyre gyorsabb egészségkárosodást okoz. Dr. Schubauer László mesteroktató a pénzmosás szabályozásának szigorításáról mint a terrorizmus elleni harc eszközéről beszélt, Dr. Amberg Erzsébet r. őrnagy, tanársegéd pedig a terrorizmus büntetőpolitikai kihívásait vette sorra. ●



Fontos a közösségi részvétel a közigazgatási fejlesztésekben is

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES



Aktívabb közösségi szerepvállalásra lenne szükség a jövőben ahhoz, hogy hatékonyabbá váljon az elektronikus közigazgatás és a digitális kormányzás Prof. Dr. Nemeslaki András szerint. A Digitális Kormányzás és Digitális Állam Ludovika Kiemelt Kutatóműhely vezetője úgy látja, hogy a digitalizáció felgyorsulása miatt egy-két évtizeden belül drámai változások várhatók a közigazgatásban is, amire már most érdemes lenne felkészülni.

○ Az egyik szakmai konferencián tartott előadásában szolt arról, hogy bár több száz milliárd forintot költött a magyar állam az elektronikus közigazgatás kiépítésére és fejlesztésére az elmúlt években, a nemzetközi felmérésekben ez kevésbé tükröződik. Mi lehet ennek az oka?

Nemeslaki András: Először is fontos tisztázni, hogy az e-közigazgatás terén számos fontos eredményt tudtunk elérni az elmúlt időszakban, gondolok itt például az ügyfélkapu modernizálására, az e-személyi bevezetésére, vagy például az adóbevallás elektronikus korszerűsítésére. Mindezek ellenére azonban több felmérésben is hátrébb léptünk korábbi helyezéseinkhez képest. Az egyik rangsorban 16, míg a másikban 7 helyet rontottunk. Ez azt jelenti, hogy hiába költöttünk sok pénzt a fejlesztésre, a versenyképességünk csökkent.

○ **Rossz helyre mentek a pénzek, vagy azt rosszul költöttük el?**

N. A. Tulajdonképpen mindkettő igaz lehet. Azt látni kell, hogy az átlagpolgárnak az e-közigazgatás eredményei nagyon fontosak, hiszen ezek megkönnyítik a mindennapi életét. Ugyanakkor ahhoz, hogy ezek működjenek, a szolgáltatást végzőknek is tanulniuk kell. Nem feltétlenül a technológiát, hanem folyamatszervezést és újfajta menedzsmenttechnikákat. Természetesen a tanulási folyamat igaz az állampolgárookra, a felhasználókra is, hiszen nekik is nyitottabbá kell válniuk az újfajta lehetőségekre. Többségük azonban még mindig bizalmatlan az állammal, a közigazgatási ügyintézésrel szemben, mert azt érzi, hogy megmondják neki, mi az, ami jó, mi az, amit használhat. Mi több kutatást is végeztünk már ezzel kapcsolatban, és az derült ki, hogy akkor lehet igazán sikeres egy innovatív szolgáltatás, ha a szakma és az „egyszerű” állampolgárok is magukénak érzik azt, ha őket is bevonják a fejlesztésbe. Erre van jó példa hazánkban is, méghozzá az adóbevallásokkal

kapcsolatos elektronikus fejlesztések, amelyek során a könyvelők, adótanácsadók mellett az emberek véleményét is beépítették a programba. Tehát a különböző társadalmi visszajelzések az elektronikus közigazgatásban történő fejlesztések esetében is nagyon fontosak, és ezek figyelembevételével kell a módosításokat megtenni, vagy az újabb fejlesztéseket megtervezni.

○ **A Jó Állam Jelentésben is van egy olyan megállapítás, hogy hiába terjednek az elektronikus szolgáltatások, az emberek még mindig inkább a személyes ügyintézt preferálják.**

N. A. Ahogy az előbb is jeleztem, a közigazgatással szemben még mindig vannak ellenérzések az emberekben. Ezért még mindig a személyes ügyintézésben látják a problémájuk megoldásának lehetőségét. Ugyanakkor az állam is változtathat ezen a szemléleten, hiszen az online használat mellett ugyanolyan prioritással fejleszti a telefonos és a személyes, kormányablakokban való ügyintézési formákat.



○ **Ennek azért van alapja, mert a magyarok alacsony szintű digitális írástudása nem igazán teszi lehetővé, hogy a hagyományosabb módszereket figyelmen kívül hagyjuk.**

N. A. Azt tudjuk, hogy a kormányablakok elérése jelentősen javult az elmúlt időszakban, azaz a személyes ügyintézéshez szükséges idő csökkent. Ez a pozitív eredmény viszont abba az irányba hat, hogy ahelyett, hogy a polgár inkább online intézné ügyeit, jobban megéri neki befáradni a legközelebbi kormányablakba. Én értem a közigazgatás óvatosságát, hiszen senkit nem „hagyhatunk hátra”, de a jelenleginél kissé hatékonyabban kellene terelni az embereket az online felhasználás irányába. És az előbb említett elektronikus adóbevallás kedvező fogadtatása is bizonyítja, hogy a polgárok hajlandók aránylag gyorsan alkalmazkodni az új dolgokhoz, ha azt látják, hogy az ő érdeküket is szolgálja. Ezt persze nem elsősorban az idősebb korosztálytól kell várni, hanem azokról, akik már eleve internethasználók. Sajnos azonban közöttük is sokan vannak, akik nem használják az online közigazgatás nyújtotta szolgáltatásokat.

○ **A kutatóműhelyben végzett tudományos munka hogyan alapozhat meg szemléletváltást ezen a téren?**

N. A. A közigazgatási folyamatok jelentős része, ideértve a kormányablakokban folyó tevékenységeket is, automatizálható. Ez azt jelenti, hogy a belátható jövőben, mondjuk húsz éven belül az automatizált, mesterséges intelligenciát is használó rendszer működtetéséhez kevesebb, de speciálisabb tudást igénylő szakemberre lesz szükség. Ez egy olyan drámai változás lesz, amellyel érdemes kutatási szinten is foglalkoznunk. Az egyik legfontosabb kérdés, hogy mi lesz az így felszabaduló munkaerővel. Most úgy látjuk, hogy várhatóan jobban megnyílik majd a csatorna olyan munkák irányába, amelyek a társadalom nagyobb problémáira (fenntarthatóság, környezeti kérdések,

társadalmi felzárkóztatás) keresnek – eddig nem túl hatékonyan – megoldásokat. Ma még a társadalom többsége nem érzékeny az ilyen jellegű munkák iránt, mert a saját napi, egzisztenciális problémáival van elfoglalva. Azonban fel kell ismerni, hogy nagyon sok munkát – így a közigazgatásban is – robotok fognak végezni helyettünk a jövőben. Tehát valamit ezen a területen is tennünk kell.

○ **Az államnak, a kormánynak milyen szerepe lehet ebben a folyamatban?**

N. A. A participatív (társadalmi részvételen alapuló) kormányzásra az USA-ban már most is jó példák vannak. Van egy kormányzati programjuk (Code for America), amelyben informatikai szakemberek önként fejlesztenek applikációkat a kabinet számára. Bostonban az egyik legnépszerűbb ilyen alkalmazás a városban található tűzcsapokat gyűjtötte össze, külön névvel ellátva. Télen az applikáción keresztül versenyeznek azért a lakosok, hogy melyik tűzcsapot tisztítsák meg leghamarabb. Ez lényegében egy hőeltakarítási program, amely hatékony, hiszen amióta ez működik, sokkal könnyebben hozzáférhetők a tűzcsapok a téli időszakban is. Egy másik alkalmazás abban segít, hogy a kóbor állatokat találják meg minél hamarabb a közösségi felhasználók visszajelzései alapján ahelyett, hogy a problémával különböző hivatalokat keresnének fel. Tehát az állam, a kormányzat bizonyos közcélú feladatok ellátásához a közösség összetartó erejére is támaszkodik. Egy kormánynak nyitottnak kell lennie ama szemlélet feladására, hogy az igazság és a jó megoldások csak tőle származhatnak. Ugyanakkor a közösségnek is nyitottabbnak kell lennie a problémamegoldásra. Nálunk mindkét felet érzékenyíteni kell, akkor léphetünk előre.

○ **Az is kérdés, hogy egy erősen centralizált kormányzati vagy önkormányzati rendszer mennyire lehet képes az új típusú megoldások befogadására.**

Magyarországon ma az erős államot látjuk, kissé gyenge civil szférával.

N. A. Az okosváros-fejlesztéseknek is az egyik problémája, mondhatni akadályuk éppen az, ha túlzottan centralizált a település. Az kétségtelen, hogy az állam szerepe jelentősen megváltozott, mondhatni megerősödött az elmúlt években, és számos olyan területe van egy országnak működésének, ahol meghatározó kell legyen az állam szerepe. Azonban vannak olyan területek is, ahol az állampolgárok aktivitásának elősegítésével számos feladat tekintetében lehetne az államot, a kormánynak, az önkormányzatot tehermentesíteni. Erre számos példa van nálunk is, ilyen mondjuk a Budapesten működő, úgynevezett kátyúportál, ahová a főváros útjain keletkező kátyúkat jelenthetik be a lakosok. Ez ugyanolyan közösségi platform, mint például a Waze, amely a világ egyik legnagyobb közösségalapú, közlekedési és navigációs alkalmazása. Látni kell, hogy egy kormányzat sohasem fog elegendő erőforrással rendelkezni ahhoz, hogy önmagában működtessen egy ilyen rendszert. Ugyanis szinte lehetetlen annyi kamerát felszerelni akár Budapesten is, amennyivel ki lehetne váltani a közösségi visszajelzéseket. A közösségek, az állampolgárok nélkül szerintem nem lehet igazán sikeres és hatékony elektronikus rendszereket fejleszteni és működtetni.



○ **Visszatérve az okosvárosokhoz, nemrégiben jelent meg egy cikk arról, hogy a világ egyik leggazdagabb embere, Bill Gates okosvárost épít az arizonai sivatagban. Nem egy meglévő várost modernizál, hanem egy teljesen újat épít.**

N. A. Ez azért jó, mert lehetőség lesz arra, hogy a legmodernebb vívmányokat és kutatási eredményeket használva hozzon létre egy igazán hatékonyan működtethető rendszert. Számos kérdés felmerülhet ennek kapcsán, például az, milyen legyen a megjelenése a jövő vezető nélküli, önjáró autójának. Nem biztos, hogy úgy kell kinézniük, mint a mostani autóknak, hiszen például már nem lesz fontos, hogy a vezető előre nézzen, nézhet más irányba is. Ez például nagy lehetőséget ad a formai innovációkra is. Tehát egy teljesen újonnan felépített okosváros teljesen új élményt is adhat majd.

○ **Az okosvárosokkal foglalkoztak nemrégiben egy szakmai konferencián a Budapesti Műszaki Egyetemen. Úgy tudom, hogy ez is egy, az NKE-vel közös projekt eredményeként jött létre.**

N. A. Az egyetemünk által menedzselte KÖFOP-projektek keretében lehetőség van arra, hogy az NKE partneregyetemei külön is megvalósíthassanak egy-egy projektet. Ilyen például az okosváros műhely a BME-n. A nemrégiben megrendezett 4. Magyar Jövő Internet Konferencia és Okosváros Kiállításon ezzel a témával foglalkoztak a szakemberek részletesebben is.

○ **Az okosváros milyen előnyöket jelent az ott élők számára?**

N. A. Az okosváros-konceptió lényegében a felgyorsult urbanizáció hívta életre. Városaink kezdenek élehetlenné válni, kellene az új megoldások. Egy okosvárosnak fejlettebb a közösségi közlekedése, energiahatékonyabban lehet működtetni, és egészségesebb is benne élni. Egyrészt tisztább a levegője, ráadásul az állampolgárok egészségügyi felügyelete is jóval hatékonyabb. A szolgáltatások pedig egyszerűbbek és olcsóbbak is. Mindehhez az önkormányzatok, az ipari szereplők

és a civil szervezetek közötti szoros együttműködésre van szükség. És ahogy korábban többször is említettem, nagyobb állampolgári, közösségi részvételre a fejlesztésekben, a működtetésben. A világban vannak jó példák az okosvárosokra. Szingapúrban például, amely jelenleg a világ egyik legfejlettebb okosvárosa, úgy tervezték meg az autóbuszok menetrendjét, hogy az utasok mozgását megfigyelve, egy hatalmas adathalmazt elemezve tervezték újra az autóbuszok útvonalát. Egy folyamatos adatelemzés alapján optimalizálják a város működését.

○ **Mikortól nevezhetünk egy települést okosvárosnak? Van-e ilyen Magyarországon?**

N. A. Attól még, hogy sokan használják az internetet, jó az elérhetőség, és sok az érzékelő is – például kamera – egy településen, nem nevezhetjük még azt okosvárosnak. Az még csak legfeljebb digitális város. Ha megtörténik az érzékelőkön keresztül szerzett adatok elemzése, feldolgozása és bizonyos döntésekhez ezeket fel is használják, akkor már jóval közelebb járunk ahhoz, hogy okosvárosról beszélhessünk. Magyarországon több olyan település is van, ahol megtalálhatók az okosváros bizonyos elemei. Ilyen például Budapesten a tömegközlekedés tervezése GPS-alapú applikációk segítségével. Több helyen vannak okosmérők is, amelyek az épületek energiafelhasználását mérik. Budaörs például az önkormányzat és a civil szféra közötti együttműködésben erős. Érdekes volt a BME konferenciáján Kiskőrös – Petőfi szülővárosának – digitális megújulásáról hallgatni előadást. Ugyanakkor szerintem ezek az elemek integráltan még egyetlen városban sincsenek meg a megfelelő mértékben Magyarországon. Vannak aggályok is azonban az okosvárosokkal kapcsolatban, ezek főleg személyiségi jogi kérdések, illetve a kiberbiztonság területén jelentkeznek. A biztonságosabb működés megteremtésében is fontos szerintem

a közösségi aktivitás, és ennek előnyei messze felülmúlják majd az aggályokat.

○ **A kutatóműhelyük az állam és a kormányzat megváltozott szerepével is foglalkozik. Ezen a területen milyen változásokra lehet számítani?**

N. A. A kutatóműhelyben tizennégy kutató dolgozik, különböző szakterületeket képviselve. Vannak benne közgazdászok, szociológusok és például politikatudománnyal foglalkozó szakemberek is. Utóbbiak arra a kérdésre is keresik a választ, hogy az állam és a kormányzat mit gondol magáról és a társadalomról egy digitalizált világban, hogyan változnak maguk a politikai intézmények. Eljutunk-e például odáig, hogy a választásokon teljesen elektronikusan lehessen majd szavazni. Ennek lehetősége még csak Észtországban létezik, ahol a szavazópolgárnak nem kell fizikailag egy szavazóhelyiségben tartózkodnia, hanem bárhol leadhatja online a voksát.

○ **Ismerve a magyarországi választási csalások történetét és az internetes biztonság hiányosságait, ez még távolinak tűnik nálunk is.**

N. A. Éppen ezen okok miatt nem alkalmaznák még szinte sehol ezt a világban. Még az USA-ban sem, ahol pedig ezen a területen is jelentősen preferálják az elektronikus fejlesztéseket. A teljesen elektronikus állampolgári részvétel még távolinak tűnik ugyan, de érdemes elgondolkozni rajta. A politikatudomány témakörében vizsgáljuk a regionális



kormányzás lehetőségét is, ami azért is fontos, mert Magyarországon különösen hangsúlyosak a határon túli magyarok ügyei. A kutatási piramisunk tetején a szervezetfejlesztés és menedzsment kérdése áll. Tehát hogy a vezetői szinteken, döntéshozó helyzetben lévő szakemberek, politikusok is megfelelő képzettséggel és érzékenységgel rendelkezzenek az ilyen ügyekben. Erre jó példa Magyarországon az internettüntetés, amelynek a tanulságait a kormány pozitív értelemben hasznosította, így indulhatott el egy konzultáció, majd ennek lett a következménye a Digitális Jólét Program is. Egy ilyen folyamat a politikai demokráciát is javíthatja. Az internetes világ legtöbbször ugyanis nem úgy működik, ahogy azt a politika szeretné, szóval itt jobban kellene túrni a kritikákat, az igazi digitális szakadék ott jelentkezik ma már, hogy kik értik ezt, és kik nem...

○ **A kutatóműhely munkájából, az itt elért eredményekből milyen gyakorlati haszon származhat?**

N. A. A projektekből számos olyan szervezettel működünk együtt, ahol felelős vezetőkkel vagyunk kapcsolatban, mint például a Belügyminisztérium vagy a Miniszterelnökség. Így az általunk készített anyagok, tanulmányok számukra is hasznosak lehetnek egy-egy döntés-előkészítés során. Az általunk elkészített anyagok a képzésben és a továbbképzésben is megjelennek, tehát hallgatóink is hasznosíthatják ezeket a friss eredményeket. Például az önkormányzati szakemberek továbbképzésében az okosvárosokkal kapcsolatos, általunk feltárt ismeretek is szerepet kapnak. Az elsőéves államtudományi mesterszakos hallgatókkal pedig a képzés keretében egy számítógépes játékot is játszunk, ahol a semmiből kell felépíteni egy civilizációt. Különböző foratókönyveket lehet itt eljátszani, az órákon pedig megbeszéljük ezeket. Nagyon személetesen mutatjuk így be például azt, hogy bizonyos technológiák hogyan határozták meg az emberiség fejlődését.

Hagyományok és innováció – 150 éve alakult meg a Magyar Királyi Pénzügyőrség

SZÖVEG: DR. SUBA LÁSZLÓ

FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál (NAV) az idén több évfordulót is ünnepelnek. Mindkét jogelőőd szervezetnek kerek születésnapja van: az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalt harminc éve, 1987-ben, a Magyar Királyi Pénzügyőrséget másfél évszázada, 1867-ben alapították. Nem mellékesen a sokak által ismert Pénzügyőr Zenekar az idén ünnepli fennállásának hetvenötödik évfordulóját.

A százötven éves évforduló alkalmából érdemes visszatekinteni: honnan indult és meddig jutott a vám- és pénzügyőri szakma az elmúlt tizenöt évtizedben. A születés pillanata 1867. március 10-ére esett, amikor Lónyay Menyhért akkori pénzügyminiszter létrehozta a Magyar Királyi Pénzügyőrséget, ami a magyar államkincstár bevételeit biztosító, azaz a gazdasági rendvédelmünk feladatait kizárólagosan ellátó, katonailag szervezetten működő szaktestület volt. A pénzügyőrség szervezetében folyamatosan kisebb-nagyobb reformokat hajtottak végre a megalakulástól a századfordulóig. A vámigazgatási feladatokat azonban nem ez a szervezet látta el, a dualizmus kori vámhivatalok hivatali szervezetben működtek, a korabeli magyar pénzügyigazgatási szakhatósági szervezetek tagjaként, a magyar kormány felügyelete alatt, a Magyar Királyi Pénzügyminisztérium irányításával. A kiegyezés után a Magyar Királyság területén működő vámhivatalok tevékenységének alapját a magyar-osztrák vámunió képezte. Az átláthatóbb ügyintézés érdekében az adó- és vámhivatalokat 1872-ben szétválasztották. Ettől kezdve tizennégy éven keresztül a horvátországi és a szlavóniai határon Vám- és Adóőrség, Fiumében pedig 1918-ig a Magyar Tengeri Pénzügyőrség működött. Ebben az időszakban, 1870 és 1874 között épült meg a vámpalota, neoreneszánsz (eklektikus) stílusban. A ma a Budapesti Corvinus Egyetemnek otthont adó épületet Ybl Miklós tervezte

és építette, a tetőszerkezet pedig Feketeházy János hídépítő mérnök munkája. A Fővámpalotában négy különálló hivatal működött: a vámhivatal, a pesti pénzügy-igazgatóság, a központi árüzleti igazgatóság és a bányatermék-igazgatóság. A vámpalota alatt kiterjedt, raktárként szolgáló pincerendszer épült, amelyből négy, zsillippel elzárható alagúton keresztül lehetett kijutni a Dunára. Az épület mellett és az épületen belülre is vasúti vágányok vezettek.

Az első világháborút követően az Osztrák–Magyar Monarchia szétesése és a trianoni békeszerződés által véglegesített határok szükségessé tették a testület átalakítását. A pénzügyőrség legfőbb hatósága továbbra is a Pénzügyminisztérium volt. A következő szint a pénzügy-igazgatóságoké, majd a pénzügyőri biztonsági kerületek és a pénzügyőri szakaszok következtek. A két világháború között a pénzügyőrség továbbra is főként az adók és jövedékek beszedését végezte. A pénzügyőri vámszakaszok pedig a határsávban lévő vasúti és hajóállomások területén tevékenykedtek. Előnyük az volt, hogy a vámhivatalok mellett, azoknál mozgékonyabb, a csempészek akcióira gyorsabban reagáló egységekként működtek.

A trianoni békeszerződés a magyar hadsereg létszámát harmincezer főben maximálta, ezért a haderő jól képzett tisztí és altiszti állománya jelentős részének le kellett (volna) szerelnie. A Magyar Királyi Vámőrség felállításakor a volt hivatásos katonákat átképezték vámőrökké. A vámőrség elsősorban

határőrizeti feladatokat látott el, továbbá felügyelte a vámhatáron a vámok beszedését, és igyekezett megakadályozni a vámjövédéki kihágásokat.

A második világháború után újjászerveződött pénzügyőrség feladatrendszere és szervezeti felépítése változatlan maradt, éppúgy, mint a vámőrségé. A két testületet sem hagyták érintetlenül az akkoriban szokásban volt politikai tisztogatások. Ugyanakkor 1949-től már nők is szolgálhattak a pénzügyőrségnél. 1952-től bevezették a katonai rendfokozatok használatát, a korábban használt sajátos rangfokozatok helyett, mint pl. biztos, szemlész, vigyázó stb.

A korábban két különálló testületből 1964-ben megalakult a Pénzügy- és Vámőrség, majd a Vám- és Pénzügyőrség. A Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága (VPOP) alárendeltségébe tartoztak a megyei parancsnokságok, a vám- és pénzügyőri szakaszok, a határ-vámhivatalok, valamint az országos hatáskörű nyomozócsoport.

A Vám- és Pénzügyőrség történetében – a szinte eseménytelen évtizedek után – két mérföldkőnek tekinthető időszakot említhetünk: a rendszerváltozást és az európai uniós csatlakozást. A rendszerváltozás a korábban létezett, többnyire jogkövető szocialista nagyvállalatok és a határok közé zárt állampolgárok helyett az utazás és a vállalkozás szabadságát hozta magával. Ez a folyamat természetesen hatott a Vám- és Pénzügyőrség munkájára is, hiszen sokan gondolták azt, hogy a zavarosban halászva megkerülhetik a vám- és adófizetési kötelezettségüket. A kintlévőség egyre nőtt, de a vámhatóság, elsősorban informatikai újítások révén, úrrá lett a helyzeten. Az Európai Unióhoz csatlakozás



egyik kihívása volt, hogy mind jogi, mind pedig informatikai téren meg kellett teremteni az EU többi vámhatóságával való interoperabilitást, együttműködési képességet.

A vázlatos történeti áttekintés jól érzékelteti, hogy a vámhatósági és az adóhatósági munka mindig szorosan összefüggött. A Vám- és Pénzügyőrség folyamatosan együttműködött az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatallal: ez az együttműködés főként adatcserében, közös ellenőrzésekben öltött testet. A közös munka végül egy szervezetté kovácsolta a két hatóságot: 2011. január 1-jén megalakult a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV).

A vám- és pénzügyőri szakma folyamatos megújulása 1867 óta mindmáig megkívánja a szakmai tudást, a képzés iránti töretlen igényt. Az egyik legelső testületi újság, a Spolarich János szerkesztette *Pénzügyőr* egyik 1890-es számában azt írta, hogy „*nincs semmi testületünk ügyeibe, mi sürgősebb megoldásra várna, mint a szaktanfolyamok felállítása*”. Ugyancsak beszédes a *Pénzügyőrségi Szaklap* fejlécén 1942-től szereplő testületi jelmondat: „*Hűség a jelműnk, kötelességérzet a parancsolónk, szaktudás a fegyverünk*”. A pénzügyőrök oktatását, kiképzését kezdetben helyileg, önképzéssel oldották meg. Iskolarendszerű képzés az újoncok számára csak 1909-ben indult, az akkori Néptemető (ma Fiumei) út 6. szám alatti pénzügyőr lakatanyában. A Magyar Királyi Altiszti Iskola 1928-ban kezdte meg működését – a következő évtől a pénzügyőrök belső képzését ma is végző objektumban – Kőbányán, a Harmat utca 202. szám alatt. A pénzügyőrök (és valamennyi NAV-alkalmazott) belső képzését, továbbképzését a NAV Képzési, Egyészségügyi és Kulturális Intézete látja el.

A speciálisan a Vám- és Pénzügyőrség részére szakembereket adó felsőoktatás 1987-ben indult, amikor a Rendőrtiszti Főiskolán (RTF) levelező tagozaton létrejött az RTF képzési portfóliójába illeszkedő vámnyomozó szak, ekkor még szakgazda tanszék nélkül. Az óraadó tanárok a Vám- és Pénzügyőrség állományából érkeztek. A Vám- és Pénzügyőri Tanszék 1991-ben alakult, amiről tavaly az egyetem Farkasvölgyi úti campusán bensőséges hangulatú ünnepségen emlékeztek meg. A jelenlegi és a volt tanárok mellett ott voltak és szót kaptak többek között olyan volt hallgatók, akik ma már tábornoki rendfokozatot viselnek, és vezető beosztásban szolgálnak a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál. A huszonhat éve alapított tanszéken vámigazgatási tiszti és vámnyomozó tiszti szakot indítottak, mindkettőt nappali és levelező tagozaton. Ekkor már nem csupán óraadók oktattak: a hallgatók állandó tanároktól sajátíthatták el a vámjog, a jövedéki adójog, a vámtarifa és más, az NKE mai hallgatói számára is ismerősen csengő tantárgyak ismereteit. 2006-ban a Vám- és Pénzügyőri Tanszék is teljesítette a bolognai típusú képzés követelményeit: a szakokból a tagozat helyett szakirányok lettek (a vámnyomozóiból pénzügyi nyomozói, a vámigazgatási tisztiből vám- és jövedéki igazgatási).

A Vám- és Pénzügyőrség országos parancsnoka 2010-ben az önálló magyar pénzügyőrséget létrehozó egykori pénzügyminiszterről, gróf Lónyay Menyhértről elnevezett tanulmányi díjat alapított. A díj a korábbi Rendőrtiszti Főiskola, ma Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Kara azon vám- és jövedéki igazgatási (vám- és pénzügyőri), illetve pénzügyi nyomozói (adó- és pénzügyi nyomozói) szakirányos, nappali munkarendben tanuló hallgatói részére adományozható, akik kiemelkedő tanulmányi teljesítményükkel és átlagon felüli hallgatói aktivitásukkal, illetve magas szintű sport- vagy egyéb eredményeikkel kiérdemlik a Vám- és Pénzügyőri Tanszék és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal vezetésének elismerését. A díjat minden évben ünnepélyes keretek között adják át a Rendészettudományi Karon. 2017-től az alapképzésben nappali munkarendben négy évig, levelező munkarendben három évig tanulnak a hallgatók, a vám- és pénzügyőri, illetve az adó- és pénzügyi nyomozói szakirányon. Ebben az évben indult az Államtudományi és Közigazgatási Kar gondozásában a közigazgatás-szervező alapképzési szak adóigazgatási szakiránya (harmadéveseknek), ahol az adóigazgatást érintő speciális ismereteket sajátíthatnak el azok a hallgatók, akik ezt a szakirányt választják.

A kétéves tanulmányi idejű rendészeti vezető mesterképzési szakon jelenleg levelező munkarendben folyik az oktatás. A három specializáció közül az értékelő-elemző a NAV és a Vám- és Pénzügyőri Tanszék kezdeményezésére jött létre,

a szervezett bűnözés elleni specializáció pedig nyitott a NAV állománya számára is. A 150 éves évfordulóhoz kötődő jubileumi év eseményekben gazdag volt az egyetemen is, e hasábokon csak néhány rendezvény kiragadására van mód. Március 21-én a Ludovika Szabadegyetem keretében Dr. Szabó Andrea pénzügyőr ezredes, egyetemi docens, a Vám- és Pénzügyőri Tanszék vezetője tartott előadást *Pénzügyőrök a mindennapokban (1867-től napjainkig)* címmel. Az RTK Vám- és Pénzügyőri Tanszéke és a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság (SZBMRTT) által szervezett konferencia résztvevői október 27-én emlékeztek meg az évfordulóról. Az eseményen a testület működésének legfontosabb korszakairól szóltak az előadások. *Mérföldkövek az adó- és vámigazgatás történetéből* címmel tanulmánykötet is készült a tanszék gondozásában, amelyet a Vám- és Pénzügyőri Tanszék honlapján lehet megtekinteni.

Az események sorát kiegészíti az a kerekasztal-beszélgetés, amit *Quo vadis Vám- és Pénzügyőri Tanszék? – avagy a közszolgáltatára történő felkészítés kihívásai az adó- és vámigazgatás területén* címmel rendeztek májusban, és amelyet a NAV számos vezetője és gyakorlati szakembere megtisztelt jelenlétével. Ugyancsak említést érdemel, hogy az idén már ötödik alkalommal sikerült felkelteni külföldi szakemberek érdeklődését is a szokásosan az év vége felé megrendezendő nemzetközi adó- és vámszakmai konferenciával. Ebben az évben tizenkét ország szakemberei és két nemzetközi szervezet képviselői, az Adóigazgatások Európai Szervezete (IOTA) főtitkára, Miguel Silva Pinto és a Vám Világszervezet (VVSZ) tisztviselője, Tejo Kusuma is részt vettek az eseményen. A beszédes elnevezésű *Innováció, elektronizáció, tudásmenedzsment* című konferencia a jövőről szólt. Mint az IOTA főtitkára hangsúlyozta, nagy a nyomás a kormányok részéről, hogy minél több adót szedjenek be az adóhatóságok, ugyanakkor az ügyfelek elvárják e hatóságoktól, hogy jobb minőségű szolgáltatást nyújtsanak számukra. Egyre csökkenő pénzügyi forrásokból kell hatékonyan dolgozni, ezért is elengedhetetlen a technológiai fejlesztésekre összpontosítani. Az új technológiák használata azzal az előnnyel is jár, hogy az adóhatóságok könnyebben érhetik el a fiatal generációkat.

Az elmúlt tizenöt évtized nem telt el tanulság nélkül. Az említett események előadói és a tanulmánykötet szerzői rendre arra a következtetésre jutottak – vagy legalábbis a mondatok, a sorok közül az világlik ki –, hogy a vám- és adószedés, a pénzügyőri szakma lényege hosszú évtizedek alatt sem változott. Jelenségek, kihívások, élethelyzetek ismétlődnek újra meg újra. Csak a lehetséges megoldások változnak folyamatosan, ezért kell megújulni, világszínvonalra törni, minél több tudást felhalmozni és azt eredményesen felhasználni. ●



20 év után újra pilótaképzés az NKE-n

SZÖVEG: **FECSEK ZSUZSANNA**
FOTÓ: **SNOJ PÉTER**

Közel hároméves előkészítő és fejlesztő munka eredményeként a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karon elindul egy új képzés állami légiközlekedési alapképzési szakon, katonai repülésirányító és állami légijármű-vezető szakiránnyal.

A Honvédelmi Minisztérium 2014-ben kezdte meg a légijármű-vezetők utánpótlását célul kitűző képzési koncepció kidolgozását. Ezt több szempont is indokoltá tette a honvédelmi tárca számára. Egyrészt ezzel az új képzéssel a Magyar Honvédség keretei között működő, 1998-ban megszűnt iskolarendszerű pilótaképzést kívánják új alapokra helyezni, másrészt pedig a Gripen repülőgépek hadrendbe állítása miatt a harcászati repülő képesség fenntartására 2002-ben indított NFTC program szerződése 2019-ben lejár. Dr. Koller József dandártábornok a szak indításáról szóló novemberi sajtótájékoztatón elmondta, hogy a pilótaképzés jelenleg sok szálon fut, az „igazi” pilótaképzés – amikor a főiskolások Szolnokon kezdték meg tanulmányaikat, és négy év képzés után kerülhettek az alakulatokhoz – 1998-ban megszűnt. Ezt követően egész Európában a csökkenő haderő és repülőgéplétszám miatt nem volt jelentős a pilótahiány. A MH 86. Szolnok Helikopter Bázis parancsnoka hozzátette, napjainkban eljutotunk odáig, hogy a pilótákra újra nagy szükség van. Kiemelte, hogy a Magyar Honvédség nagy energiát fordított annak felmérésére, milyen eszközökre, humán háttérre lesz szükség mindehhez az elkövetkezendő évtizedekben. A közel húsz év

után újrainduló képzési koncepciónak reagálnia kell és megoldást találnia arra a kihívásra is, hogy a repülőgép-vezetői korfa elöregedett. A pilóták átlagéletkora ma már negyven év fölé emelkedett, ugyanakkor a helikopter-gépszemélyzet életkora eléri a 45-50 évet is. Dr. Palik Mátyás ezredes, az NKE Katonai Repülő Intézetének igazgatója ugyanezen a sajtótájékoztatón kiemelte, hogy a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara szaklétesítési és szakindítási dokumentummal rendelkezik. A szak olyan légi közlekedési szakemberek képzését hivatott elvégezni, akik alkalmasak az állami szféra repüléssel és légi közlekedéssel foglalkozó szervezeteinél légijármű-vezetői és repülésirányítói tevékenység végzésére, légijárművek légi és földi üzemeltetésére, légi vezetési, valamint irányítási rendszerek kezelésére, a repülési feladatok tervezésével, szervezésével, biztosításával kapcsolatos teendők végzésére. A képzés során felkészültté válnak arra, hogy az állami célú légi közeledés és. a. katonai repülés szabályrendszerén túl, a polgári életben létező valamennyi légi közlekedési szabállyal, eljárással tisztában legyenek. Ennek megfelelően nemcsak a

katonai műveletekben tudnak majd nagy magabiztossággal repülést irányítani, repülőgépeket és helikoptereket működtetni és üzemeltetni, hanem a mindennapi civil repülési környezetben is.

Az állami légiközlekedési szak két önálló végzettséget adó szakiránnyal rendelkezik: az egyik az állami légijármű-vezető, a másik a katonai repülésirányító. Ez utóbbi képzés megújulónak tekinthető, mivel napjainkban is folytatnak ehhez hasonló felkészítést az NKE szolnoki intézetében. Azok, akik ezt a szakirányt választják, légvédelmi irányítók, illetve katonai légi forgalmi irányítók lehetnek a képzés befejeztével. A légvédelmi irányítók azok a szakemberek, akik a műveleti és a harc kiképzési repüléseket irányítják a NATO-ban elfogadott szabályok és eljárások szerint. A másik modulon tanuló katonai légi forgalmi irányítók ezzel ellentétben a polgári légi közlekedés szabályai szerint – kiegészítve azokat speciális katonai eljárásokkal – irányítják a légi forgalmat a katonai repülőtereken, illetve azok légtereiben.

A nyolc szemeszteres képzés során a sikeresen felvételt nyert hallgatónak 240 kreditet kell teljesíteni. Az állami légijármű-vezető szakirányon maximum húsz, a katonai repülésirányító szakirányon maximum tizenöt fő lehet a beiskolázási létszám. Ezt az elkövetkezendő tíz évben tartani kívánják. A szakon végzetteknek kellő mélységű elméleti ismerettel és gyakorlati jártassággal kell rendelkezniük a további harcoszati felkészítő képzés, vagy a tanulmányok második ciklusban (MSc) történő folytatásához. Mind a repülésirányító, mind pedig a légijármű-vezető szakirányon a hallgatók a képzés első hónapjaiban általános katonai felkészítésen vesznek részt, majd az első négy szemeszterben a honvédtisztté váláshoz szükséges katonai ismereteket, közszolgálati, gazdasági és humán, valamint természettudományos ismereteket szerezhetnek Budapesten. A hallgatók a negyedik szemeszterben már néhány szakmai alapoó tantárgyat is tanulnak.

Az 5–8. szemeszterben a szakmai és differenciált szakmai törzsanyag kötelező ismeretköreit oktatják számukra, és megkezdődik a repülő hajózó növendékek célirányos képzése, valamint a teljes gyakorlati repülés elvégzése Szolnokon. Az állami légijármű-vezető szakirányon tanuló hallgatók az Európai Repülésbiztonsági Ügynökség, az EASA előírásainak megfelelő közforgalmi pilótaengedélyhez szükséges legmagasabb szintű elméleti pilótafelkészítést (ATPL) kapják, melyet a Katonai Repülő Intézet oktatói végeznek. A gyakorlati felkészítést az MH 86. Szolnok Helikopter Bázis repülőgép- és helikoptervezetést oktató állománya hajtja végre. Szolnok az ország második legnagyobb helyőrsége, és egyben a magyar katonai repülőszakember-utánpótlás – a pilóta, a repülésirányító és repülőműszaki képzés – bölcsője, ahol már több mint 65 éve folyik szakirányú felkészítés.



A pilótajelöltek gyakorlati kiképzési repüléseiket a honvédség számára az elmúlt időszakban beszerzett Zlin típusú repülőgépeken és különböző típusú helikoptereken hajtják majd végre. A pilótanövendékek felkészítése két modulban valósulhat meg: merevszárnyú repülőgép vagy helikopter vezetésére kaphatnak felkészítést. A BSc tanulmányaik befejezéséig a repülőgép- vagy helikoptervezető-jelöltek 220-230 repült órát fognak teljesíteni, ezzel kezdenek meg tiszti pályájukat. A tanulmányok befejezését követően garantált beosztás vár a honvédtisztekre a Magyar Honvédség légierő haderőnem alakulatainál. Ezenkívül a helikoptervezető modulon végzetek számára elhelyezkedési lehetőséget kínál a Készenléti Rendőrség is a Légirendészeti Szolgálat állományában. A repülés nemzetközi jellegéből adódóan mindkét szakirányon kiemelten fontos a szakmai angol nyelv magas szintű ismerete. A szakon végzett hallgatóknak a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet ajánlásainak megfelelően, legalább négyes szintű nyelvvizsgával kell rendelkezniük a képzés befejezésére. A szak mindkét szakirányán az első szakmai gyakorlat közös, amely a második szemeszter végén két hétig tart, és túlélőkiképzést tartalmaz. A következő szakmai gyakorlaton, a negyedik szemeszterben a pilótajelöltek ejtőernyős felkészülést és ejtőernyős ugrást, míg az irányítók a katonai repülőterek megismerését és gyakorló utasrepülést hajtának végre három héten át. A hatodik szemeszterben négy, míg a nyolcadikban hat hét szakmai repülési és repülésirányítási gyakorlat vár a jelöltekre, amely már az első tiszti beosztásra való felkészítést is jelenti egyúttal.

Az állami légiközlekedési szakra kerülő hallgatóknak azonban igen szigorú fizikai és egészségügyi alkalmassági követelményeknek kell megfelelniük. Először is teljesíteniük kell a katonai szakokra előírt alkalmassági (egészségi és fizikai) vizsgálatot, majd azt követően a választott szakirányuknak megfelelő, többnapos repülőorvosi alkalmassági vizsgálaton is részt kell venniük a Magyar Honvédség Egészségügyi Központ Repülőegészségügyi Vizsgáló és Kutató Intézetében Kecskeméten. A vizsgálat időtartama a pilótajelöltek számára három (katonai alkalmassági vizsgálatnál esetleg négy) nap. Az első napon labor-, teljes gerinc-röntgenvizsgálaton, egyéb képalkotó (mellkasröntgen, hasi ultrahang, orrmel-lékürege-felvétel) eljárásokon esnek át a jelentkezők, majd megkezdik a pszichológiai felmérést (intelligencia és személyiségtesztek, műszeres szellemi teljesítmény-vizsgálatok) és a klinikai vizsgálatokat, a fizikai alkalmasság vizsgálatára kerül sor. A második nap folytatódnak a különböző fizikális és műszeres vizsgálatok (belgyógyászat, sebészet, fül-orr-gégészet, ideggyógyászat, szemészet), ezután szívuultrahang és kerékpár-terheléses EKG-vizsgálat következik. Ezen a napon fejeződik be a pszichológiai vizsgálat (strukturált interjú),

szemcseppes pupillatágításon esnek át a jelöltek (hogymajd a harmadik nap reggel a szemész megvizsgálhassa őket kompenzáló akkomodáció kiiktatásával), illetve a barokamrai magasságélettani elméleti felkészítés történik meg interaktív előadás formájában.

A harmadik napon a barokamrában az oxigénhiánytűrő-képességüket határozzák meg: 5500 méter magasságnak megfelelő csökkent légnyomású és oxigénhiányos környezetben tizenöt percet kell kibírniuk keringésmegingás (vérnyomás-és EKG-eltérés) nélkül, szoros orvosi ellenőrzés mellett. A földre visszatéréskor zuhanópróba történik 60 m/s súlyledési sebességgel, a középfül nyomáskiegyenlítő képességének felméréséhez. Ha a jelölt ezen a vizsgálaton is túljut, megkapja az éves orvosi repülőalkalmassági bizonyítványt, megkezdheti az elméleti felkészítést és a gyakorlati repülőképzést. A szigorú, de jogos minősítési elvek miatt a megfelelési arány igen alacsony, nem éri el a 20%-ot sem. Legtöbbsen

gerincprobléma, pszichológiai és keringési/EKG-eltérések miatt esnek ki, de nem megfelelő minősítést vonhat magá után a rossz vagy hibás fogazat és a szem nem megfelelő funkcionális állapota (törőképesége, látóélessége, síkokban eltérő fókuszálási képesége, azaz asztigmatiája) is. A katonai repülésirányítók a pilótákéhoz közel hasonló orvosi vizsgálatokon esnek át, amely számukra az általános katonai alkalmassági vizsgálattal együtt két nap, és ez természetesen a barokamrás vizsgálatok nélkül történik. A részükre előírt egészségügyi követelmények kevésbé az orvosélettani vizsgálatokra, mint inkább a pszichológiai alkalmasság megállapítására irányulnak. A pilótáknak évente, az irányítóknak pedig két évente kell ismételt repülőorvosi alkalmassági vizsgálatokon átesniük. Miután éveken át meg kell felelni a magas egészségügyi követelményeknek, ezt csak egészséges életmóddal, szakmai elkötelezettséggel és kitartással lehet. ●

MIT NÉZNEK A VIZSGÁLATOKON?

A kiválasztás során mindenképpen ki kell zárni a repüléssel összeegyeztethetetlen állapotokat, mert azok veszélyeztetik a repülésbiztonságot, ilyen pl. egy epilepszia jellegű, eszméletvesztéssel járó, előre nem jelezhető rángógörcs. Vannak olyan például betegséget megelőző állapotok, gerinc- és szívproblémák, amelyek repülés közben jöhetnek elő. Előfordulhat, hogy ezekről nincs is tudomása a pilótajelöltnek, hiszen a mindennapi életvitelben nem jelentkeznek, ám a vizsgálatok során azt is megnézik a szakemberek, ami a potenciális rosszabbodásra utal. A kiválogatás során a legszigorúbb az elbírálás, hiszen itt a jövőbeli állapotromlást is valószínűsíteniünk kell. Ami a normális civil életben talán sohasem okozna problémát, a repülési megterhelések kapcsán hamar munkaképesség-csökkenéshez vezetne. Vonatkozik ez például a gerinc mérsékelt eltéréseire: az igen gyakori serdülőkori gerinc-elváltozás, a gerincferdülés egy egyébként egészséges, sportoló jelölt alkalmatlanságát jelentheti. Katapultálásnál a csigolya összeroppanása, bénulás veszélye fenyeget, a túlterhelések, vibráció során pedig a gerinc kopásos-meszesedéses elváltozása gyorsan kifejlődik és fájdalmat okoz: ma is ez az egyik leggyakoribb kizáró ok. A pilóták iránti kereslet-kínálat mellett a kiválasztásra hatással van a népesség általános megbetegedési mutatója is. Ha kevés pilótára van szükség, csak a legjobbak kerülhetnek be. Abban az esetben pedig, ha több pilótára is szükség van, a szabályzatokban meghatározott feltételeknek megfelelő összes jelentkező alkalmas. A repülőorvosi minősítés attól is függ, hogy milyen repülőeszközre történik a jelöltek kiképzése. A helikoptervezetés esetében a fizikai igénybevétel például a gyorsulás és a hipoxia vonatkozásában kisebb, illetve kevésbé fenyegető, ezzel magyarázható, hogy a repülőorvosi vizsgálat bizonyos szempontból egyszerűbb, kevésbé szigorú. A repülésbiztonság és a modern orvostudomány ismereteit szem előtt tartva, orvosi szakintézetenként és hatóságokként minden ország saját maga dönthet arról, hogy milyen önálló feltételrendszert állít fel. Vannak jól mérhető mutatók (intelligencia, reakcióidők, G-gyorsulás-tűrőképeség), míg vannak kevésbé jól mérhető funkciók (például a stressztűrő képesség) is, amelyek intézeti körülmények között nehezen szimulálhatók. Számolni kell azzal, hogy a tartós szellemi leterheltség, a kiképzéssel járó konfliktushelyzetek és az esetleges kudarcélmények milyen hatással lesznek a jelöltekre. A munkapszichológia teljes arzenálját alkalmazni kell, az egyes tesztek beválását, szelekcióra való alkalmasságát folyamatosan – retrospektíve is – értékelni kell. Az időszakos (általában éves) repülőalkalmassági vizsgálat a kiképzett pilóták esetében általában már toleránsabb az esetleges egészségi rendellenességekkel kapcsolatban, amennyiben a repülésbiztonsággal azok nem összeférhetetlenek, a további állapotromlás megelőzésére fekteti a hangsúlyt a vizsgálat. Ebben az esetben nagy szerepet tölt be a rizikóprofil-csökkentés, például a vérzsírok csökkentése diétával, fogyás, szükség esetén gyógyszeres kezelés és rehabilitációs, szanatórium/gyógyfürdős kezelés. Ilyenkor már a pilóta rendszerben tartása a cél, elismerve a megszerzett tudást és repülési tapasztalatot, amely kompenzálhatja a meggyengült fizikai kondíciót.

Dél-Amerika a 21. században

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

Dél-Amerika: izgalmas terep a turistáknak, azonban a kutatóknak még izgalmasabb. Egzotikus kontinens, forrongó történelemmel, politikával, gazdasággal és államfejlődésekkel. Hogy alakultak ki a mai dél-amerikai államrendszerek, és hogyan boldogulnak napjainkban? Erre a kérdésre keresték a választ az NKE konferenciáján.

A Dél-Amerika a 21. században – társadalmi, gazdasági és politikai konfliktusok című konferencia a latin-amerikai térséggel foglalkozó Ludovika Kutatócsoport második rendezvénye. „A kulturális kapcsolatok nagyon vonzó téma. Azonban fontos kiemelni, hogy bizalmat is építenek, így az aktuális diplomáciai kapcsolatainkat is támogatják” – fejtette ki megnyitójában Dr. Sente-Varga Mónika, a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar dékán-helyettese, a kutatócsoport vezetője. A kapcsolattörténeti kutatások mellett a kutatócsoport másik fő vizsgálódási területe Latin-Amerika aktuális helyzete. Utóbbi szorosán kötődik a NETK nemzetközi biztonság- és védelempolitikai, valamint nemzetközi tanulmányok képzéseéhez. A kutatócsoport célja egy kifejezetten dél-amerikai országokra fókuszáló kötet elkészítése, amelyben tíz országról írnak átfogó tanulmányt. Ehhez a könyvhöz szolgáltak alapul a konferencia előadásai. Dr. Soltész Béla, az ELTE oktatója, valamint a Központi Statisztikai Hivatal munkatársa Chile fejlődését és politikai konfliktusait mutatta be. Rávilágított a dél-amerikai ország és Magyarország közötti strukturális párhuzamokra. „Ha

megértünk egy latin-amerikai folyamatot, akkor jobban megérthetjük a kelet-európaiakat is.” Ez persze fordítva is igaz, amiből a magyar kutatók előnyt kovácsolhatnak. Az előadás fókuszpontjában a chilei választás és annak központi témája, a jóléti állam átalakítása, többek között a nyugdíjrendszer reformja állt. Ahhoz, hogy felmérjük a kampány komplexségét, érdemes visszatekinteni az ország történelmére. A fordulópontok közül kiemelendő a nyíltan szocialista programmal induló Salvador Allende demokratikus megválasztása 1970-ben. Ezt követte az 1973-as megbuktatása, amikor Augusto Pinochet katonai puccsal vette át a hatalmat. A szocialista kísérletet katonai diktatúra váltotta fel. Pinochet a zárt politikai rendszer mellett szabad gazdasági mechanizmusokat vezetett be. Ugyanakkor a mai napig vita tárgya, hogy a gazdasági fellendülés a diktatúra alatt kezdődött vagy a rendszerváltással. Chilét, annak ellenére, hogy az egyik legfejlettebb dél-amerikai állam, rendkívül magas társadalmi egyenlőtlenség jellemez, aminek növekedése a további gazdasági fejlődés akadály lehet. Az országban novemberben tartottak a választásokat. A decemberi

második forduló nyertese várhatóan a jobboldali jelölt, Sebastián Piñera lesz. Kérdés, hogy elnöksége alatt a társadalmi olló hogyan mozdul el. Argentína, Dél-Amerika második legnagyobb országának gazdasági és politikai folyamatait Dr. Bács Zoltán György vizsgálta. Előadását Juan Domingo Perón elnök tevékenységével, és általában a peronizmus elemzésével kezdte, hiszen a mozgalom által képviselt politikai gondolkodás a mai napig meghatározó az országban. Perón 1974-es halála után a hatalom harmadik felesége, Isabel Perón kezébe került, majd 1976-tól katonai junta vette át az ország irányítását. Utóbbi az 1982-es gazdasági válságba és a Falkland-szigeteki fiasco-ba bukott bele, jöhetek újra a civilek. A '90-es években szírvándorlók leszármazottja, Carlos Menem irányította az országot két cikluson keresztül. A gazdasági sikerek azonban az évtized végére elpárologtak: Argentína súlyos válságba került a 2000-es évek elejére. Hegedűs Barbara Szilvia, az NKE Hadtudományi Doktori Iskola doktorandusza a 21. századi Argentínával folytatta. 2003 és 2007 között Néstor Kirchner, 2007 és



2015 között felesége, Cristina Fernández de Kirchner volt Argentína elnöke. Politikájukat populista és peronista jegyek jellemezték. Az utóbbi években azonban az országot korrupciós botrányok rázták meg, felerősödött a társadalmi polarizálódás, és meggyengült a befektetői bizalom. Mindez az aktuális időközi választások eredményeiben is visszaköszött. Véget ért a kirchnerizmus kora? Nem feltétlenül: Cristina Fernández szenátorként folytatja politikai karrierjét, és továbbra is az argentin politika egyik legmeghatározóbb alakja.

A 2000-es bolíviai vízháborút a rendezvény házigazdája, Dr. Szente-Varga Mónika elemezte. Az NKE Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar oktatási dékánhelyettese bemutatta Cochabamba, Bolívia harmadik legnagyobb városának küzdelmét a megfizethető és a lakosság számára elérhető ivóvízért. Dióhéjban a kontextus: az új évezred elejére a város lakosságszáma robbanásszerűen megnövekedett, a víz- és csatornahálózat már nem tudta ellátni az igényeket. A hálózat fejlesztésében a város vezetése az aktuális trendek alapján a privatizációt látta megfelelőnek, az állami vállalatot eladta a Bechtel leányvállalatának, az Aguas de Tunarinak. A multi áremelést vezetett be, amelyet a polgárok egy része nem tudott kifizetni. A lakosok kényszermegoldásokhoz folyamodtak, pl. kutak fúrása, esővíz összegyűjtése. Azonban így a cég nem jutott a várt bevételhez, tehát tovább emelte az árakat, és próbálta tiltani az alternatív vízszervezési megoldásokat. Hatalmas tüntetéssorozat sópört végig a városban a 2000-es év elején, amely később országos



szintű lett. Nemcsak helyi, hanem országos változásokat produkált: a cochabambai vízművek államosítása és az eredeti tarifák visszaállítása mellett a tiltakozások általános politikai fordulatot generáltak, hozzájárultak Hugo Banzer elnök távozásához, illetve a későbbiekben Evo Morales megválasztásához. Bolíviában vízügyi minisztérium alakult, az ország vezetése pedig nemzetközi fórumokon is kiállt a víz és a vízhez jutás fontossága mellett. Bolíviának fontos szerepe volt abban, hogy az ENSZ Közgyűlése a 2010. július 28-i határozatában alapvető emberi jogként ismerte el a tiszta vízhez és a megfelelő szennyvízelhelyezéshez jutás jogát.

„Vajon van-e tanulnivalója Magyarországnak Ecuadortól?” – tette fel a kérdést Asqui Jorge Kristóf, az NKE Hadtudományi Doktori Iskola doktorandusza. Az Egyenlítőn fekvő állam területét tekintve háromszor, lakosságát nézve másfélszer nagyobb, mint Magyarország. Más andokbeli államokhoz hasonlóan több régióra oszlik, úgy mint partvidék, hegyvidék és síkság, Ecuador esetében utóbbi amazonasi területeket takar. Az országhoz tartoznak még a Galápagos-szigetek. Ecuador különlegessége, hogy ezek az eltérő régiók viszonylag kis területen váltják egymást. A doktorandusz kiemelte, Ecuador szabadkereskedelmi megállapodásokban, valamint regionális együttműködésben látja a jövőjét: második legnagyobb gazdasági partnere jelenleg az Európai Unió. Véleménye szerint a kis államok humántőke-fejlesztéssel, a szakképzés és az oktatás támogatásával tudnak a nemzetközi dobogó tetejére állni.



Erre példa a műholdfejlesztés, amelyben a magyar Maszat 1 után az ecuadori Pegaso is Föld körüli pályára állt. Az utolsó előadásban Deák Máté, a Pécsi Tudományegyetem tanársegédje röptette el a hallgatóságot a dél-amerikai fellegekbe. Az első világháborút lezáró békeszerződésben a vesztes Németországnak megtiltották a katonai repülés minden formáját. Így a német fejlesztések a polgári repülésben jelentek meg, földrajzilag pedig a dél-amerikai piacra koncentráltak. Az első leányvállalatot az 1920-as években alapították. A német jelenlét a brit vezetést nem zavarta, hiszen Dél-Amerika nem tartozott a brit birodalomhoz, tehát nem volt közvetlen érdekeltységük. Ugyanakkor Nagy-Britannia fontosnak tartotta azt, hogy Franciaország ne maradjon a szubkontinensen vetélytárs nélkül. A német repülés azonban hamar kulcspozícióba került. Az 1930-as évekre már uralták a levegőt. Ővük volt a legjobb technológia, valamint tapasztalt személyi állománnyal rendelkeztek. „A világ légi közlekedésének 30-40%-át ekkor már a németek adták.” A PTE tanársegédje kiemelte, hogy a nagyhatalmak geopolitikáját leginkább repülési hálózatauk fejlesztési irányából lehetett kiolvasni. Az USA az 1940-es években kapcsolt, amikor a német repülés már stratégiai veszélyt jelentett számukra. Mivel a második világháborúban meggyengült mind a német, mind a francia fél, az amerikaiak könnyűszerrel szerezték meg az infrastruktúrát és vehették át az irányítást Dél-Amerika légterében. Így ők határozzák meg a mai napig a kontinens légi közlekedését. ●

A csapadékvíz hatékonyabb hasznosítására van szükség

SZÖVEG: SZÖÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A Nemzeti Vízstratégia is kiemelt feladatként tekint a települési csapadékvíz-gazdálkodás fejlesztésére – hangzott el a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Víztudományi Kara által szervezett kétnapos szakmai konferencia megnyitóján, Baján.

„A csapadékvíz-gazdálkodás eddig az egyik legelhanyagoltabb területe volt a települési vízgazdálkodásnak, így a téma különösen aktuális” – fogalmazott köszöntőjében Dr. Bíró Tibor. A Víztudományi Kar dékánja elmondta, hogy két nap alatt négy szekcióban mintegy ötven előadás hangzik el a témáról. Többek között a települési csapadékvíz-gazdálkodás hidrológiai, üzemeltetési és katasztrófavédelmi aspektusait is megvilágítják a szakemberek. „Az ötvenéves bajai vízügyi képzésre méltán lehet büszke a szakma és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem is, amely idén vette át a képzéseket a Víztudományi Kar keretében” – mondta el köszöntőjében Prof. Dr. Padányi József vezérőrnagy. Az NKE tudományos rektorhelyettese szerint az egyetem jogelőd intézményeiben már a korábbi évtizedekben is foglalkoztak a vízügy, a víztudomány különböző aspektusaival, de ez a terület az elmúlt időszakban értékelődött fel jelentősebben. „Valóban igaz a megállapítás, hogy a 21. század már most is az édesvízért folytatott harc évszázada”



– hangsúlyozta a vezérőrnagy. Mivel stratégiai ágazatról van szó, az NKE szervezet- és oktatásfejlesztési szempontból is kiemelt figyelmet fordít az itt folyó munkára. Ennek egyik eredménye, hogy immáron a kar egyik intézeteként működik a korábbi Fenntartható Fejlődés Tanulmányok Kabinet. „A klímaváltozás alapvetően a vízről szól” – fogalmazott előadásában Prof. Dr. Szöllősi-Nagy András. Az NKE egyetemi tanára globális megközelítésben szolt a települési vízgazdálkodás aktuális helyzetéről. A számos nemzetközi vízpolitikai szervezetben fontos funkciót betöltő szakember szerint az ENSZ által megfogalmazott tizenhét fenntartható fejlődési cél között szereplő vízellátás kérdése a 21. század egyik nagy kihívása, és minden egyes hatásával foglalkozniuk kell a szakembereknek. Ebben szerinte Magyarország élen jár, hiszen az elmúlt években kétszer

is hazánkban rendezték meg a Víz Világtalálkozót, és rendkívül erős az egyéb vízdiplomáciai tevékenységünk is. Szöllősi-Nagy András úgy látja, hogy a hidrológiai ciklusok változásának egyik legfőbb hajtóereje a városiasodás rendkívül felgyorsult üteme, így különösen nagy hangsúlyt kell fektetni a települési vízgazdálkodás hatékonyságának növelésére. *„Adaptív vízgazdálkodásra van szükség, aminek egyik fontos része a csapadékvíz megfelelő hasznosítása”* – fogalmazott a professzor, aki szerint a digitalizáció ezt a területet is egyre jobban eléri, ezért ennek a folyamatnak az élére kellene állnia hazánkban. Olyan innovatív megoldásokról szólt a szakember, mint például a felszín alatti vizek mesterséges utánpótlása, a települési záportározók, vagy az úgynevezett „szivacs települések”. Szöllősi-Nagy András külön hangsúlyozta az oktatás-képzés kiemelt szerepét is, amelyben az NKE meghatározó lehet a jövőben is. A kormányzat berkein belül jelenleg is készül egy szakpolitikai háttéranyag a csapadékvíz-gazdálkodásról, amelynek lényege a komplex szemléletű, felelősségteljes vízgazdálkodás megvalósítása a településeken, az önkormányzatok aktív bevonásával. *„Együttessen kell kezelni az ivóvízellátást, a szennyvízelvezetést és -tisztítást, valamint a belterületi csapadékvíz-gazdálkodást vízhasznosítási és kárelhárítási tekintetben”* – fogalmazott előadásában Dr. Hoffmann Imre. A Belügyminisztérium

közfoglalkoztatási és vízügyi helyettes államtitkára hangsúlyozta, hogy a nemzetközi példákat is figyelembe véve a csapadék elvezetése helyett a gazdálkodásra, a hasznosításra, a lefolyásszabályozásra és a tározásra kell helyezni a hangsúlyt. Ehhez szükség van a jogi és műszaki szabályozás, valamint a gazdasági és intézményi háttér újragondolására. Az államtitkár a lehetséges műszaki intézkedések közé sorolta a háztartási és intézményi ivóvízhálózatok egy részének csapadékvízzel való helyettesítését, a talaj vízpótlásának és a talajvíz utánpótlásának növelését, új tározási kapacitások építését és a városi zöldterületek növelését.

„A Nemzeti Vízstratégia egyik kiemelt feladata a települési csapadékvíz-gazdálkodás fejlesztése” – hangsúlyozta előadásában Dr. Makai Martina. A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium helyettes államtitkára elmondta, hogy a 2030-ig szóló fő célkitűzések között szerepel a vízviSSzatartás a vizek jobb hasznosítása érdekében, a vizek állapotának fokozatos javítása, kockázat-megelőző vízkárelhárítás és a minőségi víziközmű-szolgáltatás. Utóbbi kapcsán megjegyezte, hogy a települési csapadékvíz-gazdálkodásnak továbbra is az önkormányzatok feladatának kell maradnia. Makai Martina szólt arról a minta-projektről is, amelynek során számos mérőeszközt szerelnek fel magánszemélyeknél, önkormányzatoknál és cégeknél a

vízfogyasztási szokásaik megfigyelésére. A végső cél a teljes digitalizáció ezen a területen is.

A klímaváltozásra tekintettel a jelenlegi méretezési elvek már nem felelnek meg a létesítmények építéskor, ezért kockázat-alapú tervezésre van szükség Somlyódy Balázs szerint. Az Országos Vízügyi Főigazgatóság vezetője úgy véli, hogy a jövőben a lehetséges szélsőséges klimatikus körülményeket is figyelembe kell venni a tervezéskor, tehát úgynevezett klíma-forगतókönyveket kell készíteni.

A vízügyi és a vízvédelmi hatósági feladatokat három éve már a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság látja el. A szervezet főigazgató-helyettese, Dr. Mógor Mária Judit elmondta, hogy az országban mintegy kétezer olyan létesítmény van, amelyet rendszeresen ellenőriznek.

A rendezvényen felszólalt Dr. Szlávik Lajos, a Magyar Hidrológiai Társaság elnöke is, aki elmondta, hogy a százéves évfordulóját ünneplő szervezet rendszeresen foglalkozik a települési csapadékvíz-gazdálkodás globális problémáival. Dancsa Bálint, Baja város tanácsnoka pedig örömét fejezte ki, hogy a komoly szakmai programot felvonultató konferenciának városa adhat otthont, amely a Víz tudományi Kar megalapításával tovább gazdagodott. ●



FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS TANULMÁNYOK INTÉZET

A Nemzeti Közzolgálati Egyetemen komoly előzményei vannak a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos kérdések tudományos vizsgálatának, amellyel idén nyárig a Fenntartható Fejlődés Tanulmányok Kabinet keretében foglalkoztak a szakemberek. Akkortól a szervezet már intézeti formában működik, méghozzá a szintén idén létrejövő Víz tudományi Kar szervezeti egységeként. Az egyetem célja egy kutatóintézet létrehozása, amelynek tevékenysége kiterjed a sérülékeny erőforrások többségére, így például az ivóvízellátás-biztonságra, a természeti környezet és éghajlatra vagy az élelmiszer-biztonságra. Működése során részt vesz az NKE alap- és mesterképzéseiben, a doktori képzésben, valamint a kormányzati és önkormányzati tisztviselők továbbképzésében. Az intézet kiterjedt nemzetközi mesterképzési és továbbképzési tevékenységet is folytat fenntartható fejlődés, illetve nemzetközi vízpolitika témákban. Utóbbi területet érintve az intézetben önálló nemzetközi vízpolitikai kutató-csoport is működik, Nemzetközi Vízpolitikai Központ néven. Ennek elsődleges feladata a nemzetközi vízgazdálkodás aktuális kérdéseinek jogi és intézményi megközelítésű tudományos kutatása.



VÍZ ÉS BÉKE

A vízzel kapcsolatos szakmai és tudományos fórumokon egyre gyakrabban kerülnek elő azok az aspektusok, amelyek a víz és a béke kapcsolatára fókuszálnak. 2015-ben jött létre az ENSZ égisze alatt a víz és béke panel, amelyhez akkor tizenöt ország, köztük Magyarország is csatlakozott. Idén szeptemberben, Svájcban találkoztak a panel résztvevői, akik között ott volt Szöllősi-Nagy András, az NKE egyetemi tanára is. A szakember szerint a víz és béke panelben is egyre aktuálisabb kérdésekkel foglalkoznak, hiszen a víz ma már nemcsak műszaki, hanem közgazdasági és társadalmi problémaként is felmerül a mindennapokban. Ebben a Nemzeti Közzolgálati Egyetemnek mint a köz szolgálatára felkészítő felsőfokú oktatási intézménynek fontos szerepe lehet hazánkban, de akár Európában is, hiszen képzési modellje egyedülállónak mondható. *„Ebből adódóan képes integrálni azokat a szakembereket, akik a honvédelem, a rendészet és a közigazgatás, valamint a víztudomány területén dolgoznak”* – mondta el lapunknak az UNESCO Nemzetközi Hidrológiai Programjának vezetője. Az NKE Fenntartható Fejlődés Tanulmányok Intézet professzora elmondta, hogy a terveik között szerepel egy olyan mesterképzés beindítása is, amely éppen erre a területre fókuszál. A szakember úgy látja, hogy szakmailag is előremutató lépés volt a Fenntartható Fejlődés Tanulmányok Intézet létrehozása és a Víz tudományi Karba való integrálása.

Állam és közigazgatás: stratégiáktól a valóságig

SZÖVEG: SZÖÖR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A magyar történeti alkotmánytól a kibertérig számos aktuális és érdekes témáról hallgathattak meg előadást a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Közigazgatási Kar konferenciájának résztvevői. Az eseményen a kar intézetei mutatták be fontosabb kutatási irányvonalait.

„Az állam mellett, hogy nagyon sok területen tevékenykedik, működése során állandó kapcsolatot tart a választópolgárokkal, különböző módokon és formákban” – hangsúlyozta a rendezvényt megnyitó beszédében Prof. Dr. Patyi András. Az NKE rektora szólt arról is, hogy az egyetemi világban az oktatás és a tudomány különösen szoros kapcsolatban van, lényegében feltételezik egymást. Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas magyar tudós szavait idézve elmondta, hogy „Jó tanítás csak ott folyhat, ahol él a kutatás szelleme, az igazságok lelkes, pártatlan szeretete. Tudományos kutatómunkánkkal hazafias kötelességünket is teljesítjük, mert hiszen éppen a tudomány, a kultúra az az egyetlen terep, amelyen a versenyt a nagy nemzetekkel egy kis nemzet is felveheti, megcsillogtatván nevét az emberi történelemben.” Patyi András szerint ez a gondolat nemcsak a természettudományokra vagy a műszaki tudományokra vonatkozik, hanem az állammal és az emberek közösségével foglalkozó tudományágakra is. Elmondta, hogy a tudomány nagy területein belül folyó versenyben nem kell szerénykednie az államtudománynak sem, amely alapvetően az emberekkel, az emberi magatartással foglalkozik. Szerinte a tudomány művelése mindig egyfajta távolságtartást, semlegességet, objektivitást igényel, és problémák felvetésére, valamint kezelésére kell fókuszálnia. Szent-Györgyi Albert szavait idézve elmondta, hogy „a tudományos módszer lényege, hogy a problémákat mint problémákat kezeli, így keresi a legjobb megoldást, előítéletek és sovinizmus nélkül. Nem azt kérdezzük, hogy kinek van igaza, hanem azt, hogy mi az igazság.” Prof. Dr. Kiss György akadémikus szerint a rendezvény témái a sokféleség jegyében mutatják be az államot, amely alapvetően

az állandóságra, a stabilitásra és az integrálásra törekszik, függetlenül attól, milyen korszakban létezik. A délelőtti ülés levezető elnöke szerint az egyik nagy kérdés az, hogy a globális gazdaság a modern technológiai vívmányokkal mennyire teremti meg a globális jót, hogyan hat majd az államra és a közigazgatásra. „A magyar történeti alkotmányra ma már többször hivatkozik az alkotmánybíróági gyakorlat is” – mondta előadásában Prof. Dr. Horváth Attila alkotmánybíró. Az ÁKK Magyar Állam- és Jogi-történeti Intézet vezetője szerint a sajtószabadság kérdésében például ilyen alap volt az 1848. évi XVIII. törvénycikk, vagy a választószabadság kapcsán a 19. századi törvények. Az önkormányzatok rendeletalkotási jogával kapcsolatos alkotmánybíróági döntésben pedig még a *Hármaskönyvre* is visszautalt a taláros testület. Horváth Attila szerint fontos foglalkoznunk a történeti alkotmánnyal, hiszen a nemzeti sajátosságok mellett fontos vívmányokat is tartalmaz, a tradícióknak pedig nagy jelentősége van egy nemzet életében. Az intézetvezető szólt az úgynevezett sarkalatos törvényekről, amelyek már régóta léteznek a magyar jogban, csak amíg korábban egyszerű többséggel fogadták el azokat, ma kétharmados szavazatarány kell ehhez. Horváth Attila szerint a jogalkalmazók kiemelt felelőssége, hogy a történeti alkotmány jogszabályait ne felejtjük el, és alkalmazzuk azokat. „Ha elfelejtünk egy jogszabályt, az olyan, mintha hatályon kívül helyeztük volna azt” – fogalmazott az intézetvezető. Az államtudományban folyamatosan vissza-visszatérő elméleti álláspontokról és vitákról, mint – futballhasonlaltal élve – örökrangadókról beszélt előadásában Dr. Kaiser Tamás.



Az Államkutatási és Fejlesztési Intézet tudományos igazgatója ilyenek nevezte például a centralizáció-decentralizáció, a stabilitás-rugalmasság vagy a politika-közigazgatás témaköröit. Utóbbi kapcsán elmondta, hogy számos elmélet született a két terület egymáshoz való viszonyáról. Manapság a korábban uralkodó társadalom-központúság helyett egyre inkább az államközpontú felfogás jellemzi a kormányzást, amiben nagy szerepe van a kormányzati központoknak és a minisztériumi portfóliókon átlépő koordinációs intézményeknek is. A szakember szerint ez az úgynevezett összkormányzati kormányzás (whole-of-government) a stratégiai vagy politikai kormányzás irányába hat. „A stratégiai kormányzás célja pedig a kormányfő tehermentesítése, kevés, de integrált minisztérium működtetésével” – fogalmazott Kaiser Tamás.

A magyar közigazgatás-tudomány klasszikusainak közigazgatási reformelképzeléseiről szólt előadásában Dr. Imre Miklós. A Lőrincz Lajos Közigazgatási Jogi Intézet vezetője szerint a „mesterek” életművében számos olyan felvetés van, amely ma is időszerű. „Rendkívül kritikusak voltak, de mindig a jobbító szándék vezérelte őket, és céljuk a közigazgatás lényeges területeinek egyidejű átalakítása volt” – fogalmazott Imre Miklós, aki részletesebben is szólt olyan klasszikusok munkásságáról, mint Egyed István, Magyary Zoltán, Mártonffy Károly és Lőrincz Lajos.

A 21. századi magyar magánjog kihívásairól volt szó Prof. Dr. Papp Tekla előadásában. A Civilisztikai Intézet vezetője szerint a közigazgatási jog „körbefonja” a magánjogot, azaz például szankcionálja a magánjogi jogcselekményeket és mulasztásokat. A szakember fontos eredménynek tartja az új Polgári törvénykönyv (Ptk.) megalkotását, amelyben viszont más országok gyakorlatához hasonlóan nem sikerült a magánjog teljes anyagát összefoglalni, hiszen több dolog is kimaradt belőle, mint például a szellemi tulajdon, vagy nagy, nemzetgazdasági jellegű szerződések. Új könyvekben jelent meg viszont a Ptk.-ban a társasági jog és a családjog, valamint változásokat hozott a házassági vagyoni jogban is.





„Azzal, hogy az állam közvetlenebbül vesz részt a világgazdasági folyamatokban, az országok gazdasági függése és sérülékenysége is növekszik” – mondta el előadásában Dr. habil. Elekes Andrea. Az egyetemi docens elmondta, hogy a nacionalizmus erősödése, a globális piaci szereplők közötti bizalom csökkenése gyengíti a nemzetközi kormányzást, így például az unió tagállamai sem tudnak a világgazdaság szempontjából fontos kérdésekben hatékonyan megállapodni. „Ezzel csökken a globális kockázatokkal szembeni kollektív fellépés lehetősége is” – fogalmazott Elekes Andrea. Az emberközpontú tudomány fontosságát emelte ki beszédében Prof. Dr. Kis Norbert dékán. A délutáni ülés levezető elnöke szerint ez a mostani rendezvény is azt a célt szolgálja, hogy érdekesebbé váljon a tudomány az átlagember számára is. Szerinte ugyanis ez az egyetlen valóság, maga az ember, és stratégiákról, programokról, összefüggésekről úgy érdemes beszélni, hogy eljussanak azok az átlagemberhez is. „A kormányzás és annak kutatása során azért is nélkülözhetetlen az emberek magatartásának megértése, mert az információs forradalom miatt egyre nagyobb hatalom van a kezükben” – fogalmazott a dékán.

A fenntartható költségvetésről szólt Dr. habil. Nyikos Györgyi előadása. Az NKE rektorhelyettese és az Államháztartástani és Pénzügyi Jogi Intézet vezetője elmondta, hogy az állami költségvetés tervezésénél tisztában kell lenni az alapvető gazdasági-társadalmi folyamatokkal. Emellett figyelembe kell venni például az adósságállományt is, ráadásul a költségvetésnek számos olyan tényezője van, amely „a körülményekből adódik”. Ilyenek például az adóbevételek, vagy kiadási oldalon a nyugdíjak. „Ezek nem klasszikus költségvetési kategóriák, hanem ezek a számok az adott rendszerekből származnak” – fogalmazott Nyikos Györgyi. A költségvetési szabályokról elmondta, hogy azok határokat szabnak a fiskális politikának, és elősegítik a költségvetés fenntarthatóságát. Az Alaptörvény és a stabilitási törvény tartalmazza a magyar szabályokat, és például szabályozza az államadósság mértékét is. Nyikos Györgyi beszélt az európai gazdasági kormányzási mechanizmusról is, amely egyeztetést ír elő a



tagállami költségvetésekről, és adott esetben szankciókat is alkalmazhatnak ezzel kapcsolatban. „Az állam és a kormányzás sikerének kulcsa az új digitális megosztottság csökkentése” – erről is beszélt előadásában Prof. Dr. Nemeslaki András. Az Elektronikus Közszolgálati Intézet vezetője szerint exponenciális fejlődés tapasztalható a technológiában, és folyamatosak ezen a területen innovációk is. A szakember szerint azonban nagyon fontos, hogy hogyan és mire használjuk az olyan lehetőségeket, mint például az internet vagy a közösségi média. A nyílt kormányzást az átláthatóság, az együttműködés és a részvétel jellemzi Dr. habil. Budai Balázs szerint. A Szakigazgatási és Szakpolitikai Intézet vezetője elmondta, hogy a nyitott kormányzás Magyarországon elsősorban az adatokra fókuszál, kevésbé jellemző rá az állampolgári részvétel lehetősége. Szerinte bár számos stratégiánk és törvényünk is van ezen a területen, a gyakorlatban ez kevésbé fejeződik ki. Példának említette, hogy a több mint háromezer önkormányzatból csak mintegy háromszáz található meg a közadatkereső internetes portálon.

A stratégiai munkaerő-tervezés fontosságáról beszélt előadásában Dr. Hazafi Zoltán. Az Emberi Erőforrás Intézet vezetője szerint a közszolgálat fejlesztésének kulcsterületei a versenyképesség, a hatékonyság és a megfelelő utánpótlás. Utóbbi biztosításához pedig feltétlenül szükséges a humántőke stratégiai tervezése. Ennek kapcsán azt is megjegyezte, hogy amíg a nyugat-európai országokban a személyzeti állomány megtartására törekednek, a 2004-ben csatlakozott uniós tagállamokban jelentős generációváltás történt. Hazánk az országérték nemzetközi összehasonlításában jól teljesít, 163 országból a 24. helyen állunk egy tavalyi felmérés szerint – tudtuk meg Prof. Dr. Tózsza István előadásából. A Közszerkezési és Közigazgatástani Intézet vezetője elmondta, hogy ezt szerinte olyan dolgoknak is köszönhetjük, mint a globális problémák kezeléséhez való pozitív viszonyulásunk, a természeti katasztrófákkal kapcsolatos mentési munkálatokban való rendszeres részvételünk, vagy a kulturális kapcsolatok erősítésére való törekvésünk. ●

Fél évszázados oktatói tevékenység

Interjú Prof. Dr. Máthé Gábor professzor emeritusszal

SZÖVEG: **FECSEK ZSUZSANNA**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

Dr. Máthé Gábor professor emeritus jogtörténész, az állam- és jogtudományok habilitált doktora már ötven éve végez oktatói tevékenységet és tölt be vezető tisztségeket az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán, valamint az NKE Államtudományi és Közigazgatási Karán és annak jogelőd intézményeiben. Jogászok és közigazgatási szakemberek generációinak mutatott utat. Állam- és jogtörténeti előadásait, valamint legendás humorát a mai napig idézik tanítványai. A Magyar Érdemrend tisztikeresztjével kitüntetett tudós az életútjáról és munkásságáról mesélt lapunknak.

○ Honnan ered a jog iránti érdeklődése?

Máthé Gábor: Ez egyfajta indíttatás. Erdélyi, székely és sváb család együtteséből származom. Apai ágon unitárius, anyai ágon katolikus vonal érvényesül, és jelen van a felvidéki kunság is a feleségem révén. Számomra nagyon lényeges, hogy játékszabályok szerint éljünk. Ez nagyon fontos az életemben, ahogy az igazgatás, a szervezés is. A játékszabályokhoz pedig jogszabályok is kellene. Abban a miliőben, amelyben emberek élnek, feltétlenül szervezetrendszerek és intézmények között kell mozogni. Ennek a szervezése, szabályozása, története nagyon sokat jelent most, ötven év után is. Minden mindennel összefügg; csodálatos az igazgatás, a jog, az államelmélet, a politológia és a szociológia is. Van egy életünk, amelynek a játékszabályok szabnak keretet. Vallom, hogy sok különbözőségből egy konszenzusos megállapodás jön ki, amelyet elegáns érvrendszerrel erősíteni vagy gyengíteni kell. Végig arra törekedtem, hogy szakmailag együtt tudjak működni mindenkiel. Azt szeretem, ha koherens, elegáns, toleráns világ vesz körül.

○ Hogyan emlékszik vissza az egyetemi éveire?

M. G. Kezdetben szakmát tanultam. Nem nagyon volt akkoriban lehetőség másra, még kísértett a „származás szerinti megkülönböztetés”. Sokkal leegyszerűsítettebb világban élünk, de nyitottak voltunk és sokat olvastunk. Nehezen, de végül bekerültem az egyetemre. 1962-ben léptem be az ELTE jogi karának kapuján, ahol csodálatos öt évet töltöttem. Kiváló professzoraim voltak, akik stílust adtak és megtanítottak gondolkodni. Nagyon sok pozitív élményt és határozottságot kaptam. 1967-ben szereztem summa cum laude diplomát. Ennek idén októberben volt az ötvenedik, aranydiploma évfordulója. Kiváló évfolyamunk volt az egyetemen, sokan a bírói-ügyészi hivatásrendet választottuk: Holló Andrásból az Alkotmánybíróság elnöke lett, Bánáti Jánosból az Ügyvédi Kamara elnöke, Verebélyi Imre pedig a közigazgatás egyik legkiválóbb szakemberévé vált, valamint szerénységemet is idesorolom, aki a Magyar Jogász Egylet elnöki és főtítkári tisztségét is betölthettem.

○ **Hogyan tekint vissza az Államigazgatási Főiskolához kötődő korszakra?**

M. G. 1977-ben alakult meg az Államigazgatási Főiskola, s az indulásnál azt a feladatot kaptam, hogy szervezzem meg az igazgatás jogi részét. Egy kvázi kis jogi kar létrehozása volt a cél, ahol a háromévnvi főiskolai tanulmányokat követően tradíciók és tanrendi egyezések szerint a jogi karok befogadják a tárgyakat, így lecsökkentett idő alatt tudták elvégezni a jogot a főiskolán végzett hallgatók, ha ambíciójuk továbbtanulásra ösztönözte őket. Az igazgatás megszervezésében kiváló kollégáim, partnereim voltak, kiemelten Lőrincz Lajos. Büszke vagyok, hogy az én főigazgatóságom alatt valósulhatott meg az ötéves közigazgatás-tudományi oklevelet adó képzés. Ami pedig az oktatásszervezést illeti, jöttek az egyetemi reformok. Előbb az államigazgatás önállósága, aztán 2000-ben a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemmel való integráció, amely létrehozta a Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetemet. 2004-től ebből lett a Corvinus, amelynek a Közigazgatás-tudományi Karaként működünk. Ez húsz év volt az életemből.

○ **A Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) 380 publikációját jegyzi. Mire a legbüszkébb?**

M. G. Jól érzem magam, és úgy érzem, talán kiállja az idő próbáját is, amit véghezvittem. Az ötven év folytonossága korrekt, ugyanis soha nem váltam meg az ELTE-től: végig akadémiai státuszt is birtokoltam és kutattam a jogtörténetet. Nagyon sok könyvet olvastam, de nem eleget. Van is képem a világról, de nemcsak a Kárpát-medencei magyarságról, hanem az európai térfélről is, amely lényegében a mostani tagállamoknak – a német, francia, angolszász vonalnak és a gyarmatbirodalmaiknak – a sajátos viszonya. Szakmailag bizonyos dolgokra különösen büszke vagyok. Először a bírói szervezettel és a perjoggal foglalkoztam, majd áttértem a hatalommegosztás problematikájára. Ezt követően nagyon izgatott, mi minden történt a 20. században: 1920. Trianon, 1947. Párizs, 1945-ben átadtak bennünket, közép-kelet-európaiakat a birodalomnak, és mi természetesen ki szerettünk volna szállni, majd jött a megtorlás: 1956. Ezt követte a két világhatalom katonai versengése, ami Közép-Kelet-Európában rendszerváltáshoz vezetett. Mindezt Gecsényi Lajos levéltáros barátommal a *Sub clausula* kötetekben foglaltuk össze. A húsz éve ezzel a témával foglalkozó jogtörténész kollégákkal – összesen tizennyolcan – megírtuk a magyar alkotmány- és jogfejlődés történetének 2012 és 2017 közötti időszakát. Ennek alapja a heidelbergi államtudományi központ igazgatójának azon nyilatkozata, hogy új jogot kell alkotni, s így a klasszikus *ius communét* meg kell haladni, és a jelenkor megváltozott körülményeihez kell igazítani. A nemzeti jogrendeknek beszéltetni kell magukat. Ez a kötet német nyelven rövidesen megjelenik.

ÉLETRAJZ

Máthé Gábor a kutatás-oktatás mellett évtizedek óta számos közéleti tevékenységet folytat. Tagja a Magyar Akkreditációs Bizottság Felügyelő Bizottságának, elnöki szerepet töltött be az Országos Tudományos Diákköri Tanács Állam- és Jogtudományi Bizottságában, a Magyar Tudományos Akadémia Közgyűlésének tagja, valamint az MTA Jogtörténeti Albizottságának elnöke. Tagja a nemzetközi Jogtörténettudományi Társaságnak, a Nemzetközi Parlamenttörténeti Bizottságnak és az Európai Juristentag szervezési tanácsának. 1989-től megszakításokkal az Országos Választási Bizottság tagja, majd 1996 és 1998 között a bizottság elnöke volt. 2002 és 2010 között a Magyar Jogász Egylet elnöke volt. Főbb kutatási területe a magyar alkotmány- és közigazgatás intézményrendszerének fejlődéstörténete, a közigazgatás és az igazságszolgáltatás határterületű problematikája, valamint a közigazgatási büntetőjog elmélete. E témakörökben több száz publikációja jelent meg, köztük idegen nyelvű monográfiák és tanulmánykötetek. Nevéhez kötődik az egyetemi szintű közigazgatás-tudományi szakemberképzés tantervi kidolgozása és bevezetése. Jelenleg is az ÁKK Magyar Állam- és Jogtörténeti Intézet professor emeritusa, valamint az NKE Közigazgatás-tudományi Doktori Iskolájának tisztagja. Szerkesztőbizottsági tag a *Jogtörténeti Szemle* és a *Pro Publico Bono* című szakmai folyóiratoknál.

Díjai

Szent-Györgyi Albert-díj (2017)
Mária Terézia-emlékérem aranyfokozat (2016)
Ritterkreuz des Ehrenzeichens – Offiziergesellschaft Wien (2016)
Honoris Causa Pro Scientia aranyérem – OTDT (2015)
Deák Ferenc-díj – Pro meritis de iuris peritia (2014)
Magyar Érdemrend tisztikeresztje (2012)
Károli Gáspár-emlékérem (2008)
Magyar Köztársaság Lovagkereszt (2004)
OTDT – Mestertanár, Fáy András-díj (2002)
Magyar Jogász Egylet – Szalay László-emlékérem (1996)
Belügyminiszter: miniszteri dicséret (1991), aranygyűrű (1993, 2001)
Akadémiai Díj (1982)
Eötvös Loránd aranyjelvény (1965)

○ **Ön szerint miért fontos tudományos kutatást folytatni?**

M. G. Az Országos Tudományos Diákköri Tanács (OTDT) Állam- és Jogtudományi Szakbizottságának elnökeként is mindig arra törekedtem, hogy a hallgatók kutassanak, és jó előadásokat tartsanak. Ez nagyon fontos. Amit leírsz, az megmarad. Azért kell publikálni, hogy állandóan mérlegre tegyük az agyunkat, hogy állandóan megmérjük tudásunkat. Ha tíz év után is tudod vállalni, amit írtál, az a legjobb. Legyen egy konkrét gyakorlati tevékenység, amit megismersz. Nálunk ez nem volt nehéz, mert a főiskola gyakorlatorientált volt. A témánk és szakterületünk alakulását állandóan nyomon kell követnünk, s az új generációval meg kell találni a közös hangot, hiszen *docendo discimus*. Kérdezni az tud, aki ismeri a gyakorlatot, amilyen témában kérdez és annak a szakirodalmát. Ez is a gondolkodás része, hogy precíz legyél. A kutatás csodálatos: gondolkodást, szorgalmat, akaraterőt, eredményt, bánatot ad, konfliktushelyzetek felvállalására tanít meg, vitákat szül, végül kialakul benned valami. Szép szakma. Én nagyon tiszteltem

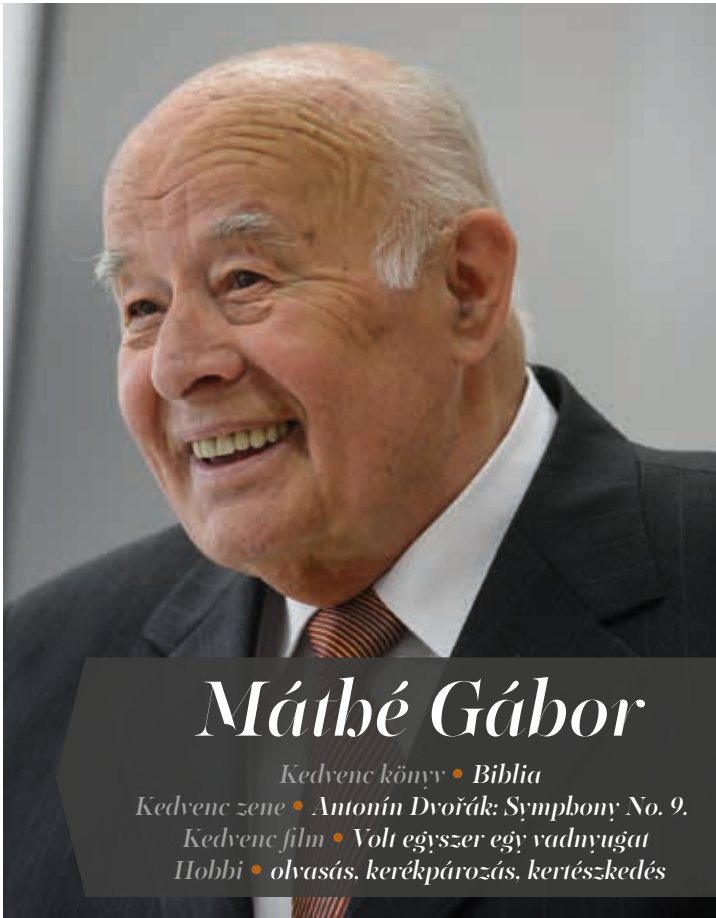
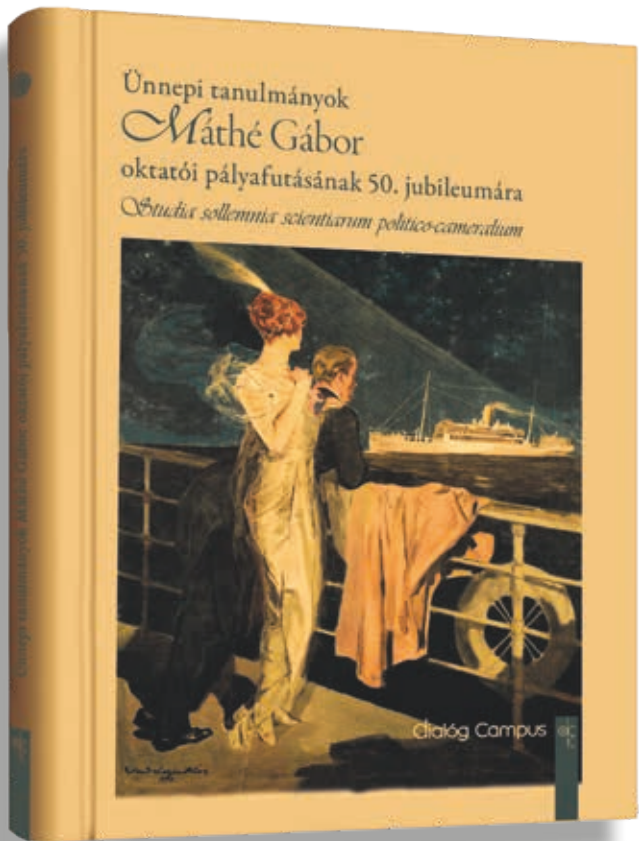
a professzoraimat, amit csak lehetett, ellestem tőlük, de önálló voltam annyira, hogy azt csináljam, amit akartam. A lényeg, hogy azt tudod megtenni, amiben hiszel. Megvan ennek az öröme, és én megtaláltam. „*Légy jóban önmagaddal*” – nekem ez a hitvallásom.

○ **Mindig is oktatni szeretett volna?**

M. G. Mindig is tudtam, éreztem, hogy oktatni szeretnék. Mások szerint jó kontaktusteremtő képességgel rendelkeztem, ami különösen akkor nyilvánult meg, ha kis csoportokban kellett dolgoznunk.

○ **Számos tudományos folyóirat szerkesztésében vett részt. Hogyan vélekedik minderről?**

M. G. Egyfelől ott van az, hogy te mit szeretnél megalkotni, másfelől a lehetőségek és az adottságok determinálnak. Én nagyon jónak tartom, hogy a tudományos folyóiratokat A, B, C, D kategóriákba sorolják, és meghatározott akadémiai bizottságok, valamint delegált egyetemi szakemberek minősítik fix időszakonként. Ezeket a szakmai hiúság élteti. Minden publikációt ki



kell küldeni a szerkesztőbizottságnak vagy annak, akinek van hozzá kompetenciája, mert csak úgy érhető el a szakmai fejlődés és a minőségi munka. A megmérettetés, a szakmai kontroll alá kerülés mindent visz.

○ **Milyennek tartja a tudományos diákköri mozgalom hazai helyzetét?**

M. G. Én annak idején nagyon élveztem, hogy tudományos diákkörös lehettem. A diákköri mozgalommal kapcsolatban az nagyon tetszik, hogy ha a része vagy, mindent megteszel azért, hogy az általad szeretett szakterületre letedd a névjegyed. Akkor jó a mozgalom, ha ez motivál a dolgozat megírásakor: a legfontosabb az eredmény. Régen a nyolc jogi kar mellett az Államigazgatási Főiskoláról és a Rendőrtiszti Főiskoláról nyolc tudományterületben megállapodva a legjobbak kerültek ki minden intézményből. Nagyon sok előnnyel járt, amikor bevezettük az intézményi fordulót, az Intézményi Tudományos Diákköri Konferenciát. Most azt látom, hogy ez a forma bevált, de arra kell törekedni, hogy továbbra is csak a legjobbakat díjazzák.

○ **Ön mit gondol, fontos, hogy az ember külföldön is folytasson tanulmányokat?**

M. G. Igen, mindenképp érdemes „Erasmusra menni”. Ha ki-mész három hónapra, fél évre vagy többre, távol vagy az otthonodtól, a családotól és egyedül teszed magad próbára. Máshogy fogsz gondolkozni, más szabályok vesznek majd körül. Nagyon fog tetszeni. Ezzel én is így voltam. A rendszerváltáskor ötvenéves voltam, és különböző külföldi egyetemekre hívtak, így hát mentem, mert meg kellett merítkennem. Fantasztikus volt! Én Németország felé húztam, arra orientálódtam, mert a mentalitása, a játéka magával ragadott. Miután megérkeztem, öt-hat órát töltöttem a könyvtárban, mert ahogy olvastam a könyveket, azok „továbbvittek” és csak kutattam. Jókat beszélgettem az emberekkel és jól éreztem magam. Máskor is ezt próbáltam elősegíteni, volt, amikor sikerült, volt, amikor nem. Nagyon fontos, hogy az ember nyelveket tanuljon.

○ **Volt, aki nagy hatást gyakorolt Önre a pályája során?**

M. G. Kezdetben Bónis György, aztán szakmailag Degré Alajos és a Szent Korona-tan kapcsán Eckhart Ferenc gyakorolta rám a legnagyobb hatást. Nagyon szeretem az idős embereket, mert sokat lehet tőlük tanulni. Kiemelkedik közülük Király Tibor professzor, aki a jogásztársadalom doyenje. Ő volt az, aki felvett a jogi karra, elindított a pályámon, és azóta is segíti kutatásaimat. Emellett – a jelenben – a politikusok közül Boross Péter személyisége magával ragadott. Bölcs, korrekt statusférfi.

○ **Melyik a kedvenc történelmi korszaka?**

M. G. Én imádom a Monarchiát. Abban az időben szerettem volna élni. Az osztrák udvar stílusa lenyűgöz. A 19. századi Európában ötven éven át fennmaradt, a német és francia hegemonia mellett. Imádom a keringőt, a fogadásokat, a finom eleganciát, az életet. Megvan bennünk Közép-Európa, itt él

bennünk. Nem szabad hagynunk, hogy ez elvesszen. Közép-európaivá kell válnunk, nem okvetlenül európaivá. Mi nem vagyunk olyanok, mint a franciák, angolok, nem voltak gyarmataink. Én csupán csak azt kívánom, hogy Magyarország boldoguljon, s legalább az 1910-es GDP-szintjét érje el.

○ **Milyen jövőbeli tervei vannak?**

M. G. Nagy tervem, hogy a magyar közjog elemi forrásairól kutatótársaimmal írjak. Megjelentek történeti alkotmánnyal foglalkozó kötetek, amelyek szépek, de ennek is van egy vonulata, amit még ki kell dolgozni.

○ **Milyennek látja az NKE jövőjét?**

M. G. Most kiemelt szerepet élvez finanszírozási szempontból is az NKE. De a további sikerekhez, ahhoz, hogy legyen jövője, elengedhetetlen az együttműködés, a nemzetköziesítés és a stratégiaképzés. Én úgy látom, hogy szükséges a generalista képzés, hiszen a közigazgatás szakigazgatás is, ugyanakkor a stratégiaképzésre nagy hangsúlyt kell fektetni. A többi egyetemmel pedig együtt kell működni. Egyébként az Államigazgatási Főiskola és a Rendőrtiszti Főiskola egyetemi szintű egyesítését már többször is megkísérelték, de korábban nem jártak sikerrel. A hadseregére is nagy szükség van. A magyar fiatalságnak – főleg a férfiaknak – kell hogy legyen tartása, ereje, energiája. Meggondolandó lehet egy NATO Akadémia létrehozása is. A nemzetköziség jellegének megfelelően külföldi intézményeket kell hívni. Az NKE-nek kiváló adottságai vannak, jegyzett oktatói-kutatói karral rendelkezik. Már vannak eredmények, de tartalmilag még van mit tennünk. Fontos, hogy a minőségre törekedjünk, hogy nyissunk külföldre, hogy együtt gondolkozzunk, hogy stratégiákat is képezzünk, és megőrizzük a kulturális örökségünket. ●



A szentföldi keresztények életfeltételei a térség stabilitásán múlnak

SZÖVEG: **FECSE ZSUZSANNA**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES, INTERNET**

Dr. Jungbert Béla, a Jeruzsálemi Szent Sír Lovagrend magyarországi helytartója három teljes diplomáciai ciklust töltött a Szentföldön: Izraelben mint tanácsos, Palesztinában és Jordániában pedig nagykövetként. Tapasztalatai és ismeretei alapján számolt be lapunknak az izraeli és palesztinai keresztények helyzetéről, az őket érő megpróbáltatásokról és kihívásokról, múltjukról, jelenükről és lehetséges jövőjükéről.



Jungbert Béla jelen volt Izraelben és Palesztinában az izraeli–palesztin konfliktus legnehezebb időszakában, az intifádák, a palesztin felkelések idején, valamint Jordániában is a menekülthullám és az iszlamista térségi előretörés idején. Ezen témában előadott a *Szélsőségek, vallási szélsőségek Ludovika Kutatócsoport* fórumbeszélgetésén is, amely az uniós finanszírozású *A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés* projektből valósult meg.

○ **Hogyan tudná összefoglalni az Izrael és Palesztina közti konfliktus jelentőségét?**

Dr. Jungbert Béla: Izrael és Palesztina konfliktusának megoldatlansága, a közel-keleti térség egyes arab országainak destabilizálódása, az ismert politikai folyamatok és az iszlámalapú

radikalizálódás, a tömeges kényszersmigráció és a keresztényüldözések hatást gyakorolnak a szentföldi keresztények létére is. Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy Izrael mindmáig képes volt a környező területek válságainak közvetlen hatását határain kívül tartani, és ennek jótékony hatását a keresztény kisebbség is élvezi. Izrael a csodák és a folyamatos küzdelmek országa, a három monoteista világvallás prominens helye: itt élnek ma a szentföldi keresztények csökkenő arányú kisebbségként a zsidók és a muszlim hitű arabok mellett. Izrael nemcsak regionális katonai hatalom, de azon túlmutató politikai és gazdasági stabilitással rendelkező entitás, míg Palesztina ezzel szemben megszállt terület, amely csak elvben képez virtuális egységet Ciszjordánia, a Gázai övezet és Kelet-Jeruzsálem vonatkozásában. A konfliktust illetően,

Izrael álláspontja szerint a zsidó államot terror fenyegeti és nincs békepartnere, miközben Palesztina a nemzetközi jog paraméterei alapján nem is tekinthető államnak, hiszen még legitim vezetése sincs. Bár négyévente kellene választásokat tartani, ez utoljára 2006-ban valósult meg nyugati támogatással. Ekkor nem kétharmados, hanem négyötödös többséggel nyert az Izrael és a nemzetközi közösség által is terrorszervezetnek minősített iszlamista Hamász. A választási eredmény alapján felálló és Izraelt el nem ismerő szélsőséges vezetést a nyugati államok nem ismerték el, és az egyébként demokratikus választásokat illegitimnek minősítették. Így került vissza a hatalomba a Ciszjordániában ma is kormányzó Fatah párt és Mahmud Abasz elnök, majd került puccsal hatalomra Gázában a ma is kormányzó Hamasz.

Izrael egyébként nem fogad el semmilyen békekényszer, csak bilaterális alapon tárgyalna a békéről. A palesztin vezetés újabban azt az álláspontot képviseli, hogy ha Izrael nem engedi a kétállami rendezés részeként a palesztin államot megalakulni, akkor legyen itt csak egyetlen állam: ennek pedig legyen egyenlő izraeli állampolgára minden itt élő zsidó és arab, köztük az arab keresztények is. Ezt Izrael ellenzi, hiszen akkor a zsidók kisebbségbe kerülnének saját országukban, ez pedig ellentmondana az állameszmeként működő sajátos izraeli demokrácia, a cionizmus alapelvének.

○ **Így akkor elég nehéz a konfliktus rendezése...**

J. B. Izrael nem feltétlenül érdekelt a kétállami gyors rendezésben, a konfliktus „kezelését” pedig ellenőrzés alatt tartja. Izrael politikai támadásnak éli meg azt, amikor politikáját egyes országok elsősorban a palesztinkérdés tükrében kívánják láttatni. Izrael önképe, hogy a térség egyetlen demokráciája, hiszen az Ázsia nyugati végében elterülő Izraelen és a keletiben megtalálható Japánon kívül a térség államai valóban nem demokratikus berendezkedésűek. Izrael általában a gazdaság, elsősorban a tudásalapú társadalom, a fejlett ipar és a modern technológiák szempontjából valóban a világ élvonalához tartozik. A gazdasági világválságok és a térségi háborúk ellenére kiugró a gazdasági növekedése, a GDP emelkedése, az innováció, a hadiipar és a mezőgazdaság terén elért eredményei. Ezzel szemben Palesztina GDP-je tizenötször kevesebb, mint Izraelé, a lakosság harmincöt százaléka munkanélküli, de önálló gazdasága nincs is, miután területi egységgel sem rendelkezik, lévén hogy a megszállt, biztonsági fallal szabdalts és illegális telepekkel tarkított Ciszjordánia, a blokád alatti Gázai övezet és az annektált Kelet-Jeruzsálem nem is érintkezik egymással. A nemzetközi segélyek tartják életben, valamint minden attól függ, hogy a biztonsági helyzet

függvényében Izrael éppen mit engedélyez a *húzd meg – ereszd meg politika* terén. Az ENSZ-ben „megfigyelő – nem tag” státuszú, ugyanakkor de iure mégiscsak államnak elismert Palesztinának nem is fővárosa Ramallah, hanem csak a közigazgatási központja. A válságot Izrael megpróbálja úgy depolitizálni, hogy gazdasági beruházásokat, munkahelyeket és a mozgáskorlátozás enyhítését kínálja a ciszjordániai 2,5 millió palesztinnak a békéért cserébe. Ezt a válságot azonban csakis a kétoldalú, de a nemzetközi közösség által garantált végső és teljes körű békemegállapodás zárhatná le, amely rendelkezne a határokról, Jeruzsálem helyzetéről, a biztonság, a víz, a menekültek és minden egyéb alapkérdésről.

○ **Történeti szempontból hogyan jellemezné a szentföldi keresztények összetételének alakulását?**

J. B. Keresztény megközelítésben Szentföldnek azt a térséget tartjuk, ahol Jézus földi életében járt, így ideértjük Izraelt, a palesztin területeket és Jordániát is. Az ezen a területen élő őshonos keresztény lakosság ma arab nyelvű és identitásában palesztin. Ez egy összetett történelmi fejlődés eredményeként alakult így. A Jézus korabeli zsidó, görög és különböző közel-keleti, több tucatnyi városból származó emberekből összeállt őskeresztény felekezetek alkották az apostolok korabeli egyházát, amely már azoktól az időktől kezdve elszenvedte a különböző üldöztetéseket. A szentföldi keresztények története mindig is viszonytagságos volt. Kr. u. 70-ben, a zsidó felkelést követően a II. Templomot lerombolták a rómaiak, majd egy nehéz időszak után, Kr. u. 135-ben a rómaiak nemcsak leverték a Bar Kohba vezette zsidók lázadását, de szét is szórták őket a világban. A római kori elűldözés hatására a zsidóság ezt követően diaszpórában élt, távol történelmi hazájától. Eltérő körülmények és okok miatt, meghurcoltatások a keresztényeket is érték, hiszen a római uralom bennük is ellenséget látott, üldözte őket,

egészen addig, amíg Kr. u. 313-tól a milánói ediktummal Nagy Konstantin császár el nem ismerte, majd államvallássá nem tette a kereszténységet. A bizánci korban görög nyelvű kereszténység élt a Kelet-római Birodalomban. Mielőtt a 7. században, Kr. u. 638-ban a terjeszkedő iszlám valószínű arabok elérték volna a Szentföldet, az egész nagy térséget vizsgálva, néhány zsidó közösséget leszámítva, jóformán csak keresztények lakták. Ezt az iszlám terjeszkedésével beállt akkori arab népvándorlás megváltoztatta: a keresztények pedig áttérhettek, elmenekültek, vagy pedig vallásukat megtartva, másodrangú, büntetőadót fizető közösségekként élhettek tovább ugyanazon a területen. Egy részük a Bizánci Császársághoz fordulva oltalomért, annak védelme alatt álló területekre vándorolt. Az arab uralom alatt élő keresztények pedig az idők során nyelvet váltottak és arab nyelvűvé váltak. Ez az jelenti, hogy etnikailag magukat arabnak vallják, miközben ragaszkodnak a hányattatott keresztény identitásukhoz. Ma abszolút kisebbséget képeznek a keresztények, nem több mint másfél-két százalékát adva az összlakosságnak.

○ **Azon belül hogyan oszlanak meg a keresztény felekezetek?**

J. B. A keresztények legnagyobb része görög ortodox, amelynek vezetése, főpapsága a mai napig görög, míg a hívek arab nyelven hallgatják Isten ígését a helyi, közülük való arab papság részéről. A keresztény kisebbségen belüli törpekisebbségnek számítanak a latinok, tehát a római katolikusok, akiknek a történelme igen szerteágazó. A Szentföldön a 13. századtól jelen lévő ferences szerzetesek feladata volt, hogy pasztorálják őket, egyben „őrizzék” a szentföldi szent helyeket. Őket megtűrték, mert nem harcoltak, nem politizáltak; ehelyett koldultak és imádkoztak, a néppel éltek, így maradhattak ott. Az 1099–1291 közötti ún. kereszties időszak Nyugatról induló hadjáratai csak átmeneti eredményeket értek el, és talán ennek a következménye, hogy a mai napig

ÉLETRAJZ

Dr. Jungbert Béla nyugalmazott nagykövet Erdélyben, Kolozsváron született, és 1980 óta él Magyarországon. A Babeş–Bolyai Egyetemen szerzett történész–régész diplomát, régészetből az ELTE-n doktorált. 1987 szeptemberében, az MDF alakulásakor ott volt Lakitelken aláíróként, azóta foglalkozik politikai kérdésekkel. 1991-ben került a Külügyminisztériumba. A posztgraduális képzését Párizsban végezte. 1994 és 1998 között a Belügyminisztériumban a Menekültügyi és Migrációs Hivatal főigazgatója volt. 1999-től három cikluson keresztül volt diplomata a Szentföldön: először Izraelben szolgált, majd Palesztinában, végül Jordániában volt nagykövet. Itthon a Külügyminisztériumban az Afrikai és Közel-Keleti Főosztály vezetője volt, 2015-ben pedig nyugdíjba vonult. Jelenleg a Jeruzsálemi Szent Sír Lovagrend magyarországi helytartójaként tevékenykedik.

Mint mondta, a lovagrend célja humanitárius eszközökkel annak elősegítése, hogy a Szentföldön élő keresztény közösségek és intézményeik helyben meg tudjanak maradni. *„Elsődleges célunk a helyben élő keresztény közösségek és elsősorban a Jeruzsálemi Latin Patriarchátus mint a helyi római katolikusok vezető egyházi szervezete munkájának a támogatása. 2016-ban a világ negyven országában élő harmincezer lovagtársunk 16,3 millió eurót gyűjtött erre a célra. Ezt az összeget árvaházak, iskolák, kórházak és plébániák működési számláinak a kifizetésére költjük; fejlesztési projektekre fordítjuk, emellett a betlehemi keresztény egyetem költségvetésének a felét biztosítjuk és a Latin Patriarchátus, a Rómát képviselő egyházi főhatóság összes bevételének a felét a lovagrend adja össze.”*



a Nyugat előretolt bástyájának tekintik itt a latin egyházat és szervezeteit. 1847-ben aztán újjászervezik a Jeruzsálemi Latin Patriarchátust, amely Rómát képviselve összefogja és vezeti a helyi latin kereszténységet. Az itteni kereszténységhez tartoznak természetesen a térségben jelen lévő, nagyon sokféle keleti keresztény felekezetek szentföldi képviselői is, de jelen vannak a különböző protestáns egyházak is.

○ **Hogyan álltak a világ vezető hatalmai a szentföldi keresztények kérdéséhez a múltban, és hogyan a jelenben?**

J. B. A mameluk megszállást követően szeldzsuk, majd oszmán-török uralom következett. Ez utóbbi a Szentföldön 400 évig, egészen az első világháború végéig tartott. Az Oszmán Birodalom hatalma már a 19. század második felében meggyengült, amikor a korabeli európai nagyhatalmak, Anglia, Franciaország, Németország, Olaszország és Oroszország szándékában állt a térségben geopolitikai, stratégiai, gazdasági és katonai pozíciót szerezni. Védnökséget próbáltak gyakorolni a szentföldi keresztények fölött, így szerevve helyi befolyást. Az első világháború után a Népszövetség Angliára bízta a térség ún. mandatáris közigazgatását. 1948-ban, részben a holokausztragédia következményeként, Izraelnek sikerült elérnie, hogy kikiált-hatta a független zsidó államot, amelyet aztán több háborúban sorra meg is tudott védeni. Ennek előzménye, hogy 1947 novemberében, a frissen alakult Egyesült Nemzetek Szervezete úgy döntött, hogy létrehoz itt egy zsidó és egy arab államot, kijelölve a valójában virtuális, tarthatatlan államhatárokat. A zsidók ünnepelték a lehetőséget, az arabok viszont elutasították a rendezést, ezzel megindult a függetlenségi háború. A helyi arabok vezetői és a szomszédos arab országok összefogtak, és később még öt alkalommal megtámadták Izraelt, ám ez utóbbi minden háborút megnyert, miközben a békét ez idáig nem sikerült elérnie. A palesztin lázadások

egymást érik, és Izrael hiába atomhatalom, kődobáló és autógumi-égető fiúk ellen nem tud ezzel a képességével fellépni. A palesztinok számára – az ellenállás változó formái mellett – az önálló államalapítás prioritást képez, míg Izrael az egyoldalú érdekérvényesítéssel és kész helyzet teremtetése mellett, csakis saját biztonságára összpontosítva fokozatosan eléri, hogy már nem is nagyon lehetne működőképes palesztin államot létrehozni a zsidó állam szomszédságában. Alaptétel, hogy a régióban élő keresztények helyzete elválaszthatatlan egyrészt a térség, másrészt a teljes keresztény világ általános állapotától. A nyugati államoknak felelősségük van a szentföldi és a szélesebb térségbeli keresztények helyzetét illetően. Az Izrael és Palesztina közti konfliktus kapcsán az Európai Unió álláspontja az, hogy egy létében és határaiiban garantált, az arab országok által is elismert, biztonságban élő, demokratikus, prosperáló Izraelben és egy állami függetlenségét megvalósított Palesztinában vagyunk mind érdekeltek, amelyek kooperációval, egymást kiegészítve működnek. A nemzetközi közösségnek fontos, hogy a közel-keleti konfliktus békés úton rendeződjön, hiszen a kérdés jelentősége túlmutat önmagán. Szimbolikus és morális értéke, politikai töltete van, amiért számunkra is prioritás a térség stabilitása.

○ **Miért lehet fontos ez a kérdés a magyarság számára?**

J. B. Fontos kiemelni, hogy Betlehemben egyetlenegy országnak sem volt még olyan hivatalos jelenléte, mint amikor 2007-ben Magyarország megnyitotta tiszteletbeli konzulátusát. Mind Izraellel, mind Palesztinával kiegyensúlyozott és problémamentes a politikai kapcsolatunk; virágoznak a gazdasági kapcsolataink Izraellel, Palesztinának pedig inkább segítséget nyújtunk. A zsidó államban mintegy 250 ezer magyar háttérű és kulturális kötődésű zsidó él, akiknek a leszármazottai már nem mind tudnak magyarul. A Kárpát-medencén kívül sokáig itt jelent

meg *Új Kelet* címmel az egyetlen magyar nyelvű napilap, amelyet Kolozsvárról áttelepült zsidók indítottak, de ma már csak online hetilap, mert elfogyott, aki írja és nincs, aki olvassa. Érdekesség, hogy a jeruzsálemi Cion-hegyen olyan magyar katonák sírjait találtuk meg és azonosítottuk egy gyönyörű fekvésű, első világháborús angol katonai temetőben, akik 1917 márciusában a Gázai övezetben a törökökkel szövetségben az angolok ellen harcoltak. Természetesen osztrák-magyar katonaként rendelték őket ide, és sebesültként az angol katonai kórházban halhattak meg. Sok és sokféle, érzékeny, intenzív szimbolikával, politikai érdekekkel, kimondott és ki nem mondott elköteleződéssel fontos mindenk számára ez a terület.

○ **Milyen megpróbáltatásokkal kell szembenézni a térség keresztényeinek?**

J. B. A szentföldi keresztényeket hitbéli hovatartozásuk, felekezetük miatt nem üldözik, mégis fő probléma a tömeges elvándorlás, ami az életkörülményekből fakad. Izraelben és Palesztinában emeltt gyakran vandál támadások érik a keresztények ingatlanjait, lakóövezeteit, rendszerezsek a keresztény szent helyek, kolostorok, templomok elleni támadások. Az adatok alapján 1910-ben a tág értelemben vett Közel-Kelet lakosságának már csak tizenhárom százaléka volt keresztény; Irak lakosságának abszolút kisebbségi, mintegy másfél milliónyi keresztény közösségeiből mára nem több, mint negyedmillió maradt csupán. A térség másfél tucat országa több mint négyszáz milliós lakosságából ma legfeljebb tízmillió lehet keresztény, és ennek több mint háromnegyede egyiptomi kopt. A Vatikán és a keresztény szervezetek csak az 1993 és 2010 között ebből a térségből emigrált keresztények számát hárommillióra teszik. A 2011-ben kezdődő arab tavasz és az ISIS hatására további másfél millió keresztény menekült el a térségből. Ennek hatására nemcsak lecsökkent, de bizonyos területeken

szinte teljesen meg is szűnt a keresztény jelenlét, a közösségek teljesen felmorzsolódtak. A mostani válság további keresztény közösségek teljes eltűnésével fenyeget. Ez ellen tennünk kell.

○ **Jeruzsálem hovatartozása miként értelmezhető?**

J. B. Jeruzsálem egyaránt szent a zsidóknak, a keresztényeknek és a muszlimoknak. A zsidóság számára ez a nép életének spirituális középpontja, Isten lakóhelye, a múlt és a jövő, az elszennvedett rombolás és az újjáépítés, a Messiásra várakozás jelképes helyszíne, a mennyei Jeruzsálem előképe. A vallásos zsidók számára nem volt fontosabb

a diaszpóralétben, mint az elvesztett hazájuk, az ígéret földje, ahol végül országukat újra megtalálhatták. Az iszlám harmadik legszentebb helye Mekka és Medina után szintén Jeruzsálem, a próféta erre a helyre szállított el szárnyas lován, innen ment föl a hetedik mennyországba, ahol Allah átadta Mohamednek a *Koránt* úgy, ahogy Sínai-félszigeten Mózes megkapta a *Tízparancsolatot*. A keresztények számára Jézus kötődése jelenti a város lényegét, működésének, keresztre feszítésének és feltámadásának a helyszíne, az örök élet szimbolikus színtere. Mindebből fakadóan azonban a város szentsége sokszor nem összeköt,

hanem éppen elválaszt, mégis, lemondani senkinek sem szabad Jeruzsálemről abban az értelemben, hogy hite szerint gyakorolhassa ott vallását. Izraelben a keresztény szent helyek biztonsága és a vallásszabadság ma adott feltételek ugyan, mégis aggasztó a keresztények elvándorlása, főleg a palesztin területekről. Betlehem lakosságának kilencven százaléka volt keresztény 1948 előtt, ma ez az arány harminc százalék alatti, és sajnos ez a tendencia a jellemző. 1948 előtt Jeruzsálemben húsz százalék volt az arányuk, míg ma szinte kimutathatatlan: a 800 ezres nagyvárosban számuk tízezer alatt van. ●



SZÉLSŐSÉGEK, VALLÁSI SZÉLSŐSÉGEK LUDOVIKA KUTATÓCSOPORT

2017 szeptemberében az uniós finanszírozású közszolgálat-fejlesztési program támogatásából, Dr. Ujházi Lóránd tudományos főmunkatárs vezetésével a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karon megkezdte működését a *Szélsőségek, vallási szélsőségek Ludovika Kutatócsoport*. Hasonló kezdeményezéseket a nyugati társadalmakban szép számmal találunk. Magyarországon a második világháború utáni időszakig komoly teoretikusai voltak a háború indítására, a betartandó erkölcsi normákra és az utólagos rendezésre vonatkozó vallás-erkölcsi tanítás vizsgálatának. A rendszerváltás után huszonöt évvel a hadtudománynak ez a régi területe Magyarországon ismét méltó helyére került, kibővítve a kérdés „új típusú” biztonsági kihívásaival. A kutatás célja a vallás és biztonság kapcsolatának vizsgálata, amelyen belül számos terület található. Többek között vizsgálja a vallási közösségek háborúról alkotott felfogását, a radikalizálódás pszichológiai okait, a jogalkotás mechanizmusát, a karitatív egyházi szervezetek, lovagrendek működését, illetve a vallási közösségek fegyveres szervezetekben való lelkipásztori munkáját. A kutatócsoport továbbá szeretné megteremteni a vallási közösségek és az állam közötti párbeszéd újszerű alapjait, amelyben teret kap a vallás társadalomra, biztonságra gyakorolt hatásainak elemzése, nagy hangsúlyt helyezve a válságövezetek, a migráció vallási, etnikai oldalára, illetve az üldözött keresztény közösségekre. A kutatás illeszkedik a KÖFOP-programhoz, hiszen érzékelteti az állam kettős kötelezettségét, amely részben a vallási közösségek szabad működésének biztosítása, részben az erőszakos vallási szélsőségek felderítése és felszámolása. A párbeszéd a legitim vallási közösségekkel mindkét esetben evidenciának tekinthető.

Nagy a lemaradásunk a pénzügyi kultúra terén

SZÖVEG: SZÖÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A pénzügyi kultúra jelentős javítására van szükség Magyarországon, amelyben az oktatásnak kiemelt szerepet kell kapnia – hangzott el a Nemzeti Közzolgálati Egyetem és a Budapesti Metropolitan Egyetem közös szervezésű szakmai konferenciáján. A rendezvényen a pénzügyi tudatosság fejlesztését célzó és a kormány által nemrégiben jóváhagyott stratégia főbb pontjait is ismertették.

A szakmai konferencia első részében a két intézmény közös, uniós finanszírozású, A pénzügyi kultúra nemzeti stratégiát megalapozó kutatások munkacsoportjának tagjai ismertették legújabb tudományos eredményeiket. „A nemrég elfogadott kormánystratégia által elindítandó programok megvalósításához tudományos kutatásokat kell végeznünk” –

hangsúlyozta köszöntőjében Németh Erzsébet. A kutatócsoport vezetője szerint korcsoportonkénti célzott fejlesztésekre van szükség, amihez például meg kell vizsgálni azt, hogy a pénzügyi kultúra vonatkozásában milyen kommunikációs hatások érik az embereket.

„Nagyon fontos, hogy a pénzügyi rendszer szereplői között legyen a bizalom, amely a pénzügyi kultúra egyik meghatározó jellemzője” – mondta el előadásában Baranyai Zsolt. A Budapesti Metropolitan Egyetem munkatársa szerint ezen a területen is sokat kell fejlődnünk a jövőben. A szakember a kutatások eredményét ismertette elmondta, hogy a pénzügyi-gazdasági környezetben akkor alakul ki bizalom a szereplők között, ha magas a lojalitásba és a képességekbe vetett hit és alacsony a morális kockázat. Baranyai Zsolt úgy véli, hogy a bizalom erősítésében



az oktatásnak is fontos szerepe lehet. Németh Erzsébet, az NKE mentor-oktatója korábbi hazai és nemzetközi kutatások megállapításait ismertette elmondta, hogy a magyar pénzügyi kultúra fejletlen, elterjedését az ismerethiány, valamint a bizalomhiány gátolja jelentősen. Egy OECD-felmérésre hivatkozva hozzátette, hogy elméleti ismereteink jelentősek, de a gyakorlati alkalmazásban jóval gyengébb

ben teljesítünk. Kutatásuk eredményei szerint a 18–35 éves korosztályra a pénzügyi megfontoltság kevésbé, míg a hosszú távú pénzügyi célok kitűzése és a hedonizmus inkább jellemző. A szakember szerint a legfontosabb a tudatosság fejlesztése, hiszen sokan még most is a szerencsében bíznak a jövőbeli anyagi helyzetüket illetően.

Magyarországon a 2008-as világgazdasági válságot követően némileg emelkedett a lakossági megtakarítási kedv, az uniós országokkal összehasonlítva jelenleg a középmezőnyben helyezkedünk el – mondta el előadásában Széles Zsuzsanna, a Budapesti Metropolitan Egyetem munkatársa. Csordás Tamás szerint pénzügyi kommunikáció jelentősége folyamatosan növekszik a piaci liberalizáció, a piaci telítettség és az iparág nemzetköziesedésének hatására. A Budapesti

KORMÁNYZATI STRATÉGIA A PÉNZÜGYI TUDATOSSÁG FEJLESZTÉSÉRE

Már a kormány is elfogadta a pénzügyi tudatosság fejlesztésének stratégiáját, amely 2023-ig, kétéves cselekvési tervekre bontva próbál gyakorlati megoldásokat kínálni a pénzügyi kultúra fejlesztésére. Célja többek között egy valós pénzügyi köznevelési rendszer kereteinek megteremtése, a tudatos pénzügyi magatartás alapjainak és a háztartások pénzügyi stressztűrő képességének erősítése, valamint a tudatos pénzügyi fogyasztói magatartást támogató intézmények létrehozása. Emellett ösztönzi a korszerű, készpénzkímélő fizetési eszközök használatát, és támogatja a körültekintő hitelfelvételt. A nemzeti stratégia célja az is, hogy a jelenlegi nagyszámú, de hatásában elaprózott, pénzügyi jártasságot támogató kezdeményezésnek egységes, nemzeti stratégiai irányt szabjon. A stratégiát a legjobb nemzetközi gyakorlatok és a magyar igények figyelembevételével dolgozták ki a szakemberek. Elsődleges célcsoportját a még iskolarendszerben tanulók jelentik, de a felnőttkorúakat is sokféle programmal kívánja elérni, sőt a nyugdíjasok sem maradnak ki a látóköréből. „Egy megfelelő pénzügyi tudással és attitűddel rendelkező lakosság nevelése a végcél, amely jelentősen elősegítheti egy adott ország versenyképességét, hatékonyságát, és eredményességét” – olvasható a stratégiában.

Corvinus Egyetem adjunktusa úgy látja, hogy a pénzügyi kommunikációnak kulcsszerepe van a fogyasztói bizalom kiépítésében is.

A pénzügyi szocializáció aspektusairól beszélt előadásában Zsótér Boglárka. A Budapesti Corvinus Egyetem munkatársa ismertette azt a kutatást, amelyben egyetemistákat és szüleiket kérdezték meg anyagiasságról, pénzügyi magatartásról és pénzügyi attitűdről. A kutatás során igazolták azt a tételt, hogy minél tudatosabb a szülő pénzügyi téren, annál tudatosabb a gyermek is.

A rendezvényen neves szakemberek részvételével, kerekasztal-beszélgetésen vitatták meg a pénzügyi kultúra terjesztésével kapcsolatos legfontosabb teendőket. Balogh László, a Nemzetgazdasági Minisztérium helyettes államtitkára mutatta be azt a hét évre szóló kormánystratégiát, amely a korábbi, sokféle kezdeményezésre építve fogalmazza meg a tennivalókat. „A stratégia köznevelési része talán a legfontosabb, hogy az abban megfogalmazott ismeretek minél hamarabb beépüljenek a formálódó Nemzeti Alaptantervbe” – hangsúlyozta Balogh László. Az államtitkár hozzátette, hogy idén szeptembertől a szakgimnáziumokban már kötelezően oktatják a pénzügyi kultúrával kapcsolatos ismereteket. A stratégia megalkotásában jelentős szerepet játszott a Pénziránytű Alapítvány, amely már két tankönyvet is megjelentetett a témában. A szervezet oktatási igazgatója, Merényi Zsuzsa szerint azonban nemcsak jó taneszközökre, hanem felkészült pedagógusokra is szükség van, ezért is indították be számukra nemrégiben képzési rendszerüket.



„Nagyon kevés olyan pénzügyi ismeretet tanítunk manapság, amely igazán hasznos lehet a mindennapokban” – fogalmazott Kovács Levente. A Magyar Bankszövetség főtitkára szerint a gazdasági válság után azért is épült ki újra nehezen a bizalom a pénzügyi szektor iránt, mert alacsony a pénzügyi kultúra szintje Magyarországon. A Magyar Nemzeti Bank különböző civil szervezetek bevonásával számos olyan programot indított az elmúlt években, amelyek a pénzügyi kultúra terjedését segítik elő. A szervezet Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központjának munkatársa, Olasz Mihály szerint a panaszkezelés mellett egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek az ismeretterjesztésre és a megelőzésre, továbbá fontos, hogy a piaci szereplők egyre nagyobb részét vonják be a közös kommunikációba.

Az Econventio Egyesület mint civil szervezet jelentős tevékenységet végez a pénzügyi kultúra terjesztése területén. Az egyesület elnöke, Sági Ákos elmondta: kiemelten fontos területe tevékenységüknek, hogy a közoktatásban markánsan megjelenjen a pénzügyi ismeretek oktatása. Ennek érdekében pénzügyi vetélkedőt és felmérőt szerveznek középiskolások számára. Az Állami Számvevőszék célja, hogy lehetőleg ne az életből tanuljanak az emberek, hanem eleve legyenek tisztában a legfontosabb pénzügyi, közpénzügyi fogalmakkal. Kovács Diána, a szervezet munkatársa elmondta, hogy elsősorban az online felületeket használják a pénzügyi kultúra terjesztésére, de idén elindították a Pénzügyi kultúra nagykövete című tréningprogramot is, amelynek keretében önkéntes számvevők sajátíthatják el a pénzügyi kultúra lakossági fejlesztésének módszertanát. ●

A *flow* nyomában Csíkszentmihályi Mihállyal

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

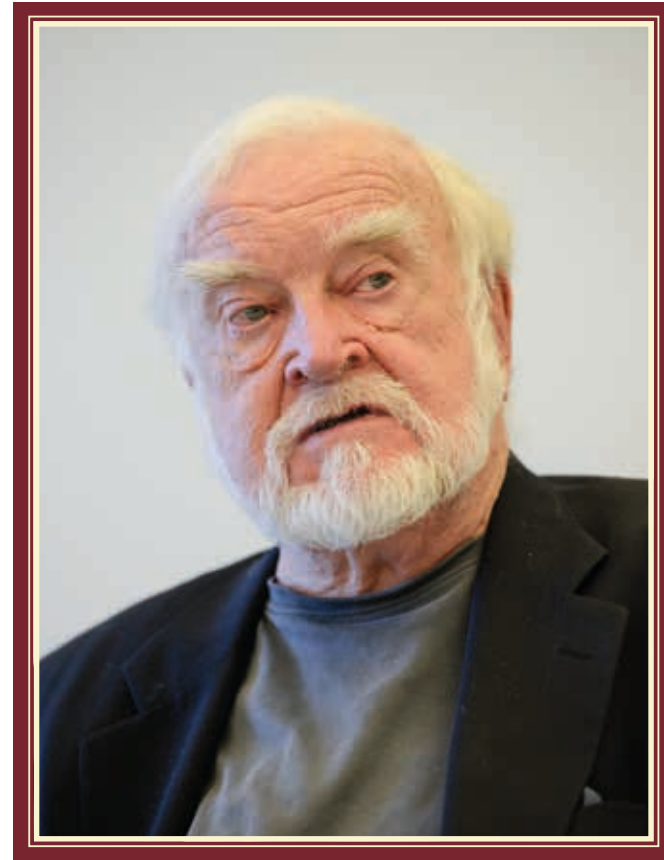
„A jó kormányzás képes arra, hogy a vezetés olyan munkát biztosítson a dolgozók számára, amelyben megtapasztalható a flow” – mondta Prof. Dr. Csíkszentmihályi Mihály a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen.

Csíkszentmihályi Mihály a jelenleg élő legnagyobb gondolkodók egyike, a pozitív pszichológia megalkotója, az egyik legtöbbet idézett magyar tudós a világon. Szakterülete a fejlődés- és neveléslelektan, valamint a kreativitás- és tehetségkutatás. A legnagyobb élő pszichológusok egyikeként világhírét a flow-állapot leírásával alapozta meg. Prof. Dr. Patyi András, az NKE rektora a professzor szakterületén kifejtett kiemelkedő tudományos teljesítménye, huzamos időn át végzett magas színvonalú oktató-nevelő munkája, továbbá aktív tudományszervező, illetve közéleti tevékenysége elismeréseként a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Gyűrűjét adományozta Csíkszentmihályi Mihálynak.

A professzor meghatódva tartott előadást *Good Governance – Vezetői szerepek és felelősségek a közjó megteremtésében* címmel a Ludovika Főépület Szent László-kápolnájában. Ismertette, hogy édesapja, aki nem mellesleg magyar főkonzul volt Fiumében 1931 és 1944 között, huszártisztként szintén kötődött a Ludovika Akadémiához.

VEZETŐI CÉLUNK: A FLOW MEGTEREMTÉSE

„Mi kell a jó kormányzáshoz?” – tette fel a kérdést. A jó kormányzás, „good governance” eléréséhez elengedhetetlen a jó vezetés. Ám ahhoz, hogy a vezetés később jó munkát tudjon teremteni,



szükséges egy támogató kormányzási keretrendszer is. Ha megvan a jó kormányzás és a hozzá kapcsolódó jó vezetés, már csak egy tényező hiányzik: hogy a vezetés előmozdítsa a flow-élmény kialakulását a szervezetben. „Amikor flow-állapotban vagyunk, az adott helyzetben vagy feladatban élvezettel, teljes fókuszáltsággal és jelenléttel merülünk el. Azt érzed, hogy senki más sem tudja olyan jól csinálni, mint ahogy te csinálod. Bármit is csinálsz” – mondta a professzor. A flow kialakulásához központi elem a munkakörnyezet, amelyben dolgozni kell. „Olyan munkahelyeket kell létrehozunk, ahol a dolgozók megtapasztalhatják a flow-t.”

„Egy ország nagyságát az mutatja meg, hogy a vízvezeték-szerelőt ugyanannyira tisztelik, mint a költőt.” Erre érdemes törekedni a munkaszervezés során. A vezetőknek szem előtt kell tartani: a munkahelyek kialakításánál harmóniát kell teremteni a dolgozó képességei és a munkaadó elvárásai között. Jó munkával lehet az életünk teljes és társadalmilag elismert. Az a vezető, aki flow-támogató felfogással áll a szervezet élére, őszintén érdekelt a szervezet fejlődésében.

A flow, a kreativitás és a boldogság kapcsolatban állnak egymással. Ezt érdemes kontextusba helyezni: mivel a flow-állapot

egy összetett és dinamikus folyamat, ezért az adott pillanatban mérlegelnünk kell a saját képességeinket és az előttünk álló megmérettetéseket. Amennyiben túl könnyű akadályokat támasztunk magunk elé, könnyen unalmassá válhatnak. „Kell-e nek a kihívások.” Viszont ezeket tudni kell kezelni is, ha túl nehéz a feladat, az könnyen szorongáshoz vezethet. Fontos megérteni: mit csinálunk és miért csináljuk.

„Minél nagyobb a flow a szervezetben, vagyis minél több munkatárs képes megtapasztalni a flow-t, annál magasabb lesz a teljesítmény.” Az alacsony szervezeti flow-nak több oka is lehet. Napjainkban kevés olyan munka van, amely világos célokat támaszt a munkavállaló elé, aki így könnyen rosszul választhat munkahelyet: nem tud azonosulni a feladatokkal, a készségei nem illenek a lehetőségeihez. Így könnyen motorikus munkavégzéssé válhat a munka, ahol a dolgozó elveszti az emberi létét. Komoly kihívás a visszajelzés kérdése: „Sokszor nem munkánktól kapunk visszajelzést, hanem a főnöktől.”

Mit tehet a jó vezető? Ahhoz, hogy a beosztottaink flow-állapotba kerüljenek, világos célokat kell meghatározni, amivel tudnak azonosulni. Úgy kell megfogalmazni a feladatokat, hogy azok folyamatosan kontrollálhatók, alakíthatók legyenek, valamint hogy a kihívások és a készségek összhangba kerüljenek. Emellett rendszeres, építő jellegű és hasznosítható visszajelzéseket kell adni, valamint meg kell szüntetni a flow-t akadályozó tényezőket.

Csíkszentmihályi Mihály rávilágított, hogy ha kialakítottuk a dolgozó számára élvezetes munkakörnyezetet, akkor már csak a jövőképet kell tisztába tenni a vezetői fejekben. Ez túlmutat a vezetői „énképen”, az egész szervezetre kihat. Határozott elképzelések kellene a szervezet fejlesztésére: nemcsak egy pénzügyi mutatót kell elérni, hanem egy jól működő szervezetet megteremteni. Támogatni kell a személyi állományt, valamint olyan környezetet kialakítani, amitől jobb lesz az életük. Olyan felelősségérzetet kell teremteni, amely kiterjed a közösségre és a körülöttünk lévő világra: „Egy jobb világot kell építeni.”

FLOW A GYAKORLATBAN

Az előadás mellett magazinunk riportot is készített az előadóval, ahol a flow gyakorlati szerepét mutatta be számunkra, emellett a közszolgálati adaptációs lehetőségére kerestük a választ. A flow alkalmazásával kapcsolatban karrierje során számos tanácsot adott különböző szervezeteknek Csíkszentmihályi, amelyek közül több példát bemutatott számunkra.

Lazacos life

Egy szendvicsező, falatozó kiemelkedett a New York-i éttermek sorából, a vendégek imádták. A séfről az egész város tudta, hogy rettentően élvezi a munkáját. Csíkszentmihályi igyekezett utánajárni, hogy mi lehetett a szendvicsmester titka. Minden



reggel 5-kor, a lazacokkal kezdődött: a séf felkelt, megkapta a friss lazacokat, amelyeket az étterem konyhájában tüzetesen megvizsgált. Amikor lefektette az egyes halakat az asztalra, szinte 3D-s elemzést készített. Tudta, hogy hol található a legjobb részük, hol helyezkednek el a szálkák, hol vannak az ikrák. Profi volt a szakmájában: ő tudta a legpontosabban és leggyorsabban előkészíteni a lazacokat, ő vágta a legvékonyabb szeleteket. A professzornak kifejtette: *„Tudom, hogy ezt nem tudná más így csinálni. Nekem is húsz évig tartott megtanulni.”* Egy átlagos ember 2-3 nap után megunta volna ezt a feladatot, azonban a séf minden nap végén boldogan feküdt le, tudva azt, hogy precíz munkájával örömet szerzett az embereknek.

Finn flow

Finnországban egy nemzetgazdasági szempontból stratégiai fontosságú, nyersanyagtermelő céget vizsgáltak. Ez a vállalat 129 éven keresztül folyamatosan veszteséges volt, azonban a finn állam végül mindig megmentette. A professzor egyik diákja ennél a cégnél került vezető pozícióba, ahol a modern menedzsmenteszközökkel sikerült megváltoztatnia a megkövült szervezeti mechanizmusokat. A probléma mögött a dolgozói mentalitás, valamint a munkaszervezés folyamata állt. Magas munkavállalói fluktuációval kellett megküzdenie a cégnek. A professzor diákja megvizsgálta, hogy mit tehet: a munkásokat 4-5 fős csoportokra osztotta, élükön egy vezetővel. A vezető feladata volt, hogy monitorozza a csapatot, ő felelt azért, hogy a tagok jól érezzék magukat munka közben. Egy hónapon keresztül óránként visszajelzéseket adtak a dolgozók, hogy az adott munkafolyamat során hogy érezték magukat. Az egyik munkás akkor teljesedett ki, amikor csoportban dolgozhatott, míg a másik akkor, amikor egyedül végzett monoton munkát. *„A profilozásból kiderült, hogy ki mikor boldog a munkában.”* Így az adott dolgozót a hónap végén arra a területre osztották be, amelyet leginkább élvezett. A technika alkalmazásával elérték, hogy a munkavállalók szeressenek a cégnél dolgozni, így négy év után nyereséges lett a vállalat.

Protézisparti

Egy amerikai cég protéziseket, művégtagokat és tolószékeket gyártott, hosszú időn keresztül uralva az iparágat. Azonban a vállalat hanyatlásnak indult, egyre kevesebb árut tudtak eladni, továbbá a dolgozók is egyre kevésbé voltak motiváltak a munka során. A professzor ekkor adta elő az elméletét a főmérnöknek. Csíkszentmihályi célja az volt, hogy rávilágítson, mennyire fontos munkát végeznek. Karácsony közeledtével egy ünnepséget szerveztek az alkalmazottaknak, valamint azoknak a klienseknek, kisgyerekes családoknak, akiknek elképzelhetetlen lenne az életük a cég által gyártott protézisek nélkül. Ez az élmény mély hatást gyakorolt az alkalmazottakra: *„Ezek után teljesen máshogy tekintettek a feladatukra.”* Önérzetet adott a munkájukhoz a karácsonyi ünnepség, látták a páciensek örömét. Így a cég újra átvehette piacivezető szerepét.

Mit tanulhat a közszolgálat a flow-ból? Fontos a tisztviselőknek felismerniük, hogy mivel állnak szemben. A közszolgálati rendszerek hierarchikusak és bürokratikusak, sajátos szervezeti kultúrával rendelkeznek. Azonban a közjó érdekében a legkülönbözőbb emberekre van szükség. Itt jön képbe a vezető felelőssége, akinek az egyéneket adaptálni kell a szervezetbe. Ahogy Csíkszentmihályi Mihály is kiemelte, nem szabad elfelejteni, hogy a munkavállalók ettől még ugyanúgy egyéniségek maradnak. Bár a közszolgálat formalizált és egységesített mechanizmusokkal, bértáblákkal és feladatokkal dolgozik, a vezető szerepe, hogy egy hatékony és működő csapatot hozzon össze. Ennek alapja a boldogság, a munka élvezete, a flow-élmény elérése. Lehet, hogy valakinek unalmasnak tűnhetnek az adminisztrációs feladatok, viszont van, aki ebben tud kiteljesedni. Egyesek imádják a kormányablakos munkakört, amikor személyesen nyújthatnak segítséget az állampolgárnak, és van olyan tisztviselő is, aki akkurátusan szeret elveszni az iktatói rendszerben. Bár a közjó egy megfoghatatlan fogalomnak tűnik, fontos, hogy a tisztviselő megtapasztalhassa a munkája gyümölcsét. Hiszen ezért dolgozunk: a közösségért, a társadalomért, a haza szolgálatában. ●

NKE KÖZSZOLGÁLATI KIVÁLÓSÁG KÖZPONT

Az előadás az NKE Közzszolgálati Kiválóság Központ szervezésében valósult meg. A központ célja, hogy a közszolgálati képzések intézményében, az NKE-n rendszerszinten és fenntartható módon javítson a működés hatékonyságán. A közszolgálat minősége a benne dolgozó szakembereken alapul, így kiemelten fontos, hogy a felsőoktatás alapképzései, mesterképzései, PhD-képzései, a tovább- és átképzések, valamint a vezetőképzések minősége minden tekintetben megfeleljen a velük szemben támasztott elvárásoknak. Olyan rendezvénysorozatot indítottak, amellyel az egyetemi kiválóság alapjait kívánják lefektetni. A jövőben számos további konferenciát fognak szervezni teljesítménymenedzsment, motivációs szerepek, társadalmi koncepciók, valamint oktatási és tanulási folyamatok témájában, ahol neves hazai és nemzetközi szakemberek fognak előadni. Az előadások nemcsak az egyetem fejlesztéséhez járulnak hozzá, hanem a társadalom „közszolgálati gondolkodását” is formálni kívánják, így minden érdeklődőt sok szeretettel vár a Nemzeti Közzszolgálati Egyetem.

Látássérült. Hallgató.

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

„Olyan befogadó közösségre találtam, amely manapság rendkívül ritka” – mondta magazinunknak Fóris Norbert, az egyetem elsőéves közigazgatás-szervező hallgatója. „Az NKE-s diplomámmal a magyar nemzetet tudom majd szolgálni a társadalom teljes értékű tagjaként.”



2017 szeptemberétől új, négylábú lakó költözött a Ludovika Campusra. Gyömbér egy fiatal, kétéves labrador. Előzetes tanulmányokat a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének Vakvezetőkutya-kiképző Iskolájában folytatott, innen jelentkezett az NKE-re. A kutya élete az ifjú egyetemistákéhoz hasonló: reggeli tornával kezdi a napot, majd bejár órákra, végül a nap hátralévő részében sportol és pihen. Azonban Gyömbér nem oktatási célból jár az NKE-re. Neki rendkívül fontos munkája van. Ő a segítőtársa és látó szeme Fóris Norbertnek, az NKE Államtudományi és Közigazgatási Kar elsőéves látásérült hallgatójának. A labrador mellett az NKE polgársága is felkarolta a vak gólyát, aki az első szemeszter végéhez közeledve már önállóan is feltalálja magát a campuson.

A 24 éves fiatal Sajószentpéterről érkezett az NKE-re. Születése óta látássérült: a szemével mára nem érzékel semmit, ugyanis zöld hályog és daganat miatt mindkettőt ki kellett műteni. Norbert azonban nem adta fel, azóta is teljes értékű életet él. Elvégezte a Testnevelési Egyetem sportszervező alapképzését, ő volt a felsőoktatási intézmény első vak diplomása. Elmondása alapján ez nehéz három év volt az életében, sokan megkérdőjelezték, hogy mit keres egy látássérült hallgató az egyetemen. „Végigcsináltam, nem akartam feladni.” Norbert vizsgáit szóban teljesítette, emellett a számára eszközölhető gyakorlatokon is részt vett. Jó eredménnyel zárt dzsúdóban és úszásban egyaránt. A diploma megszerzése után nem akarta feladni a felsőoktatási karrierjét, tovább szeretne volna fejleszteni a tudását: ekkor jelentkezett az NKE-re.

„Fontos számomra, hogy a munkám a társadalom előnyére váljon” – fejtette ki. Az egyetemválasztással kapcsolatban kiemelte, hogy az NKE által képviselt értékek felkeltették az érdeklődését. „Felemelő érzés, hogy a tanulmányaim során közelebb kerülhetek a hazámhoz.” Az egyetemre fejlődési lehetőségként tekint, szeretne minél magasabb szintre jutni. Célja, hogy a látássérült állampolgárok számára könnyebbé tegye a mindennapokat, emellett előmozdítsa a parasport ügyét. Így a sportszervezői diploma mellé egy igazgatási bizonyítványt is fel szeretne tenni a polcra. Választása során nagy szerepet játszott a kar képzési profilja: szimpatikusak voltak számára a jogi tárgyak, valamint az, hogy az államtudományi képzési területen belül nemzetközi irányba is tud szakosodni.

„Nagyon örülök, hogy amikor felvételt nyertem az egyetemre, ekkora szeretettel fogadtak minket Gyömbérrel.” Ismertette, hogy az első perctől kezdve segítették a beilleszkedését, támogatták szinte mindenben. „Ez rendkívül pozitív élmény volt.” Meglepte, hogy mennyire akadálymentes a campus. Nemcsak fizikai szempontból, mint a Braille-írással is ellátott „beszélő” lift, vagy a látássérülteknek irányt mutató vezetősávok, hanem hogy az emberek nagyon nyitottak és befogadóak voltak vele szemben. „Nem volt kérdés, hogy beengedjék Gyömbért.” A tanórák során

általában a leghátsó sorban szokott ülni, elmondása alapján onnan jobb a kilátás. A kurzusokon mindig bőszen jegyzetel, amit az online elérhető elektronikus tananyagokkal kiegészítve szokott visszahallgatni a számítógépén. Egy olyan program segíti az oktatását, online szörfölését, amely felolvassa számára a képernyőn megjelenő mondatokat. Több tárgy is elnyerte a tetszését a félév során, ezek közül a nemzetpolitika, a hadelmélet, valamint a közigazgatási informatikai és információs rendszerek kurzust emelte ki kedvenceként. Norbert már az első félévében csatlakozott az E-közzszolgálati TDK-hoz. Tudományos dolgozatában a látássérültek digitális hozzáférhetőségét szeretné kutatni. A témán belül arra fókuszálna, hogy a vak állampolgároknak milyen lehetőségeik vannak az ügyintézés során, milyen programokat és konfigurációkat használnak, valamint hogy a látássérülteket hogyan lehetne bekapcsolni az Okos Város és Digitális Jólét Programokba. A hamarosan közzelgő vizsgákkal kapcsolatban rávilágított, hogy szóbeli felelet során fogja bizonyítani tudását. „A 4,5-ös átlagot kell megcélozni.”



FOGYATÉKOS FELSOÓKTATÁSI HALLGATÓK KÖZIGAZGATÁSI ÖSZTÖNDÍJPROGRAMJA (FKÖ)

A 21. században elmondható, hogy megújult a magyar államigazgatás szemlélete: egyre nagyobb hangsúlyt fektet az állampolgárok érdekét szem előtt tartó ügyfélbarát ügyintézés kialakítására, valamint esélyteremtésre, a megváltozott munkaképességű személyek felzárkóztatására. A magánszektorban bevett gyakorlat a közigazgatásba csak lassan épült be, pedig számos olyan feladat van, amelyet a látássérült, hallássérült, testi fogyatékossgal rendelkező, esetleg diszlexiás, diszgráfiás vagy diszkalkuliás dolgozók el tudnak látni. A magyar állam számára így kiemelten fontos, hogy támogassa az állampolgárait, hogy azok teljes értékű életet élhessenek, tisztességes, megbecsült munkával. A program célja lehetőséget biztosítani a közigazgatás iránt érdeklődő fogyatékos felsőoktatási hallgatók

számára, hogy megtapasztalhassák a közzszolgálati életpályát. Az FKÖ keretében mentorok segítik a fiatalok munkáját. A három hónapon át tartó program során az ösztöndíjasok a tanulmányaik mellett heti húsz óra időtartamban szakmai gyakorlatot folytatnak valamely minisztériumban. Ezért cserébe természetesen ösztöndíjat is kapnak, amely havi 50 ezer Ft adómentes jövedelem. Az FKÖ program időtartama alatt az ösztöndíjasok elméleti e-learning-képzésben vesznek részt a Nemzeti Közzszolgálati Egyetem égisze alatt. A képzés során a hallgatók megismerkedhetnek azokkal a közigazgatáshoz kapcsolódó alapozó ismeretekkel, amelyek munkájuk során elengedhetetlenek. 2017 őszén hetedik alkalommal vette kezdetét a program, amelyet eddig

94 hallgató végzett el. Az FKÖ program nem deklarált célja, hogy az ösztöndíjasokat egyből továbbfoglalkoztassa, hiszen még hátravan a diploma megszerzése, azonban már sok hallgató élt ezzel a lehetőséggel, és helyezkedett el tanulmányai mellett a befogadó minisztériumoknál. Az FKÖ programmal a közigazgatás, az ösztöndíjas és a társadalom egyaránt nyer. Ahogy a honlapjukon is írják: „Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy az utánpótlás-politikai programok finanszírozása egy olyan befektetés a kormányzat számára, amely révén a nemzeti közigazgatás képes megújulni és megfelelni a kor kihívásainak és a jó állam megteremtésével kapcsolatos elvárásoknak.” További információ az FKÖ programról: fko.kormany.hu.

Norbert a napjairól az Ostrakon Szakkollégium által szervezett *Az NKE más szemszögéből* című előadásán mesélt részletesebben az NKE hallgatóságának. „Az életemben semmi eltérő nincs a többi hallgatóhoz képest, maximum annyi, hogy nekem van egy kutyusom.” Elmondta, hogy napjait Gyömbérrel szokta indítani, leviszi a labradort az Orczy-kertbe sétálni. Ezután kezdődik a tanulás, délutánig a tanulmányokon van a hangsúly az új oktatási épületben. A nap végét olvasással, tanulással és sportolással tölti. A sport központi szerepet játszik Norbert életében, jelenleg az NKE SE igazolt sportolója. Kollégiumi szobáját számos kupa és érem díszíti. Heti kétszer szokott futni a kollégium konditermében vagy a nemrég átadott salakos futópályán a campus területén. „Futok, amerre látok” – mondta mosolyogva. Futás során egy segítő szokott számára irányt mutatni, emellett Gyömbér is kíséri. Az RTK kötelékében újra elkezdett dzsúdózni. Kiemelte, hogy örült a lehetőségnek, hiszen fiatalkora óta űzte a sportágat. Célokban itt sem adta alább: ott szeretne lenni a 2020-as vagy a 2024-es paralimpiai játékokon. A két nagy szerelem mellett a fiatal hallgató, ha van rá lehetősége, úszik, biciklizik, triatlonozik vagy csörgőlabdázik. A csörgőlabda egy direkt vakok számára kifejlesztett sportág. Norbert felhívta a figyelmet, hogy jövőbeli célja egy csörgőlabdacapat felállítása az NKE-n, amellyel nevezhetne az egyetem a budapesti ligába. A sportolás

terén nemcsak a felsőoktatásban, hanem a civil életben is aktív. A Suhanji Alapítvánnyal szokott mozogni, emellett a Nem Adom Fel Alapítvány sportszervezője, sportért felelős referense. A fiatalnak megadatott az a lehetőség, hogy az alapítványok révén végigmenjen az El Camino zarándokút egy nyugat-európai szakaszán. Kísérőtársával 26 nap alatt 720 km-t gyalogoltak. Norbert, bár nehéz volt a terep, nem adta fel és végigment rajta. Utólag élete legnagyobb élményeként írta le a zarándokutat. Jövőbeli tervei között szerepel, hogy egy újabb szakaszt teljesítsen, jelenleg ehhez keres kísérőtársat és támogatókat. Karrierjével kapcsolatban kiemelte, hogy elsős hallgatóként még nem tudja, mit hoz a jövő, azonban az egyetemi évek utáni időszakra már kezd körvonalazódni számára egy közzszolgálati életpálya. Mivel egész életében sportolásra nevelték, a közzszolgálat berkein belül a sportért felelős államtitkárságon szeretne elhelyezkedni, hogy a parasportért tevékenykedhessen. Emellett a TDK-kutatásai nyomán nem tartja elképzelhetetlennek azt sem, hogy olyan közzszolgálati szolgáltatásfejlesztésben fog elhelyezkedni, ahol a látássérültek és az állam kapcsolatát javíthatná. Norberttől nem áll messze a nemzetközi karrier sem, a tanulmányai során mindenképp szeretne jelentkezni az Erasmus mobilitási tanulmányi fél-évekre és szakmai gyakorlatokra, hogy a nemzetközi jó gyakorlatokat később itthon kamatoztathassa. ●

Az NKE az Országházban

SZÖVEG: PATÓ VIKTÓRIA LILLA
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Az Országház több szakmai gyakorlati programot is kínál az NKE hallgatóinak, hogy bepillantást nyerjenek a munkafolyamatokba. A parlamenti jog iránt érdeklődő fiatal egyetemisták lehetőségeiről Dr. Bárány Tiborral, az Országgyűlés Hivatalának főigazgató-helyettesével beszélgettünk.



Dr. Bárány Tibor egy igazi szakember. Az Államigazgatási Főiskolán kezdte meg tanulmányait az intézmény megalakulásakor, ahol 1983-ban végzett, majd bejárva a közigazgatási ranglétra minden fokát, az Országgyűlési Hivatal törvényhozási igazgatója lett, egyben 2013. augusztus 1-je óta a hivatal főigazgató-helyetteseként vezeti az igazgatóságot. Bárány Tibor az Államigazgatási Főiskola után a miskolci jogi egyetemre járt, majd gyakornok volt Tokajban a megyei tanácsnál, ezt követően

Budapesten a kerületi, majd a Fővárosi Tanácsnál helyezkedett el. A rendszerváltozás után kialakított helyi önkormányzati rendszerben dolgozott, majd a Belügyminisztériumnál, és végül az Országgyűlés Hivatalánál teljesedett ki karrierje. Pályáját – elmondása szerint – alapvetően meghatározta Dr. György István, az NKE jogelőd intézményében, az Államigazgatási Főiskolán végzett oktatói és mentori munkája. György István az egyetem oktatójaként jelenleg is nagyban hozzájárul

a közigazgatási és közszolgálati jog fiatal generációkkal való megismertetéséhez. Talán a mentorok jó példája is közrejátszott abban, hogy Bárány Tibor vezetésével ma a hivatalban számos – egymásra épülő – program segíti a közjog, az alkotmányjog, valamint a parlamenti jog iránt érdeklődő hallgatókat és friss-diplomásokat. A fiatalok ezeken a programokon keresztül testközelből megismerhetik az Országgyűlés működését, ahogy Molnár Gábor, az NKE volt hallgatója, jelenleg a hivatal munkatársa fogalmazott: „Amint valaki belép az Országház kapuján, megérinti őt a régi idők szelleme. Nagy kiváltság a törvényhozói hatalmi ágat segíteni; az itt dolgozók úgy érezhetik, hogy munkájukkal a történelem részeséivé válnak”. Molnár Gábor kitűnő példa arra, hogy az egymásra épülő gyakornoki programokkal az igazán elhivatottak akár munkatárssá is válhatnak. Bárány Tibor ugyanakkor megjegyezte, hogy a gyakornoki programok célja nem az utánpótlás-nevelés, sokkal inkább az évtizedek óta ott dolgozó szakemberek tapasztalatainak és tudásának átadásán keresztül a hallgatók oktatása. Amellett, hogy a hivatal életében állandó az önmaga megújítása iránti vágy, a fiatalok integrálásával azonnal képes reagálni a folyamatosan jelentkező új kihívásokra. Az igazgatóság munkatársait egyfajta társadalmi küldetéstudat is vezérli a gyakornoki programok szervezésében. A tehetséggondozás követelményének szem előtt tartását mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a Törvényhozási Igazgatóság valódi feladatokkal látja el az odaérkező, következetesen objektív és szigorú kiválasztási procedúrán átesett hallgatókat. Az igazgatóság egy hathetes szakmai gyakorlati program keretében – immár ötödik éve – minden alkalommal hat NKE-s hallgatót fogad, akik a program keretében az első héten Országház-látogatáson és bevezető előadásokon vehetnek részt az intézményben, majd öt héten keresztül heti rotációban más-más főosztályok működésébe nyerhetnek betekintést. A gyakornokokat ez idő alatt a Kodifikációs Főosztály, a Tájékoztatási és Iromány-nyilvántartó Iroda, a Bizottsági Főosztály, a Jegyzői Iroda, valamint a Szervezési Főosztály fogadja, ami a szakmai munka meg tapasztalása mellett kitűnő kapcsolatépítési lehetőség is, hiszen



a hallgatók nap mint nap találkoznak a hivatal munkatársaival. A gyakornokság során öröm volt látni, hogy az évtizedeken át itt dolgozók is töretlen lelkesedéssel végzik munkájukat. A főigazgató-helyettes elmondása szerint, mivel az igazgatóság felett nincs kontrollmechanizmus, így százszázalékos hatékonyságot vár el munkatársaitól. Gyakorlatilag az indítványok benyújtásától, a törvényjavaslatok kezdeményezésétől azok plenáris és bizottsági tárgyalásán

át az elfogadásig bezárólag végigkísérik a törvényalkotási folyamatokat, szakmai háttérrel biztosítva azok zökkenőmentes lebonyolításához. A Törvényhozási Igazgatóság egy speciális célra rendelt szakmai szervezet, amely társadalmi küldetést is teljesít szakmai programjain keresztül, valamint a végrehajtó hatalom ellenőrzése is részben a feladatkörébe tartozik. A hivatal nagyjából százötven fős apparátussal rendelkezik, melyből hetvenen nagyrészt jogász felsőfokú végzettségűek, mivel a fő feladataik klasszikusan kodifikációs jellegűek. Mindamелlett, hogy az igazgatósági munka sok figyelmet követel a munkatársaktól, a gyakornoki programokra is fordítanak időt. Ezeket igyekeznek úgy ütemezni, hogy a hivatal működésének legaktívabb időszakában, vagyis december-január környékén az oktatási tevékenységet háttérbe szorítva a szakmai feladatok élvezzenek primátust, viszont ezt megelőzően ősszel, illetve tavasszal javában folyik a hallgatók képzése. A téli időszak kihagyása a hallgatók szempontjából is előnyös, hiszen így vizsgáikra fokozott figyelmet fordíthatnak, viszont kiemelendő, hogy nyáron azért nem fogadnak egyetemi hallgatókat, mert ekkor a hivatal feladatai inkább adminisztratív, háttérmunka jellegűek, így nem tudnának teljes körű áttekintést nyújtani az itt folyó munkáról és valódi „parlamenti élményt” biztosítani a gyakornokoknak.

A szakmai gyakornoki program működéséért többen felelnek; a főigazgató-helyettes szakmai felügyelete mellett a szervezését az igazgatóság Tájékoztatási és Iromány-nyilvántartó Irodájának főosztályvezető-helyettese, Cabrera Alvaro és munkatársa, a szintén korábbi NKE-s hallgató, Milos Boglárka látja el. A megfelelő visszacsatolást – a program fejlesztését – a

záráskor a résztvevők által kitöltött anonim értékelés biztosítja, a hallgatók véleményt formálhatnak az Országház falai között zajló gyakor-noki tevékenység hatékonyságáról és sikerességéről. A Törvényhozási Igazgatóság által szervezett egyéves gyakor-noki program keretében szintén lehetőség nyílik az igazgatás-szervező és jogász végzettségű hallgatók számára a

törvényhozási munkálatokban való részvételre, amely során viszont már gyakor-noki bérezésben részesülnek, napi nyolc-órás munkavégzés mellett. Ezek a gyakor-nokok – az NKE és más jogi egyetemek frissdiplomás fiataljai – jövőbeli munkatársakká is válhatnak, amennyiben az első féléves időszakot követően még fél évig sikeresen működnek közre a szervezet feladatainak ellátásában. Amint az egy év letelt, és az igazgatóságnak van szabad kapacitása, állásajánlatot kaphatnak a legkiválóbb gyakor-nokok. Így lett az igazgatásszervezőként végzett Molnár Gábor is a törvényhozási igazgatóság munkatársa, aki azóta a Törvényalkotás Parlamenti Informatikai Rendszerének (ParLex) support tagjaként részt vesz az új rendszer minisztériumok közötti használatának oktatásában. A ParLex az 1989-ben megalakult hivatalban folyamatosan jelen lévő fejlődési igény vívmánya, hiszen az e-parlamenttel egy olyan korszakalkotó, Európában élvonalbelinek mondható informatikai fejlesztést valósítottak meg, amely automatizálja a parlament működését. A rendszer céljai az adatbiztonság, a gyorsaság, valamint a folyamatok egyszerűsítése, további pozitívuma pedig, hogy hálózatfüggetlen, így bármikor, bárhol elérhető. A két éven át tartó fejlesztést követően márciusban bevezetett rendszer funkcióit várhatóan 2018-tól kiterjesztik önkormányzati szintre is, így létrehozva egy olyan integrált hálózatot, mely komplexitásában kezeli a teljes jogalkotási folyamatot. A ParLex által a törvényalkotás szereplői a törvényhozási folyamatok digitalizálása mellett jó példával járnak elől a fenntartható fejlődés támogatásában is, hiszen hatalmas



papírteherből is megszabadul a hivatal. A hathetes szakmai gyakorlati és az egyéves gyakor-noki programon túl az Országgyűlés elnöke először 1998-ban hirdette meg az októbertől áprilisig tartó, két szakaszban megvalósuló *Parlamenti gyakorlat az Országgyűlés Hivatalában* elnevezésű parlamenti ösztöndíjas programot, mely a nappali tagozatos alap-, mesterszak, illetve osztatlan képzésben részt vevő hallgatókat célozza

meg. A program során a hallgatók – díjazás ellenében – havi húszórás időkeretben ismerkednek meg a törvényhozás menetével. A program egyre több pályázót vonz, a jelentkezők közül évente 14-15 diák kap lehetőséget az ismeret- és tapasztalatszerzésre. Idén egy NKE-s hallgató vesz részt a programban, de az egyetem 2012. évi megalakítása óta összesen tizenöt fő nyert felvételt. A parlamenti ösztöndíjprogram célja, hogy a résztvevők megismerjék az Országgyűlés hivatali szervezését és működését, és közvetlen betekintést nyerjenek a törvényalkotási folyamat részleteibe. A gyakor-noki programok mellett előadásokkal, konferenciákkal és pályázati lehetőségekkel is igyekszik felkelteni az Országgyűlés Hivatala a fiatal hallgatók érdeklődését az országgyűlési munka iránt. A Törvényhozási Igazgatóság rendszeresen patronálja az egyetemokről érkező csoportok szakmai látogatását, így 2017. december 11-én Dr. Erdős Csaba egyetemi adjunktust és az NKE parlamenti jogi fakultációját látogató hallgatókat fogadták egy kihelyezett egyetemi órán. Az Országgyűlés elnöke, a Miniszterelnökséget vezető miniszter és az Európai Bizottság Magyarországi Képviselőnek vezetője immár huszonhárom éve minden évben kiírja a *Magyarország és a közép-európai térség az Európai Unióban, az Európai Unió a világban* című pályázatot, amely igazi szakmai lehetőséget nyújt az uniós kérdések iránt érdeklődő hallgatóknak. 2016-ban és 2017-ben is eredményesen szerepelt két NKE-s hallgató, Varga Róbert és Török Virág Judit, akik egyaránt különdíjban részesültek.

Az igazgatóság programjai között találjuk a *Házszabályon túl* című előadás-sorozatot is, amelynek legfőbb célja a saját munkatársak képzésén túl, hogy a hivatal szakmai imázsát, műhelyjellegét is erősítve ráirányítsa a figyelmet a parlamenti jogra mint az alkotmányjog egy kiemelten fontos területére. A sorozatban részt

vett az egyetem számos kiváló oktatója, így Dr. Sente Zoltán, Dr. Horváth Attila vagy Dr. Erdős Csaba, legutóbb pedig az Alkotmányjogi Intézet vezetője, Dr. Halász Iván tartott nagy sikerű előadást a közép-európai parlamentekről. 2018. február 13-án – a sorozat zárásaként – Dr. Orbán Balázs tart majd Dr. Stumpf István alkotmánybíróval közösen előadást *A magyar és az angolszász parlamentek közös hagyományai és távlatai* címmel. A főigazgató-helyettes végezetül rávilágított az Országház és az NKE együttműködésének fontosságára. A hathetes NKE-s szakmai gyakorlati program egyedülállónak mondható, mivel az igazgatóság 2013-ban kötött az egyetemmel erre vonatkozó szerződést, más egyetemmel azóta sem létesített hasonlót. A munkatársak bíznak az NKE-s hallgatók felkészültségében, éppen ezért – a magas színvonalú szakmai ismeretek átadása céljából – az



KARÁCSONY A PARLAMENTBEN

Az igazgatóság egy kreatív, innovatív és modern parlamentet alakít ki, mely mindamelllett, hogy reagál a társadalmi-gazdasági, valamint politikai változásokra, a tradicionális értékeket ötvözi a fiatalos gondolkodásmóddal. Ezt hivatott erősíteni az az évek óta működő programsorozat, amely során a jövő generációi magasztos környezetben, az Országházban ápolhatják a keresztény hagyományokat, összehozva a százötven éves épület falai között a lendületet és a hagyománytisztelést. Decemberben – az Országgyűlés utolsó téli ülésnapját követően – az Országházat egy időre még az egyetemistáknál is fiatalabbak, a gyerekek veszik birtokukba. Idén is folytatódik ez a szép tradíció, a tavalyi évhez hasonlóan az Országgyűlés és a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat közös szervezésében. A Kossuth téren felállított csaknem húszméteres karácsonyfát a szokások szerint idén is a felajánlások közül választották ki. Egy nyugdíjas házaspár tőkeli kertjéből érkezett meg az ország főterére a többtonnás ezüsfenyő..

igazgatóság szakemberei nyitottak arra, hogy a jövőben még szorosabba fűzzék a kapcsolatot az egyetemmel, ami vendégelőadói szereplések, valamint parlamenti kurzusok indításában mutatkozhatna meg. Az NKE új osztatlan államtudományi képzésén tanulókat is szívesen fogadják, mert hisznek abban, hogy ezzel az új képzési formával

még magasabb szintű közigazgatási ismeretekre tehetnek szert a hallgatók. További együttműködési irány lehetne az – immáron többéves hagyományokkal rendelkező – gyakor-noki program alumni csoportjának megalapítása, amely integrálná a hasonló korú és érdeklődésű fiatalokat. Bárány Tibor elárulta, hogy egy különleges és egyedülálló szakmai program szervezését tervezik gyakor-nokaik számára, amelynek pontos részleteiről a jövőben közölnek információkat. Az „utógondozás” mellett egy új, tudományos kapcsolatot is létesítenének az egyetemmel, és a parlamenti téma iránt érdeklődő NKE-s doktoranduszoknak is lehetőséget biztosítanának hosszabb-

rövidebb kutatási projekteken való részvételre. A program során a Törvényhozási Igazgatóság magasan képzett szakemberei segítenék a PhD-hallgatókat kutatási területeiken. ●



Közpolitikai Klub néven indított műhelysorozatot a Magyar Zoltán Szakkollégium

SZÖVEG: BOHUS PETRA
FOTÓ: MAGYARY ZOLTÁN SZAKKOLLÉGIUM

A Magyar Zoltán Szakkollégium alapítása óta működésének egyik alappillére a szakkollégisták számára rendszeresen tartott műhelyek és kurzusok sorozata. Ez azért fontos, mert szakkollégistaként úgy fejlődhetnek a hallgatók a legtöbbet, ha a kötelező egyetemi előadás-anyagokon túl plusztudást is elsajátítanak a meghívott vendégektől. Az újonnan indult Közpolitikai Klubnak is ez a feladata: szakmai és közéleti diskurzus lehetőségét megteremteni az érdeklődő egyetemi polgárok számára.

A programok lehetőséget adnak arra is, hogy olyan témákat vitassanak meg a szakkollégisták, amelyek érdeklődési és kutatási területeikhez tartoznak, így elősegítve azt a célt, hogy egy-egy terület szakértőivé váljanak. A Magyar Szakkollégiumon belül külön bizottság működik arra, hogy kitalálják és megszervezzék azokat a programsorozatokot, amelyek leginkább foglalkoztatják a hallgatóságot. A szakmai bizottságot idén Losonczy Krisztián, a NETK hallgatója vezeti. Ebben a tanévben új kezdeményezésként indult el a Közpolitikai Klub Dr. Szabó Tamás politológus, történész, az Államtudományi és Közigazgatási Kar óraadó tanárának műhelyvezetésével. A szakkollégiumi igényeket és a műhelyvezető elképzeléseit összeegyeztetve született meg az a hat rendezvényt átfogó programterv, amelynek keretében igyekeznek a hallgatók érdeklődését felkelteni. Az első műhelyfoglalkozást szeptember végén tartották Az önkormányzatiság kérdése a közigazgatás átalakítását követően címmel. Dr. Zongor Gábor és Dr. Gasparics Emese önkormányzati szakértők közreműködésével. Dr. Zongor Gábor, a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségének egykori főtitkára

és az NKE mentor-oktatója, Dr. Gasparics Emese pedig az egyetem Önkormányzati Kutatóintézetének vezetője, aki 2011 és 2016 között a Belügyminisztérium önkormányzati helyettes államtitkára volt. Az eseményen szó volt az önkormányzatok



második világháború utáni fejlődéséről, decentralizációjáról, majd a történelmi szemlélet után a jelenkorra fókuszáltak az előadók. Összeszedték, hogy a 2010-es kormányváltás után milyen intézkedéseket vezettek be, és elemezték ezeknek jó és rossz oldalait. Hozzáadték továbbá, hogy milyen egyéb határos módszerek válnának be saját véleményük szerint. Hallhatunk érdekességeket ezenkívül Budapest kettős közigazgatási rendszeréről és a *Modern Városok Program*ról is. Az előadás során számos olyan problémát megvilágítottak az előadók, amelyekre a jövő közigazgatási szakértőinek megoldást kell majd találni.

Az októberi Közpolitikai Klub a szeptember 24-ei németországi választások feldolgozását célozta meg. A nagy érdeklődésre való tekintettel a *Mozgásban az Unió – a német választások eredményének értékelése* című műhelybeszélgetésen bárki részt vehetett. A Dr. Horváth Attila, a Magyar Zoltán Szakkollégium igazgatója által moderált eseményen Dr. Mráz Ágoston Sámuel, a Nézőpont Csoport vezetője és az NKE Nemzetközi és Európai Tanulmányok Karának oktatói, Dr. Hettyey András és Varga András adtak választ a német belpolitika fontos kérdéseire. Az előadók kitértek a német választások menetére és alkotmányban meghatározott szabályaira, bemutatták a jelenlegi politikai helyzetet, ezen belül pedig az egyes pártok szerepét és azt, hogy milyen eredményt értek el a választásokon az Európai Unió aktuális történéseinek következtében. A szakértők megvitatták a német pártok választási programjait is. A novemberi esemény egy újabb ország, ezúttal Kína szerepét vette górcső alá, azon belül is az ország nagyhatalmi helyzetének változásait és a KKP kongresszus eredményeit ismerhették meg a résztvevők. A meghívott előadó Dr. Hosszú Hortenzia, Kína nemzetközi kapcsolataival a gyakorlatban is foglalkozó szakértő volt, aki Dr. Szabó Tamás kérdései alapján mutatta be a keleti országot. Az előadáson szó esett arról, hogyan épül fel a mai Kína közigazgatása, és hol vannak a valódi politikai-hatalmi súlypontok – így arról is, hogy kiknek a kezében van a valódi politikai hatalom. Az interaktív beszélgetésen az előadó és a résztvevők közösen értékelték a Kínai Kommunista Párt őszi kongresszusát, különös tekintettel Hszi Csin-ping, a 2012 óta hatalmon lévő pártfőtitkár/államelnök életútjára, eddigi ténykedésére és lehetséges politikai jövőjére. A műhelybeszélgetésen megvitatták az ország egyéb akut problémáit is, mint például a környezetvédelem vagy a korrupció, amelyek jelentősen befolyásolhatják Kína jelen- és jövőbeli pozícióit.

A Közpolitikai Klub tovább folytatódik, többek között a 2017-es Jó Állam Jelentés, a magyarországi energiapolitika, az ICT-forradalom és a megosztáson alapuló gazdaság is a témák között szerepel. ●



A NATO-csatlakozásról: nemcsak egyszeri jogi aktus, hanem hosszú folyamat is egyben



SZÖVEG: FECSER ZSUZSANNA

Magyarország NATO-hoz való csatlakozásáról 1997. november 16-án tartottak népszavazást, amelynek eredményeként mindössze nyolc évvel a Varsói Szerződés felbomlását követően Csehországgal és Lengyelországgal együtt az első körben csatlakoztunk a NATO-hoz. Azzal, hogy hazánk felvételt nyert az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének politikai-katonai szövetségébe, teljesen átalakult a biztonság- és védelempolitika. Ez nemcsak a Magyar Honvédség belső ügye volt, hanem egész Magyarországot érintő kérdés is. Minderről Siposné Prof. Dr. Kecskeméthy Klára ezredes asszony, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának egyetemi tanára mesélt lapunknak.

○ Milyen fordulópontok és szakaszok jellemzik a NATO elmúlt majdnem hetven évét?

Siposné Prof. Dr. Kecskeméthy Klára: Az 1945–1990 közötti időszak a hidegháború, a bipoláris világrend időszaka, amely nagy kockázatot és nagy stabilitást is magában hordozott a két nagyhatalom, két szövetségi rendszer, a NATO és a Varsói Szerződés okán. Erre az időszakra esik a NATO 1949. április 4-i alapítása is. A fő hangsúly a kollektív védelmen volt, illetve a szervezet a Szovjetunió katonai fenyegetését volt hivatott ellensúlyozni. 1991-től azonban változás következett be: megszűnt a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST), a Varsói Szerződés, a Szovjetunió széthullott, valamint jelentős geopolitikai mozgások is zajlottak. Ekkor kezdődött el a volt ellenfelek közötti bizalomépítés, kezdetben tanácskozással, majd a partnerségi kapcsolatok fejlesztésével. Ez a folyamat 2001. szeptember 11-ig tartott, amely dátum egyben korszakhatár is. A következő szakasz 2001-től 2010-ig tartott. A NATO ekkor a terrorizmus elleni harccal és a stabilizációs műveletekkel foglalkozott. A 2010-től napjainkig tartó időszakban a NATO az alapszerződésnek megfelelően a kollektív védelem és elrettentés, biztonság és válságkezelés és a területvédelem erősítésére koncentrált.

○ Milyen stratégiai koncepciók fűződnek a NATO-hoz ezen szakaszok idejéből?

S. K. K. A hidegháború befejezése után három stratégiai koncepciót fogadott el a NATO: 1991-ben, 1999-ben és a legutolsót 2010-ben, ez a lisszaboni koncepció. A lisszaboni stratégiai koncepció szerint a NATO három alapfeladata a kollektív védelem, a válságkezelés és a kooperatív biztonság.

○ Ehhez kapcsolódóan mit érdemes tudni az interoperabilitásról és szintjeiről?

S. K. K. Megítélésem szerint az interoperabilitásnak három szintje van. Az első a nyelvi szint. Az 1945 előtti időszakban a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia tisztjeinek a német és francia nyelv mellett a környező országok valamelyikének nyelvén is érteni kellett. 1945-ben az orosz nyelv vált elsődlegessé. Mivel a NATO hivatalos nyelve az angol és a francia, ezért az 1990-es nyelvváltás a műveleti nyelvként számon tartott angolt részesítette előnyben. A második szint a műveleti szint. A Magyar Honvédség állományának jelentős része részt vett missziókban, közszolgálaton, ahol egymással együtt tudtak működni a katonák úgy, hogy a misszió integritása, célkitűzése és feladatrendszere nem sérült, mert nyelvi akadályok nem léteztek. A harmadik, egyben legmagasabb szint a humán interoperabilitás. A szövetségi együttműködési kultúrában szocializálódott szakembergárda nyitott a stratégiai szemléletre és gondolkodásra, ismeri a NATO-elveket, -doktrínákat, a STANAG-okat.

○ Miért fontos a NATO által létrehozott Partnerség a Békéért kezdeményezés?

S. K. K. A NATO-n belül a legjelentősebb események a csúcstalálkozókra vannak felfűzve. 1991-ben Rómában alapították meg az Észak-atlanti Együttműködési Tanácsot, melynek Magyarország is a tagja. 1994-ben a brüsszeli csúcstalálkozón született meg a *Partnerség a Békéért* kezdeményezés is. Ezzel egy időben indult útnak a *Mediterrán párbeszéd* is. Magyarország az elsőként lett a tagja 1994. február 8-án a partnerségi együttműködésnek. Ennek alapelvei között szerepel a bizalomépítés, az együttműködés, a civil katonai kapcsolatok kérdése, a védelmi szektor átláthatósága és civil kontrollja és a védelmi képességek kialakítása. Olyan védelmi képességeké, amelyek interoperábilisak a NATO-országokéval azért, hogy a nemzetközi szervezetek mandátuma alapján folytatott műveletekhez Magyarország is tudjon csatlakozni.

○ Hogyan kapcsolódik a témához a katonai képesség fogalma?

S. K. K. A NATO alapszerződésének rendelkezései közül ki kell emelnünk a 3. cikkelyt, mely a katonai képességek fejlesztéséről szól, amit egyéni és kollektív módon is kötelesek fejleszteni a tagállamok. 2002-ben megfogalmazták, hogy a NATO-tagországok védelmi költségvetésének el kell érnie a GDP 2%-át. Hosszú időn keresztül ezt csak öt tagállam tudta teljesíteni, így 2014-ben a walesi csúcsertekezleten elhatározták, hogy tíz éven belül minden NATO-tagországnak el kell érnie, hogy a GDP-jének 2%-át fordítsa a védelemre, ebből 20%-ot kutatásra és fejlesztésre. A szövetség hitelessége, hatékonyságának fenntartása megköveteli a tagállamaitól a képességek fejlesztését.

○ A sorsdöntő novemberi népszavazáson túl, melyek voltak hazánk csatlakozásának főbb állomásai?

S. K. K. Az 1990. május 23-án megalakult Antall-kormány külügyminiszterének, Jeszzenszky Gézának az első útja Brüsszelbe vezetett, egy hónap múlva pedig maga Antall József is ellátogatott oda. 1995 januárjában megnyílt Brüsszelben a NATO összekötő irodája. S végül 1997-ben a madridi csúcstra Magyarország is meghívást kapott a csatlakozási tárgyalások megkezdésére. 1999. március 12. volt a nagy nap, a teljes jogú NATO-taggá válás, országunk huszadik századi történelmének egyik legnagyobb sikere. Martonyi János külügyminiszter Independence városban helyezte letétbe hazánk csatlakozási okiratát. Ezen a napon a tatai gépesített lövészdandárnál csatlakozási ünnepséget rendeztek a jeles nap alkalmából, amelyen Orbán Viktor miniszterelnökkel együtt szinte a teljes magyar politikai vezetés képviseltette magát. Még nagyobb volt az öröm, amikor négy nappal később, 1999. március 16-án a szövetség brüsszeli központjában felhúzták a magyar lobogót.

○ Egy kis ország hogy tud részt venni a nagyhatalmak döntéshozatalában?

S. K. K. A NATO-tagállamok közös érdekeken és értékeken alapuló közösséget alkotnak, ahol egyetlen tagállam sem adja fel szuverenitását. Magyarország kis országnak számít a maga tízmilliós lakosságával és 93 ezer négyzetkilométernyi területével. Azonban a kis országok érdekérvényesítése ugyanúgy garantált, ahogyan a nagyhatalmaké is, mert a NATO alapelve a konszenzusos döntéshozatal.

○ **Milyen békefenntartó tevékenység jellemezte hazánkat a NATO-csatlakozás előtt és után?**

S. K. K. A magyar békefenntartói szerepvállalás hosszú időre nyúlik vissza. Magyarország a NATO-csatlakozást megelőzően is folytatott már békefenntartó tevékenységet. Magyar katonák a Monarchia hadseregének tagjaként legelőször 1897-ben Krétán, 1901-ben a kínai bokszer lázadás után, majd 1902 és 1907 között Koszovóban, és 1902 és 1914 között Albániában tartották fenn a békét. 1973–1975 között magyar kontingens tevékenykedett a Nemzetközi Ellenőrző és Felügyelő Bizottságban Dél-Vietnamban. Magyarországnak tizenkét nappal a NATO-tagság megszerzése után lehetősége nyílt szövetségi elkötelezettsége bizonyítására, miután a NATO 1999. március 24-én, a koszovói válság rendezése érdekében elindította a

Szerbia elleni légicsapást. Most is szolgálnak magyar katonák Koszovóban, Afganisztánban, a Közel-Keleten, a Kaukázus térségében és Afrikában.

○ **Milyen biztonságpolitikai változások következtek be hazánkban a csatlakozást követően?**

S. K. K. 1990-ben közelebbi és távolabbi biztonsági környezetünk jelentősen átalakult, ezzel együtt a biztonság- és védelempolitika, valamint a magyar biztonságpolitikai gondolkodás is. A NATO-tagság volt az elsődleges katalizátora a Magyar Honvédség átalakulásának, modernizációjának. A rendszerváltást követően a szovjet érdekszférából átkerültünk a nyugati érdekszférába. Voltak, akik a csatlakozáskor úgy gondolták, nem Magyarország csatlakozott a NATO-hoz, hanem a Magyar Honvédség. Hazánk a szervezeten keresztül biztosítani tudja az országunkat és a transzatlanti térséget fenyegető veszélyek elhárítását.

○ **Milyen NATO-felajánlásokkal valósulhatott meg mindez?**

S. K. K. Magyarország az elmúlt tizennyolc évben folyamatosan jól teljesített a békeműveletekben, a műveleti kérdésekben többször fontos szerepünk volt, kellő időben, hiányzó képességek területén tettünk felajánlásokat. Ki kell emelni a megszerzett

tudást és tapasztalatokat. Katonai területen a magyar műszaki, az őrzés-védelmi, a logisztikai, az egészségügyi és a különleges műveleti tapasztalatok fontosak, amelyeket a szövetség sokoldalúan tud felhasználni. Az „okos védelem” koncepció részeként megemlítem a Pápán kialakított stratégiai légi szállítási képességet. A budapesti Egészségügyi Kiválósági Központ fontos területen tudott hozzáadott értéket biztosítani. 2014-ben Walesben a NATO hitelességének bizonyítására, a keletről és délről várható fenyegetések miatt döntöttek a NATO Erőket Integráló Elemek (NATO Forces Integration Unit) létrehozásáról, amely Magyarországon is megtalálható. A NATO hazánkban működő szerveinek egyike a Telepíthető Híradó és Informatikai Század (Deployable Communication and Information Systems Module).

○ **Mit gondol, mi vár hazánkra a szövetség tagjaként?**

S. K. K. Egy olyan politikai-katonai szövetség tagja vagyunk, amely biztonságunk legfőbb garانتálója. A stabilitás és a béke azonban nem magától értetődő, aki biztonságot akar, annak anyagi áldozatokat kell hozni érte. A NATO-tagállamok együtt mintegy egymilliárd állampolgárt képviselnek, a világ katonai és gazdasági potenciáljának pedig a felét teszik ki. A tagállamok egysége, szolidaritása és a szövetség alkalmazkodási képessége fontos az európai és az euroatlanti béke és stabilitás szempontjából. Magyarországon és Közép-Európában hosszú évek óta természetesnek vesszük a békét, a stabilitást és a biztonságot, a háború hiányát. Szomszédaink NATO-tagországok, a szövetség partnerországai és EU-tagállamok. Azt gondolom, hogy e sokrétű kapcsolódás megfelelő biztosíték arra, hogy 2019. március 12-én NATO-tagságunk huszadik évfordulóját méltó módon meg tudjuk ünnepelni. ●

1997. NOVEMBER 16.

„Egyetért-e azzal, hogy a Magyar Köztársaság a NATO-hoz csatlakozva biztosítsa az ország védettségét?” – állt az egyetlen kérdés a szavazólapokon az 1997. november 16-ai ügdyöntő népszavazáson, amely a magyar demokrácia harmadik országos népszavazása volt. A lakosság 49,24 százaléka szavazott, ennek elsőprő többsége, 85,33 százaléka az igenre tette le voksát. Ez az 1997 nyarán elfogadott új népszavazási törvény első próbatétele is volt, amely értelmében akkor számított eredményesnek egy népszavazás, ha a megjelent választópolgárok többsége, de legalább a választásra jogosultak 25 százaléka azonos válaszra adja le szavazatát. A NATO-népszavazás eredményét a Magyar Országgyűlés 1999 februárjában határozatba is foglalta. A népszavazás legitimálta azokat a politikai törekvéseket, melyek a nyugati államszövetségbe való betagozódás mellett

foglaltak állást. Ezek vezettek ahhoz, hogy 1999. március 12-én Magyarország Lengyelországgal és Csehországgal együtt felvételt nyert a NATO teljes jogú tagjai közé. „Népünk legjobbjainak álma valósul most meg, azoké, akik szembeszálltak a külső megszállással és a reánk erőszakolt baljóslatú ideológiákkal” – mondta Martonyi János külügyminiszter a Missouri állambeli Independence-ben tartott NATO-csatlakozási ünnepségen tartott beszédében 1999-ben. A miniszter emlékeztetett arra, hogy Magyarországon 1956-ban az első szöget verték a kommunizmus koporsójába, majd 1968-ban Prágában, 1981-ben a gdanski hajógyárban éledt újra az elnyomás birodalma elleni küzdelem lángja. A miniszter beszámolt arról, hogy a függetlenné vált Magyarországon „megvalósult a demokrácia, virágzik a piacgazdaság. A magyar nép szabad akaratából, külső

befolyás nélkül, történelmi jelentőségű döntést hozott. Magyarország felvételét kérte a történelem legszilárdabb biztonsági szövetségébe, a NATO-ba. Ebben a döntésben azonban nem csupán a biztonsági megfontolások játszottak szerepet. A NATO-hoz való csatlakozásunk egyúttal Magyarország természetes közegébe való visszatérését is jelenti. Sorsunk rendelése alapján csatlakozunk most újra azokhoz a nemzetekhez, amelyekkel értékeink, érdekeink és céljaink közösek”. Martonyi elmondta, hogy Magyarország változtatlanul kiemelt figyelmet szentel Közép-Európának. „Azt óhajtjuk, hogy a térség minden nemzete a stabilitás, a demokrácia, a felvirágzás és a biztonság légkörében éljen. Azt óhajtjuk, hogy az emberi jogokat maradéktalanul tiszteletben tartsák, a nemzeti azonosságtudat fennmaradjon, és azt az emberek szabadon kinyilváníthassák” – hangoztatta Martonyi János.





Fesztiválok az új évben is

Év végén leltárba vesszük, mi minden történt velünk egy év alatt, újévkor pedig fogadalmakat teszünk arra vonatkozóan, hogy mit akarunk megváltoztatni az életünkben. „Új év, új én” – szoktuk mondani szilveszterkor az újévi fogadalmak megtételét követően, hiszen az új esztendő rengeteg új lehetőséget is tartogat számunkra. A rohanó hétköznapiakban az új esztendőben is időt kell szakítanunk magunkra, arra, hogy megéljük a jelen pillanatát, hogy életünkben ne csak a feladataink elvégzése, hanem a lelki és testi feltöltődés is jelen legyen, hiszen csak így élhetünk teljes életet. Erre tökéletes alkalmat kínálnak az új évben országszerte megrendezett gasztronómiai fesztiválok is, amelyek közül néhányat most be is mutatunk!

Fonyódi Kolbászfesztivál

2018. február 2–4.

Fonyód

A Fonyódi Kolbászfesztivál ebben az évben is kulináris élményekkel készül az ingyenc érdeklődők számára: a szervezők a hagyományhoz illően hétszáz éves recept alapján elkészített kolbászokkal, disznóvágással, látványos fellépésekkel és műsorral is várják a Balaton egyik legszebb vidékén a téli gasztronómiai programra vágyókat. A téli napokat színessé teszik a tekeredő kolbászok és a túlcsorduló pálinkák.



varázslatosan szép Pilisben. Az egynapos farsangi felvonulással egybekötött búcsúztató eseményen folklórműsorra, koncertre, bálra és diszkóra is számíthatnak a résztvevők, emellett kiegészítő műsorként játszótér, tombola, fánkvásár, kézműves vásár, fánksütő verseny, sportbemutató és lovaskocsizás is élettel tölti meg a hideg téli estét.



Csokoládéünnep Szegeden

2018. február 10–12.

Szeged

Hazánk első számú kézműves csokoládémanufaktúrái a szegedi Csokoládéünnep keretében kitelepülnek, hiszen a boldogsághoz elég három dolog: csoki, csoki és csoki. A szervezők sok szeretettel és rengeteg finomabbnál finomabb csokoládéval várják az érdeklődőket.



Kevi Böllértalálkozó

2018. február 16.

Túrkeve

Tizenkettedik alkalommal rendezik meg a népi disznóvágásokról elhíresült böllérek találkozóját Túrkeven: a résztvevők megismerhetik a húsfeldolgozás teljes folyamatát, a szúrástól a kolbásztöltésig, emellett pedig folyamatosan lehetőségük van a böllérek által készített ételek megkóstolására. Olyan ínycsiklandozó ételekkel várják az érdeklődőket, mint a hagymás sült vér, a hurka, a kolbász, az orjaleves és a toroskáposzta.



A pécsi Tudásközpont mélyföldszintjén várja Önöket a Dialóg Campus Kiadó könyvesboltja

dialog kaptár könyvesbolt



Kapcsolat:

Nemes Anita

+36 72 501 630

www.dialogcampus.hu

kaptar@dialogcampus.hu

7622 Pécs, Universitas utca 2/A

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9:00–12:00 és 12:30–17:30 között



IMPRESSZUM ● A Nemzeti Közszerkeleti Egyetem megbízásából kiadja: NORDEX Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó ● **Felelős kiadó:** Petrő Ildikó ügyvezető ● **A szerkesztőség címe:** 1083 Budapest, Ludovika tér 2. ● **Tel.:** (30) 426 6116 ● **Felelős szerkesztő:** Horváth Orsolya ● **Újságírók:** Bohus Petra, Fecser Zsuzsanna, Horváth Orsolya, Pató Viktória Lilla, Podobni István, Dr. Suba László, Szóór Ádám ● **Fotó:** Szilágyi Dénes ● **Tördelés és grafikai munkák:** Karácsony Fanni ● **Nyomdai munka:** Mondat Kft. ● **Felelős vezető:** Nagy László



NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM NYÍLT NAPOK 2018-BAN IS!

EGYETEMI:

(minden kar részvételével)
2018. január 27.

HADTUDOMÁNYI ÉS HONVÉDTISZTKÉPZŐ KAR

2018. január 26.

VÍZTUDOMÁNYI KAR

2018. január 24.

KEZDÉS 10:00 ÓRA

(mindegyik nyílt napon)

További információ és pontos helyszínek: felveteli.uni-nke.hu



facebook.com/uni.nke



youtube.com/nkeuni



instagram.com/uni.nke



twitter.com/uni_nke